

No pensis.
La TVE, A-3, ABC, El Dia,
El País, al COPE, etc.
Ja pensen per tu.
No t'informis per tu de res.
"Ellos" ja et donaran la
informació seleccionada dels
temes que els interessi.
Tres bancs importants i
algunes multimèdia et diran
què has de veure i que has de
pensar, cantar i ballar.
Ets lliure, per tant, no pensis.
Siguis normal, com la TVE
és normal. Tots els veïns
la imitaran, tut també i sereu
tots la mar de normals.
No pensis



L'ESTEL



<http://teleline.terra.es/personal/focifum>
E MAIL focifum@teleline.es

A.P.P.E.C.
ASSOCIACIÓ
DE PUBLICACIONS
PERIÒDIQUES
EN CATALÀ

ANY XIX. NÚMERO 423

15 DE NOVEMBRE DE 1999

PREU: 225 PTS - 1,35 euros



DIJOURS BO D'INCA



Fa 3 anys que en Bernat Morro regenta la Cafeteria sa Plaça al costat de l'Església de santa Maria la Major d'Inca: variats amb beguda 600 ptes. Plats combinats amb beguda, 900. Són del Barça. Tlf. 971 883 995



Fa 2 anys que na Corina Felke d'Estutgard regenta al Bar Crec Crec a Inca. Fa pizzas i Baguettes. Tlf. 617 605 425



Fa 12 anys que en Mateu Lliteres va obrir la Gestoria Lliteres a Inca. Tlf. 971 501 528



Fa 5 anys que en Joan Quetgles regenta la Botiga de Mobles Cavaller a darrera l'Església de santa Maria la Major d'Inca. Tlf. 971 881 970



Fa 8 anys que n'Antònia Gual regenta la Sabateria Tuent al centre d'Inca. També ven bosses de mà i complements i adoba sabates. Tlf. 971 500 238



Fa 26 anys que en Gabriel August Picó i na Francesca Martorell regenten l'Estudi Fotogràfic Alexandre a Inca. Va obrir aquesta botiga son pare, Alexandre Picó fa 38 anys. Tlf. 971 501 626



Fa 22 anys que na Maria Bonnin regenta la Joieria Internacional a Inca. El seu home, en Joan Mateu fa 50 anys que fa de rellotger. De nissaga de joiers, son pare, en Paco d'Inca va deixar 3 joieries, una a cada dels seus fills. Tlf. 971 501 196



Fa 3 anys que na Francisca Mercant regenta la Sabateria Mercant a Inca. Tlf. 971 881 096



Fa 3 anys que en Pere Biel Alzina és l'encarregat de Mercagroc a Inca. Ven articles per hosteleria i per la llar. Tlf. 971 883 215



Fa 3 mesos que na Magdalena Campaner ha obert la Botiga Somnis als centre d'Inca. Ven llits i complements per a dormir. Tlf. 071 883 902



Fa 4 anys que na Caterina Siquier regenta el Sart Cafè a Inca: música i begudes. El seu soci es en Mateu Rotger.



Fa 3 anys que en Pere Mas és l'encarregat del Bar Mercantil a la Plaça de l'Ajuntament d'Inca. Cafès, variats i begudes. L'amo el bar és en Miquel Ramis. Tlf. 971 880 87

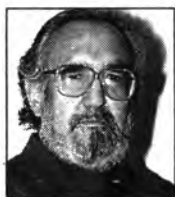


Fa 2 mesos que na Joana Maria Mulet ha obert la Botiga de Moda Esfera al centre d'Inca. Tlf. 971 883 588



L'Apotecari Jaume Armengol, que fou batle d'Inca durant 4 anys, s'ha retirat de la política. Ara ha pres les missions la seva filla Francina que és la cap d'oposició a l'Ajuntament d'Inca, la portaveu del seu grup al Consell de Mallorca i una de les portaveus al Parlament Balear. Ara, en Jaume a qui veiem a la seva apotecaria amb les seves filles Maria Antònia i Maria Magdalena, escriu una novel·la damunt la vida, que se publicarà en breu. L'any 1967 va guanyar el Premi Can Toni Gros de poesia a Vic i el Ciutat de Palma de novel·la amb la publicació *Els dies*, novel·la editada l'any passat a l'editorial Perifèria.

Especial dedicat al DIJOURS BO D'INCA
Si vos ha agradat, telefonau al 971 26 50 05
i el vos enviarem cada quinze dies.



Foc i Fum

MATEU MARIÓ DE SANT JOAN

Fira de Porreres amb inauguració del Parc, al costat de l'escorxador, acte presidit pel president Antic, la presidenta Munar i tota la plana major del Govern balear. També hi ha la plana major del PP amb el seu president Mates i tots els batles del PP de Mallorca o els seus delegats, per fer cas a l'ex-batle de Porreres en Pep de so n'Amat que ha donat els terrenys per construir el parc. I, li deman al batle de sa Pobla que també hi era. I, que vos passa amb l'amo en

Guillem Cremat, que no s'atura de fer-vos gloses més be insultants? Mira Mateu, me diu: Jo aprecii molt l'amo en Guillem, però resulta que al policia va fer un informe per retirar un container de devora ca seva, jo el vaig signar, i l'amo en Guillem se va enfadar, això és tot.

I me trob en Sampol, antic company del PSM, avui vice president del Govern i Conseller de Comerç i Indústria i li dic: Mira que la gent me diu: Ara que comanden els vos-

tros, l'Estel anirà millor, i jo els responc: De moment no hem conegut cap millora per part del nou govern. I en Sampol que me diu: Hi haurem de posar remei. Vos haurem de posar qualque anunci i fer qualque subscripció.

I és que no hi ha com anar a les fires i mercats per trobar als qui comanden sense haver-los de demanar audiència. També trobes als industrials de cada poble, tots al mig de la plaça, alegres i desenfeinats amb ganes que els facis una entrevista i una foto. I que no és guapo això?

La premsa espanyola quasi no parla dels seus violents. Tanmateix aquests dies, després de la Festa dels Espanyols, quatre caps rapats entre

19 i 27 anys del partit de n'Ynestri-llas ingressaren a la presó a Barcelona per ordre judicial acusats d'agressió sexual i com a autors directes d'accions molt violentes comeses els darrers mesos, com apallissament d'immigrants i homosexuals, i robatoris amb violència.



Els partits de la oposició a Galícia ha exigit la destitució immediata del delegat del Govern, Juan Miquel Diz, del PP, al saber que el passat dia 11 increpà a una patrulla de la Guàrdia Civil del mar per inspeccionar el barco d'un amic seu i ex regidor popular a Vigo. La oposició demanarà explicacions al Parlament autonòmic i al Congrés per la actitud de Diz, qui etzibà als agents: "¿Sabem quién soy yo?" La oposició ha expressat la seva confiança que en Diz tengui els dies contats com a delegat després de l'incident que, en la seva opinió, constitueix un cas de nepotisme evident. El diputat socialista Alvaro Cuesta, entén que el delegat del Govern tractà als guàrdies civils com si fossin els seus "esclaus", a més de donar-los un tracte vexatori.

Ha arribat el temps dels moniatos dolços i nutritius. Darrera la seva pell rugosa s'hi amaga tot un festiu de color i sabor. La seva polpa és una important font de vitamines i minerals. El seu contingut an vitamines C i E, ferro, potàsi i betacaroté el converteixen en el més nutritiu dels tuberculs, resultant molt bo a l'hora de prevenir problemes del cor i visuals, hidratar la pell i protegir el sistema reproductor. Al tractar-se d'un element molt energètic, està especialment recomanat als nins, els vells i les persones convalescents. Pel seu contingut en ferro, el seu consum també s'aconsella en casos d'anèmia. El podeu menjar bullit al vapor, cuit al forn o fregit en oli d'oliva, sempre mullat en sucre o mel. Ω

I N C A



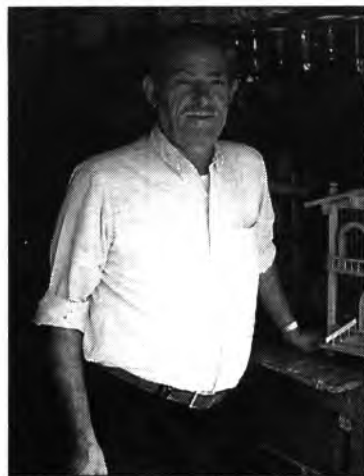
Fa 5 anys que en Tomeu Marqués va obrir el Taller Expo Car a l'Avinguda d'Alcúdia d'Inca. Ven les marques japoneses i coreanes Hyundai, Mazda i Toyota. Els preus són des d'un milió cent vuitanta mil pessetes fins a sis milions. Te. 971 881 270



Fa 6 anys que en Cristòfor Soler regenta el Cellar Canyamel a l'Avinguda d'Alcúdia d'Inca. Despatxa els caragols amb all i oli, el llom amb col o amb esclatassangs, i moltes coses més. A la carta se menja per 2500 ptes. El menú dels dies feines en val 1000 i els diumenges 2500. Tlf. 971 500 017



Fa 20 anys que la família Moreno regenta el Restaurant can Moreno al carrer de la Glòria d'Inca. Despatxen menús a 950 ptes. Tenen una acadèmia de ball d'aferrat, el professor de la qual és en Toni Moreno i els dissabtes, fan un rotllo al mig del local i fan ball. Tlf. 971 503 520



Des de que se va retirar d'una fàbrica de sabates on feia de xofer, en Bernat Pou, fa gàbies d'ocells d'artesanà. Tlf. 971 500 960



Fa 3 a anys que en Miquel Àngel Caimari és l'apotecari per a animals d'Inca i comarca. Tlf. 971 880 720



Fa 3 anys que na Maria Tortella regenta l'Estanc de la barriada de sant Francesc d'Inca. Va obrir aquest establiment sa mare, na Margalida Sala l'any 1964. Tlf. 971 500 926



Fa 19 anys que na Caterina Vallorí va obrir el Centre d'Educació infantil Sol Ixent a la carretera de Ciutat d'Inca. Tenen cura de 102 infants de 0 a 6 anys. Com que estan subvencionats pel Govern Balear els pares paguen poc. Tlf. 971 500 220



Fa 3 anys que la Família Planes regenta el restaurant Ses Veles a la barriada de sant Francesc d'Inca. Despatxen el xot i la portella rostida, caragol amb all i oli, albergínies farcides de peix i marisc... a la carta se menja per una mitjana de 2000 tes. El menú en val 900 dies feines i 1.600 diumenges. Te. 971 504 096



La relació entre els ultrasur i el Reial Madrid torna a ser perillosament cordial. Un membre de la violent penya fou detingut amb 130 entrades i apunyalà a un guàrdia civil durant l'operació. Tot d'una, el Comité Antiviolença exigí al club ma dura i encerclament total dels radicals.



El monolíngüe Rabasco vol que els mallorquins siguem bilingües. Massa poc, senyor Rabasco; noltros són trilingües: Català, anglès i alemany. Com aquest negoci de la Mallorca genuïna que anuncia el seu producte en la llengua dels qui tenen poder adquisitiu. Als altres, els basta amb comprar productes de plàstic a les botigues de 100.



Brutal atac de n'Asnar a la seguretat social

PERE FELIP I BUADES

El Govern espanyol ha pretès disfressar-se de campió de la seguretat social, de la protecció social.

Una primera aproximació d'urgència als nombres que ha publicat revela la gravetat de l'atac a la Seguretat Social posada en marxa pel senyor Asnar, a l'igual que els altres governs europeus, en aplicació del pacte d'estabilitat de l'euro.

N'apuntaré alguns extrems:

El Pressupost de l'INEM inclou uns ingressos per cotitzacions i afins de 1.904.170 (que serien més però el Govern decideix rebaixar la cotització social beneficiant d'aquesta manera als patrons i perjudicant a caixa de l'INEM) i unes despeses en prestacions de 1.319.182. Menys prestacions que l'any passat, menys percentatge d'aturats encoberts, sens dubte, també perquè amb la precarització dels contractes, cada vegada son menys els aturats als qui es reconeix el dret de prestació, i per menys temps. D'aquesta manera el Govern decideix que hi ha superàvit, i abans de saber si hi haurà menys ingressos i més despesa per un agreujament de l'atur, el Govern disposa d'aquest superàvit (que ve de les cotitzacions socials, part del salari diferit), i del superàvit arrossegat d'anys anteriors per a lliurar 774.599

milions de l'INEM als empresaris en diverses "polítiques d'ocupació".

No és estrany que la CEOE aplaudeixi.

Quant a les pensions, 190.000 pensions per menys-valia i assistencials queden congelades amb el 2%. Pensions de 25.000 ptes.

La noves pensions de jubilació seran més baixes que les de l'any passat, perquè segueixen aplicant-se el còmput reductor del Pacte de Toledo. Això permet que el Govern assigni a pensions contributives només 8'34 bilions, quan preveu un rècord de cotitzacions socials: nou bilions i mig.

El superàvit reconegut pel Govern són 200.000 milions. I d'aquí deixa un fons de reserva de 60.000 milions, que no garanteix per a res cap futur, i disposa de la resta.

Entre el Govern i portaveus del PSOE i d'IU s'ha establert una falsa polèmica sobre els pressuposts. Apliquen el Pacte de Toledo o el trenquen. Argüien que el Govern destina 600.000 milions de la caixa de la seguretat social els complements de mínims, que hauria de posar.

Encara que tinguin raó, els Pressuposts apliquen al Pacte de Toledo al segregar la sanitat de la seguretat social, pre condició per a pri-

vatitzar-la, i a l'aplicar la rebaixa de les pensions noves acordada en el Pacte de Toledo, que contribueix a generar el "superàvit" de que el Govern s'apropia.

Per això, el govern aplica el Pacte de Toledo, però va més enfora en la mateixa línia del Pacte de Toledo. El Govern vol un segon Pacte de Toledo que vagi més lluny. Els treballadors, a la vista de la privatització de la sanitat, de la cobertura cada cop menor de l'atur, de l'enconyiment de les pensions de jubilació, necessitam recuperar allò que el Pacte de Toledo ens prengué, i acabar amb les exempcions i rebaixes de cotització dels empresaris, única manera de sanejar la caixa de la Seguretat Social.

Cal fer saber als responsables que no se pot deixar passar aquests pressuposts. Són ja massa burles a la democràcia. Les aspiracions urgents de la majoria han de prevaler sobre els compromisos del govern amb els banquers i els seus valedors de Brussel·les i del Banc Central Europeu de Frankfurt.

Les organitzacions dels treballadors han de prendre posició per la retirada d'aquests pressuposts. Cal organitzar en tot el moviment obrer l'acció per tal de promoure la mobilització unida contra el projecte de Pressuposts de l'Estat per el 2.000. Ω

S'ARENAL



Fa 3 anys que na Margarida Riera va Obrir la Perruqueria Riera a s'Arenal de Mallorca. Tlf. 971 261 713



Fa un més que n'Annabel Miquel regenta la Bodega Los Arcos al carrer Cannes de s'Arenal de Mallorca. Es un bar de tapes.



Fa 3 anys que na Caterina Estrany regenta el Restaurant s'Arenal a la Plaça Toquio del poble. Fa la cuina mallorquina: caragols amb fonoll, freixura de xot, sopes amb col... Despatxa menús a 1000 ptes. El seu home i co-proprietari és en Pep Tomàs, es carter des Pil.lari. A la foto amb la cuinera Lola Ortega.



Fa un any que na Maria Dolors Serra ha obert la Sabateria de Pas a s'Arenal de Mallorca. Tlf. 971 441 761



Fa 14 anys que la Família Garrofer de Lleida regenta la botiga Fruites Garrofer a s'Arenal de Mallorca. Tlf. 971 745 504



Fa 15 dies que n'Aina Maria Reyes i Font regenta la botiga de queviures Sa Plaça al carrer dels Trencadors de s'Arenal. Tlf. 971 443 419

S'ARANJASSA



Fa 10 anys que en Pep Sagrera va obrir la Perruqueria Pep a s'Aranjassa. A la foto, amb l'oficiala Caterina Maria pentinen na Caterina Pujalte, la madona del Pup és Pla de sant Jordi. Tlf. 971 742 825



Na Joana Ginard de Ciutat acaba d'obrir el Bar Alegria a s'Aranjassa. Aparcament propi. Tlf. 971 742 369

FORGES

EL FUTURO ES HOY
TELEVISOR CON TICALASNARICES DIGITAL
PARA VER INFORMATIVOS GUBERNAMENTALES

A FESAR DE NUESTRO SOL ENVIDIABLE,
LA GRACIA DE NUESTRAS MUJERES Y
DE QUE EL KILO PALOMEITA ESTA A 385
HOY LAS BOLSAS ESPAÑOLAS HAN
BAJADO UN 8%...



FIRA DEL PEBRE BORD DE FELANITX



Fa 2 anys que la Família Amengual Bassa obrí la Jardineria Can Peret a s'Horta de Felanitx. El seu soci és en Ferran Garcia. Venen plantes autòctones adultes. Tlf. 971 837 291



Fa 10 anys que en Pere Adrover, en Tomeu Gaià i en Norat Gaià regenten la Ferreria can Seguina a Felanitx. Fabriquen arades, portes, etc. Tlf. 971 583 447



Fa 15 dies que en Rafel Prohens ha obert la botiga Motivacions Florals al carrer de la Gerreria de Felanitx. Tlf. 971 581 585



Fa 4 anys que en Jaume Solle de Binissalem fa pintures escultòriques a l'estudi de ca seva. Va exposar a la Fira de Felanitx. Tlf. 971 886 108



Fa 32 anys que els Germans Cànoves venen olives i bacallà al Mercat Municipal de Felanitx. Tlf. 971 580 021



Són els Veïns sense Fronteres de Mallorca. Una ONG que fa feina als Grans Llacs d'Àfrica. El seu president és en Jaume Obrador de cas Concos des Cavalier. Tlf. 609 815881 E-Mail vsf@veïns.net



Fa 8 anys que en Pere Albons i en Joan Mascaró s'associaren per fundar la Fusteria Albons-Mascaró al carrer del Convent de Felanitx. Va obrir aquesta fusteria en Toni Mascaró (el mes vell de la foto), l'any 1963. Fan taules grosses i arrambadors. Tlf. 971 583 084



Fa 2 anys que na Magdalena Sureda de s'Horta va a vendre al Mercat Municipal de Felanitx. Tlf. 971 837 237



Na Caterina i en Rafel tenen un lloc de venda d'olives i bacallà al Mercat Municipal de Manacor. Els diumenges venen al Mercat Municipal de Felanitx. Tlf. 971 843 711



Fa 22 anys que en Joan Serra regenta els Tallers Santueri a Felanitx. És representant oficial de la marca de cotxes Suzuki, dels tractors Pasquali i dels motoretts Honda. Tlf. 971 581 426



N'Antoni Valents és el gerent del servidor d'Internet Balearkom de Felanitx. Ara han tancat el servei als usuaris domèstics que se passen en massa a Teleline i se queda la part d'empreses. Les grans empreses regalen la connexió i per això els petits han de tancar. En Toni té una botiga d'informàtica al carrer de s'Aigo de Felanitx. Tlf. 971 582 713. A la mateixa foto en Gabriel Mestre, autor de CDRoms de divulgació de temes mallorquins. Tlf. 971 581 670

M O N

Rússia: fam i misèria

"Rússia ha entrat en una crisi terrible. El preu del pa i dels llegums augmenta cada dia, la carn fa temps que ningú ni hi pensa!"

Dilluns passat Nacha, una alumna de 12 anys, es desmaià per primera vegada a causa de la fam. El director de l'escola i jo mateix hem cridat l'auxili d'urgència i hem demanat que la duguessin a l'hospital per una setmana a fi que pugui menjar almenys una volta el dia. Els pares de Nacha estan a l'atur i no tenen de res, ni pa!"

"A l'orfenat molts no tenen ni vestits ni sabates per a la primavera i l'estiu. I no podem parlar de menjar sense que se'ns escapin les llàgrimes... Ningú no vol encarregar-se de l'orfenat".

(Fragments de la lletra d'un pastor de Sibèria, responsable d'un orfenat).

Si voleu ajudar-nos: CSEM - Benjamí Planes - Passatge Miquel Carreres. 11-Sabadell 08206- Número compte a Caixa Bank de Sabadell: 444-82-100324494

Mentrestant, tota mena de grups religiosos han d'enregistrarse abans de finals d'any, amb greus problemes burocràtics. Moltes esglésies són ben pobres, els pastors amb prou feines poden nodrir la pròpia família. I tot enmig d'un creixent antisemisme i xovinisme granrus. (CSM i PO)

Ucraïna: Discriminació religiosa

El passat 4 de maig, tres evangèlics foren detinguts a la regió de Charnow i damnats a 10 dies de presó. Els tancaren en cel·les separades sense menjar ni visites.

Ensems, les autoritats fa mesos que han prohibit bona part de l'ajut humanitari per via postal.

Txetxènia: en poder de la màfia

Tetxènia ha esdevingut un centre de màfia.

El tancament de l'única església baptista a Txetxènia ha marcat la fi de l'ajut humanitari occidental, que era majorment confiscat per la màfia, la qual controla el govern txetxè. Els darrers cristians coneguts han hagut de marxar de Txetxènia.

Tot s'ha esdevingut després dels segrests de dos pastors baptistes: el 9-10-98 fou segrestat Aleixi Sitnikov, el qual fou substituït per Alexandre Kulakov (65 anys), segrestat després del 12-3-99. Mesos més tard, una de les seves parroquianes trobà, amb horror, sa testa exposada al mercat de Grozny, pràctica relativament corrent en aquest país sacsejat pels furtus, violacions i assassinats pertot.

La majoria del 100 fidels baptistes hi eren dones grans i orfes.

Turquia: Robatoris de les autoritats contra les minories

Malgrat que la llei turca no prohibeix a un grup no musulmà la possessió de béns, les corruptes autoritats turques confiscaren 40 propietats de grups cristians (escoles, esglésies, hospitals). El 2 de febrer tots els mobles i equip d'una escola primària de l'Església armènia d'Istanbul foren dipositats al pati sota la pluja i les seves portes tancades amb clau. Una fundació armènia comprà l'edifici el 1958, però el 1976 la compra fou declarada nul·la i l'escola hagué de llogar el seu propi edifici ja comprat. Els seus 45 escolars s'han quedat al carrer.

És un exemple de com Turquia acaça les seves minories (armenis, kurds, cristians), alhora que rep armes de Madrid, i permet las construcció de pessims edificis adés ensorrats pel darrer terratrèmol (amb 45.000 morts). Un país de malson que té la barra de voler ingressar dins la Unió Europea, amb Espanya (PP i PSOE) com a padrí.Ω



Manx: Els darrers batecs

QUIM GIBERT,

LLICENCIAT EN PSICOLOGIA PER LA UAB

Es negra nit. Pugem a bord del *Ben my chrhee*, que en català ve a dir *la dona del meu cor*. Hem hagut d'encabir-nos en el trajecte nocturn perquè de dia el vaixell de Heysham (Lancashire, Anglaterra) a Douglas, capital Mann, és ple com un ou. Mrs. Muriel Sargent, una octogenària amb residència a Port Erin -una de les sis parròquies que divideixen administrativament l'illa, ens espera en candelletes. La dona s'ha llevat a les petites de la nit per a recollir-nos només tocar terra manx. La nostra amfitriona entén i pot parlar la llengua manx amb els seus veïns i coneguts, però no ho fa mai. Segurament perquè no ho fa ningú. M'explicava que els seus pares es parlaven manx entre ells quan no volien que ella i els seus germans els entenguessin. La generació de Mrs. Sargent fou formada íntegrament en anglès, la qual cosa implicava el més absolut menyspreu cap al fet manx. I l'educació en anglès i a favor de l'autoodi no només fou a nivell familiar, sinó també en l'àmbit escolar i social. El manx quedarà ferit de mort la dècada del 30 quan s'impulsarà una repressió lingüística contra la cultura insular i en benefici de l'anglès. Tanmateix el declivi de la llengua data del segle XIX a ran de les contínues pressions assimilacionistes de Londres, agreujades per immigracions, i la situació d'indefensió lingüística dels manx d'aleshores. "El resultat, no cal dir-ho, és l'anihilació, suau però progressiva, de les característiques peculiars dels pobles veïns dels anglo-xasons", afirma en Jordi Ventura en *Les cultures minoritàries europees*. Malgrat les hostilitats que es desencadenaren per deixar afònica la llengua manx, Muriel Sargent i els vailets de la

seva època acabaren aprenent: "Myghreymie i Fastyr mie volen dir *Bon dia, i Bona tarda*. I *Oie vie* significa *Fins demà*". La filla de Madam Muriel, però, no sap ni un borrall de manx. Després de la Segona guerra mundial hi ha un trencament generacional definitiu amb la llengua manx. Hi haurà qui dirà que la desaparició del manx estava cantada a causa de la fatalitat del progrés, quan no ha estat més que un procés d'aculturació de l'anglès, una identitat potentíssima, sobre una cultura molt més feble com és el manx. És aleshores quan podem parlar indiscutiblement d'un etnocidi. Quan una llengua ja no respon a cap necessitat pràctica i és considerada sovint un obstacle per a una comunicació més ampla dins el món modern, estem assumint, segons el lingüista occità Pèire Bec, als seus funerals.

El manx es troba en una fase terminal només comparable a la del còmic, una altra de les llengües cèltiques en estat de coma de les Illes britàniques. *L'Europa comunitària és un cementiri lingüístic*, assevera amb contundència En Lluís Felip, traductor i dinamitzador dels Amics de les Arts de Terrassa. No obstant això, *Gynchengey, gyncheer* (no hi ha país sense llengua) i *Mec Vannin* (Fill de Mann) són dues organitzacions que s'escarrassen per la recuperació identitària de l'illa. La primera, a favor de l'ús i difusió de la llengua manx i la segona, des del punt de vista polític.

Mrs. Muriel Sargent no se'n sap avenir que precisament un foraster s'interessi per una llengua moribunda. I a mi em fa venir calfreds dialogar amb una representant de la darrera formada de ciutadans que han sentit i han parlat manx correntment amb els seus avis. Ω



Catalanes

PER JOSEP SERRA. PRES. D'ESQUERRA REPUBLICANA-MALLORCA

A les propassades eleccions principatines, hi ha hagut un guanyador moral i un guanyador real: Maragall ha situat el PSC-PSOE en una posició excel·lent de cara a futurs comicis i Pujol ha mantingut -pels pèls- CiU com a força més votada i amb expectatives de formar govern.

Certes reaccions postelectorals ja estaven anunciades, com el fet que Maragall no respon a un perfil de líder del principal grup opositor -títol que tampoc no escau en absolut al president Pujol- o bé l'estira i arronsa mediàtic que vol condicionar la vocació espanyola o bé catalana de la política de CiU.

Allò que resulta més interessant de la història, emperò, no és el que es diu, sinó, precisament, els silencis còmplices i interessats, com si es tractàs d'afegir una mica més de caliu al fornell.

En aquesta història, el cas més interessant és clarament el paper representat pel president Pujol, que ha treballat -i a fe que ha aconseguit sobradament els seus objectius- per crear-se un perfil inequívoc de Pare de la Pàtria, a l'estil Gandhi o Kemal Atatürk.

Ha fet d'estadista, ha pactat amb els uns i amb els altres, ha situat Catalunya en l'òrbita d'Espanya -cosa que exigia el pacte amb la monarquia- i en cap moment ha deixat d'esser el centre polític de referència.

Jordi Pujol haurà estat per a sempre més el PRESIDENT d'aquest nostre darrer període democràtic del segle XX. I ja tenim la mare dels ous, perquè, per això mateix, Pujol no ha fet ni farà res per conduir la línia successòria en el si de Convergència, per la qual cosa no és gens estrany que a hores d'ara ja hagin començat les colzades per guanyar una bona posició de sortida.

Tothom recordarà com varen acabar els barons de Convergència que podien fer una mica d'ombra a un Pujol que encara es considerava políticament en ple procés d'esdevenir EL PRESIDENT.

Tothom recordarà també els estiraarronsa entre Convergència i Unió, dels quals en va sortir una Unió amb molt més pes del que realment disposava com a partit polític i que en certs moments ha estat -per a bé de Pujol- un petit factor desestabilitzador de Convergència: mentre els barons guerregen entre si, el president-rei pot jeure tranquil. Ara, aquest relatiu poder d'Unió crea molts de recels entre els convergents aspirants al podi.

La cosa s'ha embrutat: Pujol entra en la seva última legislatura amb uns resultats poc encoratjadors (la pèrdua de quatre diputats en una bona conjuntura econòmica no és per posarse a picar de mans) i amb la necessitat d'arribar a acords sòlids i estables amb el PP o amb ERC si no vol convocar eleccions molt anticipades per evitar que els seu prestigi personal es vegi afectat pel desgovern que podria generar-se. Ω

Pere Quart de Catalunya

Enguany es compleixen cent anys del naixement del gran poeta i dramaturg sabadellenc **Joan Oliver**, més conegut pel pseudònim poètic de **Pere Quart** (Pere pel seu nom complet de Joan Pere i Quart perquè era el que feia quatre d'onze germans). Havia nat el 29 de novembre de 1899 i morí a dos quarts de nou de la nit de dimecres 18 de juny del 1996. La Universitat Catalana d'Estiu de Prada li reté per tal motiu, un sentit homenatge en què alguns especialistes en l'obra de l'escriptor analitzaren el conjunt de la seva producció poètica i teatral, així com els aspectes més significatius de la seva personalitat i de l'època conflictiva que li toca viure (com la *guerra d'agressió* del 36).

Per bé que la poesia de Pere Quart, inclosa en el realisme social amb connexions clares amb el món de les avantguardes, és d'una qualitat inqüestionable (destaquen *Les decapitacions*, *Bestiari*, *Terra de naufragis*, *Vacances pagades* i *Circumstàncies*) el que m'interessa remarcar ací és el compromís cívic i polític insubornable d'aquesta gran figura catalana. Ell fou un dels pocs intel·lectuals nostres que mai no es mossegaren la llengua (en aquest país parlar clar no té perdó i Joan Oliver no es callava mai). En una entrevista que li feren al 1984 manifestà el següent: "El nacionalisme és pura xerrameca si no té en compte que la Constitució i l'Estatut actuals són antidemocràtics, no reconeixen el dret a l'autodeterminació a les nacions sense Estat que hi ha a l'Estat espanyol (...)".

La pròpia condició d'intel·lectual militant i fermament compromès amb la causa de la independència catalana el portà, en els darrers anys, a ser marginat del món institucional (sobretot després de refusar la Creu de Sant Jordi que la Generalitat li atorgà al 1982 i de titllar d'ases Jordi Pujol i Raimon Obiols, el candidat socialista d'aleshores, en un programa televisiu emès

el 1985. Acceptà, però, de bon grat, l'homenatge que la intel·lectualitat catalana li feu al teatre Romea al 1980.

La talla humana de Joan Oliver era tan considerable com la intel·lectual. Algú el va definir com "un gran infant incorruptible que ens ha ajudat a tots, a través de la seva poesia, a treure'ns tots els mals humors". Construï una poesia lliure dotada d'una fina ironia (però també de sarcasme), àcrata i antiburguesa (ell, que provenia d'una família burgesa industrial i bancària) que aspirava "a ser catalana i per als catalans". El sorprenent poema *Assaig de Plagi a la taverna*, paròdia d'un altre de Salvador Espriu, exemplifica d'allò més l'esperit que animava el nostre poeta, per a molts el *gran poeta nacional de Catalunya*:

*Oh, que avingut estic amb la meua
Petita, esclava, poc sortosa terra,
I com em recaria d'allunyar-me'n
Sud avall,*

*On sembla que la gent és bruta
I pobra, accidiosa, inculta,
Resignada, insolvent!*

*Aleshores, a la taverna nova,
els companys dirien*

*fotent-se'n: "Com qui s'agrada de la lletja,
així el lluç que pica en ham sense esquer",
mentre jo, encara prop, pensaria
en les velles fretures i confiances
d'aquest meu tossut poble.*

I, ja tot sospesat, recularia

Per restar aquí fins a la mort.

Car, fet i fet, tampoc no sóc tan ase

I estimo a més amb un

Irrevocable amor

Aquesta meua -i nostra-

Bastant neta, envejada, bonica pàtria. Ω



Ferreres a El Periódico

Bones notícies de Còrsega i Sardenya

(Extret de Synergia)

Fa poc, tant les forces polítiques nacionalistes corses com les sardes han decidit unir-se per a plantar cara, respectivament, al centralisme i colonització francesa i a la italiana.

Els corsos, que duïen últimament una dinàmica d'enfrontaments, subtilment atada de la fatal París a fi d'afeblir-los, han arribat a un acord entre tots els corsistes (Accolta Naziunale Corsu, A Chjima per L'Indipendenza, Assòciu per a Cupramità, Corsica Viva, Cumitatu di u Fiumorbu, Conculca Independentista, I Verdi Corsi, Rinovi Nacionale, Se la Nova i Unioni di u Populo Corsu). El text afirma **El desig comú de desplegar un procés de reconciliació com a primera necessitat.**

També a Sardenya, grups que representen el 25% dels vots (PSD'A2, UDR, Nuovo Movimento i Sa Mesa de sos Sardos Lìberos, que és una coalició independentista) han creat la **Casa Comuna di Sardi**, aliada als catalanistes de l'Alguer. Han redactat una plataforma reivindicativa d'acció comuna.

Tot un exemple als sectarismes que dominen el nacionalisme català, sempre nodrits i atats des de Madrid i París per a rematar el genocidi contra la nostra nació. Ω

Ricard Colom



Catalunya s'ho val
SELECCIÓ INTERNACIONAL!



CAMPOS



A partir del 5 anys en Josep Coll i Sotomajor pinta a l'oli paisatges i marines, ara al seu estudi de son Ferriol. Tel. 971 771 175



Fa 8 anys que n'Antònia Oliver regenta la Botiga Pintures i Manualitats al centre de Campos. A la foto amb el seu fill i ajudant. Tlf. 971 650 205



Fa mig any que na Caterina Julià regenta la botiga de pinsos i guarnicions Es Llevant Verd a Campos. A la foto amb el seu home. Tlf. 971650 699



Fa 4 anys que n'Elisabet Xaparro regenta el Bar Avinguda a Campos i des de fa un any aquest bar és la Penya del Reial Madrid del poble. Són uns 200 associats que hi va a veure els partits per televisió, fan soparets i festes. També hi compren les entrades per anar al camp de futbol i veure el seu equip. Aquest bar despatxa menús a 800 ptes. A la foto amb la cambrera Lola Heredia. Tlf. 971 160 077



Fa 30 anys que na Caterina Garau regenta la Perruqueria Joan i Caterina a Campos. En Joan és el seu fill i hereu. Tlf. 971 650 682



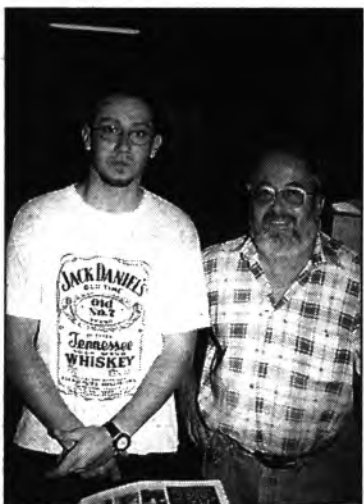
Fa 10 anys que en Tomeu Obrador i en Joan Vicenç obren la Botiga Esports a Campos. Tlf. 971 652 069



Fa un any que en Miquel Montserrat ha obert la Botiga d'Herbes Medicinals Heura al carrer de la Victòria de Campos. També ven llibres que tracten del tema. Tlf. 971 652 149



Fa 28 anys que n'Andreu Ollers regenta la Fusteria Ollers i Fills a la barriada des Molí d'en Roca de Campos. Va obrir aquesta fusteria el seu rebesavi Gori Ollers fa 130 anys. A la foto amb els seus fills Pere i Andreu. Tlf. 971 650 780



Fa 25 anys que en Guillem Manresa regenta la Fusteria Manresa a la barriada de s'Estació de Campos. A la foto amb el seu fill. Tlf. 971 651 099



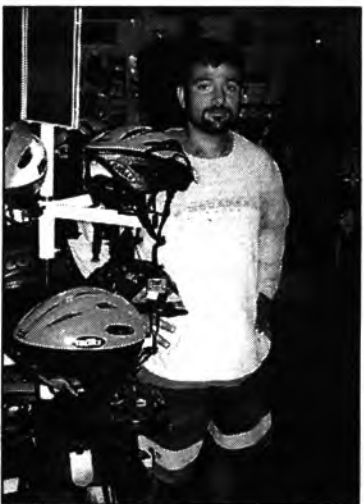
Fa 8 anys que en Damia Rigo és el secretari de la Associació de Gent Gran de Campos. 1.120 associats que fan moltes activitats, excursions, dinars i balls. Aquesta associació està subvencionada per La Caixa. A la foto amb el vocal de la associació Miquel Florit.



Fa 14 anys que en Mateu Mascaró i na Maria Rigo regenten la Fusteria Mascaró a Campos. Son pare, Sebastià Mascaró va obrir aquesta fusteria fa 50 anys. Tlf. 971 652 097



Fa 2 mesos que els germans Galmès han obert el Taller Germans Galmès Adrover a l'Avinguda de Jaume III de Campos. Són agents oficials de la marca Peugeot. Cotxes d'un milió quatre-cents fins a cinc milions. Tlf. 971 650 613



Fa 3 anys que en Rafel Garcies va obrir la botiga taller de bicicletes s'Escapada al carrer de Jaume III de Campos. Tlf. 971 650 726



Fa 27 anys que na Damiana Estelrich regenta el Forn Davant l'Església a Campos. Tlf. 971 650 146



Na Joana Apolonia Bujosa és la madona de la botiga can Valero a Campos. Sa mare, Elionor Miró és la presidenta de l'Associació de Comerciants de Campos. Tlf 971 652 899

✓ Fa 2 anys que na Sebastiana Oliver regenta l'Adrogueria Can Ros davant l'Ajuntament de Campos. Tlf. 971 650 962

✓ Fa 31 anys que n'Andreu Rigo va obrir el Taller de motors marins Rigo. El seu soci és en Miquel Vidal. Tlf. 971 650 012

Un Govern impresentable

És possible que hom no acabi de tenir del tot idea del que representa el PP fins que s'ha assistit a València als Octubre. L'experiència s'ho val, ni que sigui per observar tota una sèrie de símptomes en directe, en el lloc del nostre país on se suposa que la consciència nacional és més fràgil.

Al voltant de la concessió dels Premis Octubre, des de fa prop de trenta anys, a la ciutat de València, se celebren tota una sèrie d'actes que, com s'ha dit, constitueixen la gran festa de la cultura catalana al País Valencià. Conferències, presentacions de llibres, taules rodones, homenatges... omplen la setmana dels Octubre i ofereixen a molta gent del País Valencià i de fora la possibilitat de prendre una mica el pols de la salut cultural dels Països Catalans. Tot això és organitzat per l'editorial 3 i 4 i per la Fundació Ausiàs March, sota la batuta d'Eliseu Climent, editor i promotor cultural destacadíssim del País Valencià.

Els actes, tot sovent, constitueixen una mena de barreja de difusió -i discussió- cultural i de consideracions polítiques. Inevitablement, els premis, sorgits en la pre-transició, varen ser un àmbit de crítica al règim i de propostes per a la construcció d'un país una mica més lliure i més estructurat. Al principi, qui marcà les línies mestres d'aquests actes fou el cappare del pensament nacionalista valencià modern: l'assagista Joan Fuster.

Al voltant dels Octubre existeix també una voluntat ferma de connexió entre els diferents països catalans. Així, enguany, el president Francesc Antich fou convidat a fer una conferència al Paraninf de la Universitat de València (enguany que la Universitat compleix cinc-cents anys) sobre el canvi polític a les illes Balears i Pitiüses. Sobredimensionant -com solen fer els nostres dirigents illencs- la qüestió urbanística i mediambiental i infradimensionant la qüestió de la defensa de la llengua i la cultura catalanes, va deixar un regust mig dolç mig amarg entre els assistents (la majoria valencians profundament catalanistes i que pateixen l'opressió cultural com ningú). Però, fos com fos el discurs, Antich hi era, i va afirmar que el País Valencià i les illes Balears i Pitiüses són de la mateixa nissaga, i que un mallorquí, a València, és a casa. En el sopar dels Octubre -sopar que clou tots els actes d'aquesta setmana- hi havia representacions diverses d'institucions d'arreu dels Països Catalans: el mateix president Antich, el conseller de Cultura de la Generalitat de Catalunya, i el conseller d'Obres Públiques del govern d'Aragó -que va llegir un discurs

en català agraïnt la distinció, proclamant que el català ben aviat serà oficial a l'Aragó i defensant el català com una de les llengües d'aquella comunitat autònoma. No hi havia ningú, emperò, en representació de la Generalitat Valenciana. Els d'en Zaplana no varen ni dignar-se a acompanyar el president de les Illes, o els consellers de Catalunya i d'Aragó, en un acte de menyspreu absolut envers autoritats que eren presents a València per celebrar-hi una festa ben valenciana. No compliren ni les regles que un mínim protocolari els exigeix.

Que els membres del govern de Zaplana, amb el seu president al capdavant, siguin hostils a la cultura catalana i, per extensió, a la cultura en general, no és cap novetat. Que neguin l'evidència de l'existència dels Països Catalans, contra totes les obvietats i contra la raó més elemental, tampoc no ens sorprèn en absolut. Que enverinin la qüestió lingüística i creïn des del poder un conflicte que abans no existia al País Valencià, tampoc no ens meravella gens ni mica, tot i que ens hauria de fer obrir uns ulls com a plats. Que no compleixin els mínims protocolaris quan aquests involucren governants de la resta dels Països Catalans ja passa, com diuen a la Catalunya central, de taca d'oli. Demuestra un tarannà molt pròxim al que hom podria qualificar sense picar-s'hi els dits, de feixista.

I pensar que, com demostra en un gruixudíssim estudi històric, Enric Guirot, professor de la Universitat de València, el vuitanta per cent dels primers pobladors cristians del Regne de València procedien de Catalunya, i entre aquests s'hi trobaven llinatges com Zaplana, Barberà, Ripoll, Casp o els d'altres furi-bunds blavers anticatalans dels nostres dies! Ω

Bernat Joan i Mari
President d'ERC-Balears i Pitiüses

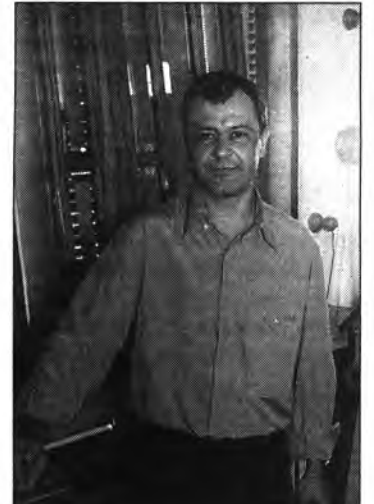
PORRERES



Fa 3 mesos que en Joan Sastre és el batle de Porreres per UM. Amb 27 anys és el batle més jove de Mallorca. Tlf. De l'Ajuntament 971 168 456



Fa 6 anys que en Mateu Lliteres va posar la serradora de marés a Porreres. Abans tenia pedreres de marés de Santanyí. Tlf. 971 644 184



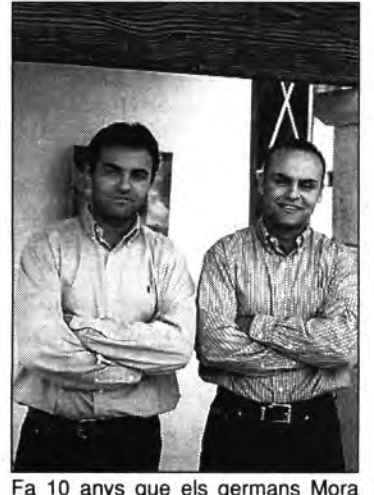
Fa 20 anys que n'Andreu Barceló va obrir la Fusteria Barceló al Polígon 9 de Porreres. Tlf. 971 647 259



Fa 5 anys que en Rafel Julià de ven formatge produït a can Roig de son Mesquida per les fires i mercats de Mallorca. Tlf. 971 183 076



Fa 40 anys que en Miquel Obrador regenta l'empresa Vibrats Porreres. Fabrica materials de construcció. Tlf. 971 647 343



Fa 10 anys que els germans Mora regenten l'empresa Vibrats Mora & Roselló a Porreres. La seva especialitat són bigues de formigó que pareixen de fusta. Tlf. 971 647 143



Fa 4 anys que en Joan Oliver regenta la fàbrica de pedra artificial Famcar al carrer Dolzura de Porreres. Tlf. 971 168 449



Fa 5 anys que els germans Sastre regenten l'empresa Ersà a Porreres. Fabriquen rajoles, bigues, bovedilles.. A la foto amb sa mare i els al·lots. Tlf. 971 647 102

Bar Restaurant
SES VELES
TOMEU PLANAS MUNTANER

C/ Fra Pere Joan Cerdà, 6
07300 INCA - Mallorca

Tel. 50 40 96



Cavaller
Mobles de Cuina

Küppersbusch
EL CORAZON DE UNA BUENA COCINA

BON DIJOURS BO

Carrer De's Barco, 2 / 07300 - INCA / Mallorca / Tel. y Fax 971 88 19 70
E-mail cavaller.admin@jet.es

L'epidèmia del grip de 1918 a València

MANUEL MARTÍNEZ PONS
METGE PEDIATRA

La irrupció de l'epidèmia de grip de 1918 representà una greu crisi demogràfica per a una societat valenciana que, des dels alhors del segle, havia observant un patró de descens continu i progressiu de la mortalitat. Els efectes de la pandèmia gripal del 1918 determinaren que fins el 1920 no es recuperara de nou la tendència decreixent de les taxes de mortalitat.

L'estudi evolutiu de la mortalitat general a la ciutat de València durant el període comprés entre 1917 i 1920 posa de manifest l'existència d'una sobremortalitat l'any 1918, i en menor mesura el 1919.

En analitzar les causes de mortalitat en el quadrienni 1917-1920, observem un increment extraordinari de la mortalitat per grip el 1918, increment que també té lloc, encara que en menor mesura, en el cas de les malalties respiratòries i la tuberculosi. L'increment de la mortalitat per malalties respiratòries coincidint amb l'epidèmia gripal, l'atribuïm, d'una banda, al certificat de manera errònia d'algunes morts en aquest grup, atès que la grip és una malaltia de difícil diagnòstic perquè els seus símptomes se superposen amb els d'altres malalties, i d'altra banda, a l'increment de la mortalitat per malalties respiratòries com a complicació de la síndrome gripal.

L'estudi comparatiu de les taxes específiques de mortalitat per grups d'edat en el quadrienni 1917-1920 posa de manifest més mortalitat en les edats mitjanes de la vida, entre 15-44 anys, durant l'any 1918.

L'increment relatiu de la mortalitat que es produí el 1918 en les persones amb edats compreses entre 15-44 anys, recaigué fonamentalment en tres grups de malalties estretament relacionades des del punt de vista diagnòstic: la grip, la tuberculosi i les malalties respiratòries.

La sobremortalitat que caracteritzà el 1918 fou deguda fonamentalment, a l'epidèmia gripal que assolí la ciutat. L'evolució temporal de l'epidèmia permet constatar que aquesta s'hi presentà en quatre onades epidèmiques; la primera durant els mesos de maig i juny, i que en la nostra ciutat no presentà les mateixes característiques de gravetat que en altres parts del país. La segona onada epidèmica revestí caràcters de gravetat inusitats, i es va estendre al llarg dels mesos de setembre, octubre i novembre, amb el pic de màxima mortalitat al mes d'octubre, que provocà l'esgarrifosa xifra de 660 morts. La tercera onada epidèmica, encavalcant-se pràcticament amb l'anterior, encara que de menor intensitat, tingué lloc al mes de gener de 1919. Finalment, es produí una quarta onada epidèmica al hivern de 1919-20, que presentà al mes de desembre les taxes de mortalitat més elevades.

L'epidèmia de grip no mostrà predominància per cap dels sexes, i manquen de significació estadística les petites diferències trobades.

En valorar la mortalitat general als districtes municipals provocada

per l'epidèmia de grip, veiem que els districtes dels afores són els que presentaren majors taxes de mortalitat, tot destacant el del Port seguit molt de prop pels de la Vega i Russafa. En aquest cas el districte de l'Hospital registrà únicament la mortalitat de la població de dret, perquè ni l'Hospital Provincial ni el Manicomí acolliren els qui patien l'epidèmia. En efectuar una anàlisi més detallada de la mortalitat per grip als districtes més afectats: el Port, Russafa i la Vega, i que presumiblement gaudien de pitjor nivell socioeconòmic, sorprèn el gran nombre d'afectats entre la població infantil menor de cinc anys, que superà de manera important la mitja de la ciutat.

Durant l'any 1918, la ciutat de València estava travessant una situació caracteritzada per enormes dificultats econòmiques, carències evidents i una conflictivitat elevada. Tot això tenia com a teló de fons la llarga contesa europea i es traduïa en una sèrie de vagues (de l'enlluminat, de correus...) i en un encariment alarmant de les subsistències, que feia molt difícil la supervivència d'amplis sectors de la societat valenciana, empobrits i sotmesos a condicions de vida insuperables. Enfront d'aquesta situació, el municipi sovint només podia dur endavant una política de gestos.

L'arribada de l'epidèmia posà a l'ajuntament contra les cordes. Convé assenyalar el mutisme més absolut enfront del primer brot primaveril, que es volgué negar o fer passar per quelcom de transitori i que no deixà empremta en els documents municipals. El primer senyal d'alarma social davant del fenomen epidèmic aparegué ja a l'estiu i no es referia a la grip, sinó a una pretesa amenaça de tifus exantemàtic procedent de Portugal.

La preocupació per la grip es començà a manifestar al setembre. Ja en la primera sessió del dia 6, el socialista Sanchis proposà que s'establiren els horaris que haurien de complir els metges de beneficència per a atendre als malalts i la creació d'una farmàcia municipal per a subministrament d'aliments i medicines als pobres. L'epidèmia ja era imparable i el dia 25 de setembre l'alcalde emeté un ban en què reconeixia que, encara que el crebant de la salut no era greu, sí que es trobava la ciutat afectada per una epidèmia important, amb focus de grip com succeïa en la resta d'Espanya i Europa. El ban ordenava el compliment d'una sèrie de mesures higièniques que afectaven tant l'àmbit domèstic com al veïnal. Això produí abundants litigis i denúncies, que l'ajuntament hagué d'aclarir.

Però, a pesar d'aquestes mesures inespecífiques, l'epidèmia seguia progressant, de manera que el 10 d'octubre l'ajuntament hagué d'aprovar un crèdit extraordinari de cent mil pessetes per a fer front a les despeses derivades de la malaltia i habilitar també el llatzeret de Sant Antoni per a aïllament de malalts. La gravetat de la situació inicià una etapa, durant el mes d'octubre i principis de novembre, en què l'ajuntament es reuní amb molta freqüència per

a intentar pal·liar la situació. Un aspecte significatiu era la unànime acusació al govern central per no haver sabut tallar a temps la disseminació de la malaltia mitjançant les mesures oportunes als llocs fronterers. Però la crisi institucional aconseguí el seu punt més àlgid com a conseqüència del conflicte entre la Diputació Provincial i l'ajuntament. La crisi es desencadenà com a conseqüència que tant l'Hospital Provincial com la Casa de Caritat es negaren a albergar malalts de grip, amb l'excusa d'impedir que s'afavorira el contagi. Però, a més a més, les propostes de l'alcalde davant de la Junta Provincial de Sanitat eren sistemàticament desatèses o rebutjades, com la proposta de crear un llatzeret nou. Això aguditzà un vell conflicte institucional entre Diputació i ajuntament que provocà una sessió extraordinària, en què s'aprovaren una sèrie de mesures d'urgència que pal·liaren la inoperància de les autoritats provincials. Finalment, el ple de l'ajuntament acordà la creació de juntes de districte o postes sanitàries, que tenien a més a més el caràcter d'unitats de recaptació de fons.

L'etapa final de l'epidèmia va estar marcada per les dificultats en la distribució de medicaments i pel conflicte per a l'adquisició de desinfectants, com el clorur de calç, que provocà l'acusació de prevaricació a tres regidors i l'acusació al alcalde de mala gestió. No obstant això, ja al novembre l'epidèmia començava a descendir i al consistori les principals referències que hi trobem es deuen ja a homenatges a morts, reconeixement i agraïment de serveis prestats i sancions a una sèrie de metges i personal sanitari que s'havien inhibit i no havien complert amb les seues obligacions durant l'epidèmia. Al mes de desembre ja desapareix tota referència a la malaltia i la situació es normalitza en una ciutat infestada de problemes econòmics i socials i aclaparada per les seqüeles de l'epidèmia. Aqueix mateix mes de desembre, l'alcalde Valentín presentaria la seua dimissió i cessaria en el càrrec, per assumptes personals de salut.

La consulta sistemàtica de les notícies, sobre l'epidèmia de grip, aparegudes a la premsa diària de la ciutat de València constitueix el millor reflex de la vivència de la malaltia per part de la població i les circumstàncies socials que l'envoltaven. Tots els diaris publicats a la ciutat abordaren les incidències i donaren compte de l'evolució de la malaltia mitjançant la creació de seccions fixes durant els mesos àlgids de l'epidèmia. Encara que el primer brot de la primavera del 1918 estigué marcat més aviat per la incertesa i les notícies procedents de Madrid, i les autoritats municipals i sanitàries negaren l'existència del brot epidèmic o la seua gravetat (atribuint-li escassa mortalitat), en canvi durant els mesos de setembre a novembre, els diaris valencians es convertiren en el principal escenari de discussió social sobre la naturalesa de la malaltia o de les mesures d'higiene i terapèutica que havien d'establir-se.

Convé subratllar la pluralitat ideològica i la llibertat d'opinió que s'adverteix en la premsa diària, de tal manera que l'epidèmia es convertí en un pretext excel·lent per a divulgar les distintes posicions ideològiques sobre la salut, la malaltia i la mort, que coexistien a principis de segle en la societat valenciana.

Un dels traços més remarcables que es trasllua de la premsa és el gran impacte social de la falta d'acord entre els metges sobre l'origen de la malaltia, els mecanismes de transmissió i les mesures terapèutiques i preventives. Això deteriorà notablement el prestigi dels metges, que en moments crítics foren obertament atacats i desacreditats.

D'altra banda, la pluralitat de criteris portà a la presa de mesures preventives de caràcter molt general i inespecífic, semblants als que la societat valenciana havia adoptat tradicionalment davant de les epidèmies de còlera. La majoria d'aquestes plantejaven l'aïllament del malalt, el control de les vies de transmissió hídrica de la malaltia i un bon aireig i insolació, evitant, en tot cas, les aglomeracions i l'apilament.

En el terreny terapèutic, els bacteriòlegs com Ferran, Colvée, Rincón o Peset es mostraven en tot moment partidaris de campanyes de vacunació i seroteràpia massives, si bé no eficaces per a tractar la causa de la malaltia, sí, per a les temibles complicacions d'aquesta, que a la fi eren les responsables de les elevades taxes de mortalitat.

A pesar del caràcter agut de l'epidèmia, que es desenvolupà imparablement durant a penes dos mesos, aquest període fou suficient perquè tingueren lloc tot tipus de frauds, escaramusses i subterfugis per part dels qui aspiraven a fer de la por aliena un motiu de negoci lucratiu. Per aquesta raó, les autoritats sanitàries hagueren d'intervenir per a regular els preus dels remeis terapèutics i fins i tot atendre alguna demanda contra els nombrosos xarlatans que s'anunciaven diàriament en la premsa promentent les curacions més radicals.

Les primeres manifestacions de la malaltia es caracteritzaren per un desconcert enfront del seu origen que seguiria sent una constant al llarg de tot el període. Els primers treballs apareguts en les revistes mèdiques són revisions bibliogràfiques sobre les investigacions que en distints països s'estaven duent a terme sobre l'epidèmia. A finals d'aquesta etapa inicial, presentaren els seus estudis bacteriològics els responsables municipals i universitaris, Joan Peset, Pablo Colvée i Adolfo Rincón, amb resultats d'interès respecte a l'aïllament de certs gèrmens, però sense resultats sobre la causa específica de la malaltia.

En la segona etapa, en ple apogeu de l'epidèmia i davant del fracàs evident de les mesures preventives i terapèutiques, la premsa mèdica obrí un ampli debat que abraçava no sols les qüestions estrictament biològiques (patogènia, tractament...) sinó també altres d'índole política o professional.

Però sorgí també amb força un discurs clarament polític i corporativista, que es manifestava en l'acu-

sació d'ineptitud a les autoritats governamentals. En aquest mateix període, Chabás mateix aportava dades d'interès sobre el fet que en centres on hi havia hagut incidència alta de malalts a la primavera, es manifestava una incidència escassa o nul·la en el període de gran virulència. Finalment, convé assenyalar que, davant de la ineficàcia de les mesures preventives i les disputes terapèutiques, les autoritats municipals cridaren Jaume Ferran perquè, en col·laboració amb Peset, Colvée i Rincón, prepararen una vacuna, que al cap de poc de temps aquests investigadors assajarien sobre ells mateixos.

La tercera i última etapa tingué un caràcter més de debat científic, una vegada ja superada la urgència de la catàstrofe social, i es caracteritzà per l'aparició d'un gran nombre d'articles en la premsa, després de finalitzada l'epidèmia. Alguns tenien un contingut epidemiològic elaborat amb gran minuciositat i rigor, com el publicat per Perrón sobre la incidència de l'epidèmia a Oliva. Però la majoria insistia en la qüestió clau des del punt de vista científic: determinar-ne la causa, ja que l'epidèmia s'havia conclòs sense que els metges hagueren estat capaços d'identificar i posar-se d'acord sobre el microorganisme patògen. A pesar d'un ampli consens a considerar l'epidèmia com un procés sindròmic, es llançaren llavors infinitat d'opcions sobre el bacil, particularment sobre el bacil de Pfeiffer. Aquest desacord causal es manifestava també en una inabastable disparitat terapèutica que multiplicava indefinidament les receptes de desinfectants com a instrument preventiu, de remeis terapèutics per a alleujar els símptomes de la malaltia o les complicacions. Sovint eren tan complexes, aquestes fórmules que provocaven la hilaritat dels metges mateixos.

Entre les visions retrospectives més sòlidament fonamentades, cal assenyalar la interpretació que, al llarg de dues sessions, presentà el catedràtic de clínica mèdica, Fernando Rodríguez Fornos, davant de l'Institut Mèdic Valencià, en què feia una aproximació realista al desenvolupament de l'epidèmia i plantejava les limitacions de les polítiques preventives aplicades i l'escassetat de recursos terapèutics, fent una interpretació fisiopatològica mesurada, que mesclava tant els factors ambientals com les variants possibles del contagi i les seues complicacions encruades.

En definitiva, l'epidèmia de grip constituí una fita d'importància en el procés de transició demogràfico-sanitària dels països occidentals, no sols per la manifesta alteració que suposà en el patró epidemiològic i de mortalitat, sinó pel fet d'erigir-se en la precursora d'una sèrie d'epidèmies d'etiologia viral, que per la seua repercussió important en termes de mortalitat, no sols competiren sinó que han relegat a un segon pla, a les acaballes del segle xx, aquelles altres malalties epidèmiques d'etiologia bacteriana, que en temps passats havien estat un dels principals determinants de les crisis demogràfiques. Ω

El dolor de parir en la sanitat pública

XAVIER ONRUBIA. METGE ESPECIALISTA EN ANESTESIOLOGIA I REANIMACIÓ DE L'HOSPITAL DR. PESSET

El dolor del part ha estat considerat durant molt de temps una dolença «obligada» pel fet d'haver de ser mare («pariràs amb dolor»). Afortunadament, el millor coneixement de la fisiologia de l'embaràs i dels mecanismes i implicacions del dolor durant el part han anat fent rebutjar aquest tipus de creences i la idea de l'analgèsia en el part és un fet bastant acceptat.

El dolor genera angoixa i l'angoixa augmenta el dolor encençant un cercle viciós que hui en dia som capaços de trencar amb molts mitjans. Científicament estan demostrades les conseqüències deletèries que té el dolor durant el part sobre la mare i sobre el fetus. El dolor genera una resposta respiratòria amb canvi del ritme respiratori i una resposta cardiovascular per alliberament de catecolamines. D'aquestes respostes en deriven efectes importants, com ara manca de modulació i sincronització del treball del part, disminució de la circulació sanguínia de l'úter i, per tant, alteració de l'intercanvi mare-fetus amb resultat d'una oxigenació del fetus dolenta i, a la fi, alteracions metabòliques que poden tenir efectes greus.

Sembla, per tant, que hi ha un clar benefici per la unitat fetomaterna amb l'analgèsia del part. La supressió del dolor durant el part es pot aconseguir amb diferents mitjans, i són els més efectius la via intravenosa i la via epidural. La via intravenosa té alguns inconvenients que cal remarcar. En primer lloc, el fet de posar un fàrmac dins de la sang implica que pot passar la barrera placentària i, per tant, entrar en la circulació fetal i causar efectes en el fetus. En segon lloc, l'efecte sedant d'alguns analgèsics impedeix una bona col·laboració de la mare en el treball del part. Amb l'analgèsia per via epidural, el fàrmac actua de manera regional, és a dir, sobre les fibres sensibles de l'úter i la vagina i no hi ha, en general, un efecte sistèmic amb la qual cosa obviem els principals inconvenients que té la via intravenosa.

Però els avantatges de la anestèsia-analgèsia epidural no sols són d'índole mèdica. També s'hi troben imbricats avantatges psicològics i, fins i tot, econòmics: d'una banda, la supressió de totes les drogues que sovint s'usen per via sistèmica (sedants, antiespasmòdics, analgèsics cen-

trals,...) que tenen pas placentari, com dèiem abans; d'altra banda, l'analgèsia «desperta» aconseguix reduir la fatiga maternal del treball permetent una perfecta cooperació amb el personal mèdic i d'infermeria i una «presència» completa de la mare durant el part, podent així assaborir els primers moments de vida del seu fill. Tot açò fa que la recuperació física siga més ràpida i, a la fi, s'acurta el temps d'estada hospitalària, la qual cosa redueix les despeses en material i personal i la incidència de morbiditat. De tota manera, cal dir que, com qualsevol tècnica invasiva, pot tenir una sèrie de conseqüències adverses derivades del procediment mateix i la pacient n'ha d'estar assabentada.

Hem vist fins ara els arguments a favor de l'ús de l'analgèsia del part que suposa un clar benefici per tota la cadena sanitària: pacient-personal-gerència. Cal preguntar-se, llavors perquè aquest tipus d'intervenció no està ben institucionalitzat en la sanitat pública valenciana. En altres comunitats l'ús de l'analgèsia del part és una pràctica bastant comuna. No fa massa temps algun polític ha llançat el missatge que, en un termini curt de temps, l'analgèsia epidural pel part seria una pràctica quotidiana en la sanitat pública. Tant de

bo que així fóra. Però abans d'emetre notícies d'aquest tipus, caldria assabentar-se en primer lloc de l'opinió dels professionals que han de desenvolupar la tasca i dels mitjans de què se disposa. Enfront d'aquesta afirmació, en el cas dels anestesiòlegs, van haver de fer reunions urgents per a determinar uns mínims que garantiren la seguretat de l'acte anestèsic, ja que l'analgèsia epidural per al part no és una tasca assistencial preceptiva i, per tant, la dotació dels paritoris no sempre està preparada com cal. L'analgèsia epidural és un acte mèdic desenvolupat pel professional de l'anestèsia i requereix una metodologia i uns sistemes de control de la pacient adequats, la qual cosa implica una infraestructura de mitjans tant humans com tècnics que a hores d'ara manca en molts hospitals (tant públics com privats) per a mantenir un volum diari important de treball cal proporcionar aquesta infraestructura si es vol aconseguir una labor assistencial escaient.

La major part de les analgèsies epidurals per al part que es fan en la sanitat pública valenciana són derivades de la bona voluntat del personal sanitari que hi actua i pensant en el profit que suposa per a la mare aquest sobreforç. Una de les raons adduïdes sovint per a anar a parir a la

sanitat privada és la seguretat de poder-se «posar» l'analgèsia epidural (potser hi ha cert interès que aquestes raons no canvien). En la sanitat pública, una analgèsia epidural per al part no sempre es podrà fer, perquè hi ha diversos motius que no ho fan possible. (Un anestesiòleg no pot deixar d'assistir una urgència pel fet d'estar ocupat en una analgèsia del part que no té cap pressa.)

Per tant, l'analgèsia epidural és un acte que, com més amunt dèiem, aporta un clar benefici a tot el col·lectiu que participa en la sanitat (pacient-professional-gerència). Per a gaudir plenament dels seus avantatges, cal mantenir un consentiment d'infraestructura per part de gerència i professionals i proporcionar a la pacient la suficient informació per que n'estiga ben assabentada de totes les implicacions que te aquest tipus d'assistència. Tota aquesta labor deu ser controlada per un personal sanitari degudament format i reconegut. Arribar a aquest punt en la sanitat pública no és gens difícil si hi ha voluntat—que la hi ha—de la major part dels professionals, tant comares com anestesiòlegs, sempre que les coses comencen a fer-se des d'un mínim de recursos tècnics i humans que permeten desenvolupar una assistència adient i amb garanties. Ω

La Guaita

Els Kurds, pobres Kurds... !!

ALBERT ALAY
(17.02.99).

Ningú no em fa més llàstima que el perseguit i el proscrit. Un ésser humà que no és ben vist perquè ha nascut en un lloc o en un altre és una víctima de la dolenteria social. Un ésser humà que és perseguit perquè pensa d'una manera determinada és víctima de l'estupidesa dels temps. És clar que seguint per aquest camí hauria de dir que em fa llàstima tothom perquè tots hem estat més o menys perseguits o menystinguts en una època o una altra.

Però això seria igualitaritzar la gent i no admetre la diferència entre els humans ni entre els col·lectius humans i per això seguiré un altre camí. Parlaré en aquest espai dels kurds. L'encapçalament pot escandalitzar d'entrada però suposo que qui acabi de llegir aquestes línies em comprendrà i em sabrà perdonar. En realitat, sento una mica d'enveja dels kurds perquè, com a català que soc, mai no m'he sentit tant recolzat internacionalment tot i que el meu país (entenent per país el territori lingüístic català) està dividit entre Espanya i França (també Itàlia amb l'Alguer) i Andorra, i dintre d'Espanya està dividit entre Catalunya, País Valencià, les Balears i part d'Aragó. No vull fer pancata-

lanisme—com dirien alguns valencians—però quan a casa nostra no podíem exercir de catalans ni podíem emprar la nostra llengua, m'hauria reconfortat que alemanys, americans, britànics, canadencs i australians—entre molts altres—haguessin dit "planyem els catalans; no hi ha dret que siguin tractats així". Però no ho vaig sentir mai i ni tan sols el Papa de Roma es va dignar a saludar-nos en català per Nadal perquè—deien—la nostra llengua no era oficial de cap Estat. Ara que és llengua oficial de Andorra (Estat sobirà), tampoc se n'ha enterat el Vaticà o ha fet com aquell que no se n'adona.

No m'agraden els greuges comparatius, però ara estic una mica gelós dels kurds com fa pocs anys n'estava dels croates. Tothom els plany i els planyia i molts es lamentaven de que Europa, en tant que Unió Europea, no intervingués militarment per defensar-los. A mi m'agraden els kurds d'avui i m'agradaven els croates de fa pocs anys, perquè eren els que rebien els cops, però també m'hauria agradat que les reaccions haguessin estat les mateixes envers els catalans. Però tornem al tema; em preocupa que es mitifiqui el tracte que s'ha donat als pobles kurds i croates sense tenir ni idea dels precedents històrics més immediats.

Respecte els kurds he de dir que avui són perseguits però abans havien estat ferotges perseguidors quan convenia a Turquia de fer aquelles escandaloses estamenes d'armenis. Pobres armenis... van morir a milions, es diu!. Ara toca rebre als kurds i no per venjança a mans dels armenis sinó per agraïment dels que els induïren a matar armenis, els turcs. Ara, els kurds estan dividits entre Armènia (ex-URSS), Turquia, Irak, Iran i Síria. Quan els iraquians del malèfic Saddam Hussein els empaitaven—diuen els mentiders que amb armes químiques—tot Europa va descobrir que existien els kurds i tothom es va posar les mans al cap. Perquè tanta comèdia, si totes aquelles fronteres van ser creades per britànics, francesos i alemanys quan després de la Gran Guerra es van repartir les despulles de l'imperi otomà sense tenir en compte els milions de kurds que hi havien? Bé, el que passa, sospito, és que ara tothom sap que allà hi ha petroli i minerals a dojo i es despertem afany humanitaristes per part de tothom. Els catalans hem de gratar fort sota terra per veure si trobem quelcom interessant i algú ens fa cas.

Si retrocedim uns pocs anys—enra podem recordar els escarafalls que es feien perquè—es deia—els serbis feien una neteja ètnica amb

els croates, perquè tot s'ha de dir; ara es fan neteges ètniques sense que ningú hagi dit en que consisteixen. Pobres croates...! Home, evidentment que era lamentable, però els croates tampoc eren uns sants; quan la Segona Guerra Mundial feren una estamena de serbis seguint la voluntat del Tercer Reich. Per tant, menys conya, que sembla que mai ningú no ha trencat un plat.

Els catalans hem de passar una mica d'aquestes coses i si volem ficar el nas on no ens demanen demostrarem que tenim el que ens mereixem per beneïts. Hem de ser més conseqüents i defensar que "ningú no té dret a ficar el nas a casa dels

altres"; i això els catalans ho podem dir a americans, a britànics (tractat d'Utrecht sense complir), francesos (que han anul·lat els nostres germans catalans del nord), als alemanys, i a qui sigui. A nosaltres se'ns podrà recriminar coses mal fetes—que també n'hem fet—però cap d'elles en la memòria de ningú perquè des del 1714 Catalunya només ha rebut estossinades d'espanyols, de francesos... Tenim la història més neta que cap altre país d'Europa des d'aquella data, i això convé saber-ho i no caure en el parany de fer el joc als forts i culpables quan demanen intervencions armades "per posar la pau a casa dels altres". Ω



EXPO · CAR

INCA

Vehículos nuevos y de ocasión

Bartolomé Marqués Amer
Avenida de Alcudia, 226
07300, Inca
Teléf. y Fax 971 88 12 70



Política: Professionalització i duplicació de càrrecs

BERNAT JOAN I MARÍ.

PRES. D'ESQUERRA REPUBLICANA-ILLES BALEARS I PITÀUSES

En la nostra democràcia, com ocorre en d'altres democràcies europees, cada vegada més hi ha persones que viuen de la política. Efectivament, entre nosaltres, es pot parlar directament d'una classe política, que actua com a classe, que té uns interessos en tant que membres d'una determinada professió i que es defensa en forma de cercle tancat, i al marge de l'opinió de la societat que la legitima. No oblidem que els representants polítics són les persones que entre tots hem escollit perquè defensin els punts de vista majoritaris dins la societat, allò que hom consideri més just i les orientacions que comptin amb més suport de la gent. Així, doncs, el polític ha de ser per damunt de tot un servidor públic (com també ho han de ser

els funcionaris), i, en canvi, ha de defugir completament la temptació d'actuar com a classe i, encara molt més, de defensar uns interessos de classe determinats.

Com es pot evitar, això? Algunes democràcies han posat en marxa mecanismes legals que procuren evitar aquesta actuació "de classe". Es tracta de democràcies avançades on es té clar que la màxima anarquista que el poder corromp, per definició, enclou una extraordinària veritat. Per tant, precisament per defensar la democràcia mateixa, serà necessari d'articular mecanismes correctors, que impedeixin la tendència natural de la gent a aspirar a càrrecs públics, a intentar ocupar-los el màxim temps possible, i a treure'n tant de benefi-

ci personal com puguin. En definitiva, tots som humans, i és molt fàcil posar-se a criticar uns determinats polítics perquè fan unes certes coses que, segons les regles del joc que tenim establertes, estan perfectament capacitats per fer. Si les lleis permeten que algú sigui reelegit per a un determinat càrrec sis vegades consecutives (cosa que previsiblement passarà amb Jordi Pujol al capdavant de la presidència de la Generalitat de Catalunya), és normal que qui pugui se n'aprofiti. Allò que ja no és tan normal és que no es proposi precisament de posar algun tipus d'acotament a aquesta possibilitat. Si no s'intenta, probablement és per aquesta mena de retroalimentació que fa que qui veu que un altre actua d'aquesta mane-

ra pensi que en un futur indeterminat hi podrà actuar ell mateix.

Entre nosaltres, consider que es podrien establir fàcilment algunes acotacions a les ànsies desmesurades de poder i figura. Les mesures a prendre són, d'altra banda, ben elementals:

- Reduir a dos la possibilitat de mandats consecutius per a qualsevol càrrec públic. Si algú ha ostentat un determinat càrrec durant una legislatura i, en la reelecció, el poble li ha donat l'oportunitat de repetir, ja ha complert. Ja no ha de poder accedir a l'esmentat càrrec una altra vegada.
- Reduir a un els càrrecs públics electes que un individu pugui ostentar.

Actualment, entre nosaltres, hi ha persones que tenen dos, tres (en alguns casos) i fins i tot quatre (com a mínim en un cas absolutament excepcional) càrrecs públics! Això constitueix una

autèntica aberració, des d'un punt de vista d'eficiència democràtica. Cada persona que ha estat elegida per fer una determinada funció pública, hauria de poder ocupar només un càrrec, per tal de poder-s'hi dedicar amb garantia d'uns mínims d'eficàcia. I, també, des d'una perspectiva no tan tecnocràtica però més ètica, perquè la representació no es veïés concentrada en uns pocs individus capaços d'acumular una gran quantitat i diversitat de poder individual.

Els Verds d'Alemanya varen ser els pioners en la reivindicació que els representants públics no puguin esdevenir, de cap de les maneres polítics professionals. De tota manera, estic convençut que la regeneració social no vendrà per aquest cantó. També estaven en contra de l'energia nuclear, Die Grünen... i ja es veu com estan!

La regeneració vendrà de sectors de la societat civil disposats, sense interessos particulars, a exigir un mínim d'ètica per a la cosa pública. Ω



Diàlegs amb la meva centrifugadora

MANUEL FRAU, CAP DE LLISTA D'ESQUERRA REPUBLICANA (ERC) A L'AJUNTAMENT DE PALMA. (mfrau@maptel.es)

Fa pocs dies hem viscut una nova edició dels Premis Octubre a la ciutat de València, una concorreguda convocatòria que fa una gran contribució a la dinamització de la cultura dels Països Catalans, juntament amb altres lloables iniciatives com la Universitat Catalana d'Estiu. D'altra banda, Acció Cultural del País Valencià acaba d'obrir un casal a la Franja de Ponent per a fomentar la normalització del català en aquesta zona, que actualment pertany a "l'autonomia" aragonesa i on, per

descomptat, el Principat no ha tingut la més mínima intenció d'intervenir.

Amb les seves mancances, tenim un Espai Balears a Barcelona. TV3, el canal 33, el 9 i el Punt Dos es veuen -caic no caic- a les Illes, gràcies a iniciatives populars. Els pocs medis de comunicació en llengua catalana de què disposam són evidents elements d'articulació nacional, no tant per la ideologia que difonen (sovint clarament desintegradora) sinó pel simple fet de poder ser rebuts

amb certa normalitat fora del seu abast territorial "legal". Recordem que la llei espanyola no permet, en principi, que una televisió o ràdio "autònoma" amplii la seva zona d'emissió fora de la seva pròpia comunitat.

Ara bé, hi ha un detall que no ens pot passar desapercebut: aquests petits avenços d'integració nacional són iniciatives que parteixen de la suposada "perifèria" de la nació. Sembla evident que a València (on l'anticatalanisme institucional és més virulent) i a les Illes (on fins al moment hi ha hagut més impediments que ajudes a la normalització cultural) és on hi ha més consciència de la necessitat de treballar pel futur de la llengua i cultura de la nostra nació comuna, encara que cal dir que, lluny de constituir una clara tendència social, aquestes activitats són fruit de l'esforç de quatre pioners i gent compromesa, lluitant contra tot tipus de traves i paranys.

Al Principat, en canvi, viuen feliços i convençuts d'esser sis milions. Els altres sis milions de catalans simplement no existim als ulls de la classe política principatina. L'esquema de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió no pot ésser més centralista. Quan pensaran fer a TV3 un informatiu comarcal dedicat a les Illes, per exemple? Els diri-

gents d'aquesta organització es limiten a comportar el fet que aquí vulguem rebre el seu senyal. Tot i que sempre s'havia dit que al Principat no es posaven repetidors del Canal 9 perquè aquesta televisió emetia principalment en castellà, tampoc no s'ha fet el més mínim esforç per poder rebre Punt 2, que sí emet en català. Intentar trobar a les llibreries del Principat llibres i discos en català publicats a València o a les Illes és una tasca quimèrica. Sense el més mínim escrúpul, certs grups de teatre catalans estrenen en espanyol per al País Valencià i, ben sovint, empreses catalanes fan en castellà la seva propaganda per les Illes, quan no se'ls ocorreria mai fer-ho al Principat. Ja sabeu què diuen: a Mallorca hi ha gone lles, a València n'hi ha molts més, però a Barcelona ho són tots!

El panorama lingüístic i cultural de les Illes, el País Valencià, la Franja i la Catalunya Nord és realment greu i demanda una intervenció urgent. Hem de reclamar al Principat la seva responsabilitat, que entenguin més a fons la realitat de tots els territoris dels Països Catalans. Podem entendre que els nacionalistes d'allà pensin que ja tenen prou feina per invertir els escassos recursos en el seu propi territori. Però això és un error. El que ocorre a València, a Perpinyà o a Palma acabarà passant a Lleida o a Barcelona. És una simple qüestió de temps. Si no, perquè creieu que els espanyols es preocupen del retrocés de la seva llengua en contrades recòndites com Puerto Rico?

Perquè senten com a pròpia la totalitat dels seus migrats tres-cents milions de parlants (entre els quals -ho diem de passada- ens hi inclouen, junt amb molts altres pobles als quals han imposat la seva llengua). Tampoc els bascos no dubten que Navarra o Euskadi nord també són casa seva.

Acció Cultural comenta que els de la Franja estan més oberts a rebre una iniciativa valenciana que una de barcelonina. Apostaria que a Mallorca n'hi hauria més d'un amb idees similars. Intueixo que obrir una delegació d'una institució cultural de les Illes a Alacant despertaria menys recels que obrir-ne una del Principat. Manies d'una suposada colonització cultural que, això no obstant, podríem aprofitar. Hem de fer veure a tots les ciutadans que Catalunya no només és el Principat: ara per ara, la major part dels elements aglutinadors no surten d'allà. Això sí: demanar responsabilitat al Principat no significa deixar de fer guerra pel nostre compte.

Fem pedagogia a les Illes -això també és Catalunya- però també fem-ne al Principat: Catalunya no s'acaba en les artificials fronteres "autònòmiques" imposades per l'estat espanyol. El model cultural centrífug -on un suposat centre barceloní irradiaria la dinàmica cultural dels Països Catalans- no ha demostrat ser efectiu. Arriba l'hora de la Catalunya perifèrica. Articlem i construïm la nació des de totes les seves contrades. Colonitzem-nos l'un a l'altre, barregem-nos, hibridem-nos i enriquim-nos. Ω



ARTICLES HISTÒRICS

El llegat nacional de Manuel Viusà Camps

(14 desembre 1917 - 11 febrer 1998)

Nat a la Barceloneta al carrer sant Miquel, fill d'un Masip o estibador del moll. Viusà començà a treballar en un obrador de talla de vidre per a ulleres.

Va anar a estudiar belles arts a la Llotja. Tenia un tarannà tímida però amb una força interior que sorprenia, gràcies a l'austeritat, a l'abnegació i a la tenacitat, va poder superar els moments de penúria que va tenir a la vida, en diverses ocasions.

Un dia el seu pare el va portar a un míting que feia Jaume Compte Canelles (d'Estat Català) a la plaça de toros de la Barceloneta.

Als disset anys va haver d'escollir entre dues vocacions: la poesia o la pintura. Va triar la pintura. De seguida es va adscriure al separatisme militant, a la Federació Nacional d'Estudiants de Catalunya (FNEC). Durant la guerra civil espanyola número 5, s'hi presentà com a soldat voluntari al bàndol català. Serví en els serveis de Transmissions al front d'Aragó. A les acaballes de la guerra caigué presoner dels italians de la divisió Littorio i fou internat un any en

un camp de concentració de Valladolid. Un cop alliberat, es va casar amb l'escultora Gertrudis Galí Mallofré (27 desembre 1912/11 febrer 1998), de Terrassa.

En aquesta ciutat, la parella d'artistes Viusà-Galí tenia una parròquia feta de clients solvents; s'hi guanyaven molt bé la vida. Ell com a pintor, ella com a escultora. Les activitats clandestines, separatistes, dintre del Front Nacional de Catalunya, van fer de Viusà el responsable de les finances i de l'aparat de propaganda. Ell dirigia un equip d'agitació i imprimien clandestinament, en tipografia, 3.000 exemplars de la revista Per Catalunya, òrgan del Front Nacional. En van sortir vint números, els primers fets a l'interior i la resta a l'exili. De resultes d'una caiguda de molts militants del Front, el 1946, Viusà s'hagué d'exiliar el 1948. Anà a Puigcerdà amb tren i passà la frontera il·legalment, primer ell i dies després la seva dona amb les tres filles petites: Adela, Joana i Núria; Jordi nasqué a l'exili. Es van instal·lar a la Platja de Canet. Tres anys després van mudar-se a

París on hi havia tot el mercat de l'art. Per la rue Clauzel hi van passar molts polítics que avui governen o estan a l'oposició. A can Viusà hi trobaven conhort, consell, orientació, esperança... i també un plat a taula. Més que un polític, Viusà era la consciència de l'independentisme català militant, del separatisme pur i dur, sense cap supeditació ideològica mundialistes. Viusà era un enemic declarat de la intrusió de certa ideologia totalitària al si del sobiranisme català. Tenia fusta d'estadista, perquè tenia una virtut escassa a Catalunya, la capacitat de síntesi. Retia culte a la informació internacional. A despit d'anar curt de diners, cada dia comprava i llegia Le Monde com si fos un deure religiós; també les revistes Le Nouvel Observateur i L'Expansion. A la dècada dels 1960 va comprar de segona mà una màquina offset AB Dick de sobretaula, format Din A4; la tenia a casa seva. Va elaborar i imprimir dues biografies polítiques. La del President Lluís Companys i la del President Francesc Macià. Edità i imprimí tres números de la revista Foc Nou i un

opuscle, Correspondència Secreta: Franco, Hitler, Mussolini, sota el pseudònim de Pere Vergós, de 64 pàgines; sense data però es calcula que va ser al 1970; Edicions Ariadna; Col·lecció Conèixer; Guadalajara (Mèxic). Per raons de l'art, la parella passà uns mesos als Estats Units, hi van fer algunes exposicions.

Els espanyols el van acusar de pertànyer a l'Exèrcit Popular Català, de ser-ne el delegat a l'exterior. Pressionats pels espanyols, els francesos el van tancar a la presó uns mesos. Quan en va sortir, sense càrrecs, se n'anà dos anys a Veneçuela. En una universitat estatal de Caracas va impartir l'assignatura de Belles Arts i Gravats. De Veneçuela en va sortir escuat, per la poca formalitat de la societat i del món docent en particular. En canvi, l'experiència dels Estats Units li va ser d'allò més profitosa. Va col·laborar molt esporàdicament a la premsa de l'exili, a les revistes Xaloc, Ressorgiment i Butlletí d'Informació dels Països Catalans. La Generalitat li va atorgar la Creu de Sant Jordi. La va retirar la seva filla Joana, perquè ell no podia entrar a l'Estat

espanyol, hi tenia ordre de recerca i captura.

Viusà és tot un tros de la història del país, del període més compulsu i esforçat. Juntament amb Joan Ballester Canals, Manuel de Pedrolo Molina i Josep Armengou Feliu, amb Manuel Viusà representen la força moral del separatisme català. Si Viusà hagués tornat de l'exili durant la Transició, l'independentisme català no hagués comès certs errors.

1969-1970. A París, Manuel Viusà i Josep Saumell van recollir diners entre la colònia catalana de França i alguns catalans de les Amèriques, per poder passar cada mes una pensió modesta a la vídua del president Companys, Carme Ballester.

Batista Roca va fer per manera de reclamar per a la vídua una pensió del govern oest-alemany, ja que Companys va ser detingut per l'Abwehr quan vivia refugiat a Bretanya. L'Abwehr el va lliurar a la policia espanyola. La vídua malvivia en la penúria, tota sola, en una golfes. Treballava portant encàrrecs en una merceria, no la tenien assegurada. Ω

Dites relacionades amb el vi

El pa amb ulls, el formatge sense ulls i el vi que salti als ulls.
 El pa canviat i el vi assegurat.
 El pa és fre del vi.
 El pa fa passar i el vi fa tenir.
 El pa fresc, i el vi novell, causen dolors al ventrell.
 El pa i el vi en cria de tota mena.
 El pa i el vi neixen dintre el maig.
 El pa mudat i el vi usat.
 El pa negret, el vi agret i l'oli sabentet.
 El pa per la vista i el vi pel tast.
 El pa sosté, el vi dona força i la carn engreixa.
 El pa tou, i el vi nou, el ventre espatllen.
 El peix ha de nedar tres vegades: en aigua, en vi i en oli.
 El peix per ser bo, sal i sucre, vi i julivert; treu tot verí i mal.
 El peix, l'arròs i el pebrot, volen vi fort.
 El pelegrí, primer sense el bordó que sense la bóta del vi.
 El porc fresc i el vi novell, causen dolors al ventrell.
 El que amb aigua viu, amb vi s'ofega.
 El que en vi es gita en aigua desdejuna.
 El que es cria amb aigua s'ha de menjar amb vi, com l'arròs i el peixolí.
 El que l'aigua gela el vi ho desgela.
 El que no fuma ni beu vi, el diable pren altre camí.
 El qui beu bon vi, resta farina al molí.
 El qui beu massa vi ni guarda secret, ni compleix el que ha dit.
 El qui beu vi no pot dir borratxo al seu veí.
 El raïm blanc fa bon vi i el negre el fa ennegrir.
 El ranci que és bo en el vi, en el porc no es pot sofrir.
 El refredat, el vi el combat.
 El secret del teu veí te'l dirà un porró de vi.
 El secret mai no dura, allà on regna el vi.
 El setembre és veremador, i es fa vi el bo i millor. Ω

Els amos del paisatge

Del que si certament disposem tots és del paisatge. Per ell, ens relacionem visulament amb l'entorn. A través de la seva expressió captem l'essència d'un medi que ens envolta per tot arreu. El paisatge s'endinsa en un món de sensacions, de tot tipus.

Paisatge és tot el que ens rodeja. Des d'un paisatge desèrtic i erm fins les pletòriques descloses dels camps de rosselles a la primavera. Però, definitivament, paisatge sempre serà més lo segon.

Pel paisatge és defineix una identitat i una personalitat d'un determinat territori. Per tant, podem conclure que per ell coneixem d'una manera concreta un territori. En la línia del que realitza la Fundació Territori i Paisatge de Caixa de Catalunya, l'entorn natural té una naturalesa social més enllà de tot el que poguem suposar: la dimensió socioecològica.

Paradigmàticament, és molt difícil pel ciutadà exercir la seva funció socioecològica en relació al paisatge. Tot sovint la gent ens queixem del impacte visual d'un bloc altíssim de vivendes a primera línia de costa o de la implantació d'una fàbrica al bell mig d'una foresta. Moltes vegades sols són un cumul d'impressions en tant que gaudim del paisatge negativament. Tot i que moltes altres vegades, la transcendència d'uns camps ben conreus o la visió d'una ciutat endreçada, ens ofereix una plena identificació entre nosaltres els usuaris i l'entorn immediat que podem contemplar.

Tanmateix, les possibilitats de garantir aquesta satisfacció està en els propietaris del

territori, jurídicament, i políticament, en el conjunt de la societat.

El territori i el seu paisatge són un dels nostres més clars signes d'identitat. La preservació del paisatge és una tasca que involucra tots els sectors socials. I, per aquest motiu, sovint, el paisatge queda malmès per manca de coordinació o de diàleg entre les diverses administracions entre si i amb els agents socials.

Alguns Ajuntament han creat agències municipals de paisatge urbà a fi de reunir en un únic interlocutor tots aquells aspectes que directament és relacionen en l'afer col·lectiu i socioecològic que és el paisatge. D'aquesta manera s'endreça, el transport, la viabilitat, els jardins, les zones d'aparcament, les façanes, les voreres, les boques de metro, les papereres,...

La política territorial necessita mecanismes més fermes degut a la dimensió de les actuacions, no equiparables a l'escala local. Entre elles les lleis d'impacte ambiental o les conseqüents mesures correctores per les accions que directament afecten el medi. Però si això resulta complexe, molt més ho és la política agrària i forestal necessària per fixar la població en el medi rural i, per tant, mantenir l'entorn no urbà de la nació catalana. Sols amb l'esforç de tots i una política decidida en aquesta línia ho farà possible. La resta és cosa de la naturalesa. Ω

Llorenç Prats-Sagarra és director del Centre d'Estudis 'Campus Jove' Octubre de 1999.



L'esperit republicà Roma és en guerra ideològica contra els Estats Units

EN JOAN QUETGLES, PROFESSOR DE FILOSOFIA

Roma (entenguis, El Vaticà) ha entrat en guerra informativa i diplomàtica - i més coses encara - contra els Estats Units - i contra els governs d'Uganda, Rwanda i Burundi - per causa que Roma veu greument amenaçat el seu imperi (l'imperi de l'Església Catòlica) a la zona de l'Àfrica Central, i, de retruc, a tota l'Àfrica.

Per quarta vegada consecutiva, tracto el tema del conflicte a la Zona dels Grans Llacs africans. Per a un lector no avisat, podria semblar excessiva l'extensió dedicada a analitzar temes relacionats amb uns petits països com són Rwanda i Burundi, països llunyans i poc coneguts per l'opinió pública de Mallorca. A primer cop de vista, hauria de semblar que la zona dels Grans Llacs és un més dels nombrosos punts calents de la Terra on es donen situacions tràgiques.

No és el cas que d'antuvi jo tingüés un especial interès sobre la zona de referència. Jo seguia el drama segons la informació que ens oferien els mitjans locals. Com a mallorquí, allò que em va posar en alarma fou, precisament, l'elevat grau de passió i de participació que demostraven els cercles catòlics i, en especial, els de Mallorca. De cop i volta, tot d'organitzacions i d'individus, de signe catòlic, com un sol home, es posaven en campanya a partir de la derrota de l'exèrcit rwandès, hutu, juliol del 94, en front de les forces del Front Patriòtic Rwandès, tutsi. "Què passa amb aquesta amb la moguda d'aquesta gent que mai es mou?", me preguntava jo. Pensava que era una gent i unes organitzacions que mai havien destacat en suport de causes internacionals per la justícia. Quins són els seus interessos a Rwanda i Burundi? Com així aquestes tan fortes relacions entre

l'Església catòlica de Mallorca i Burundi; Burundi, un punt remot al Centre d'Àfrica.

Quedava clar que a Mallorca hi havia un viu interès per la qüestió. La moguda de la host catòlica de Mallorca era la més forta de tot l'Estat, de manera que... "(Jo crec que aquest deu ésser l'organigrama de l'Imperi Romà: a cada diòcesi d'Europa li correspon una terra de missions específica; es veu que a la de Mallorca li va correspondre el Burundi). També el PSM - En Pere Sampol, En Sebastià Serra - sortia a la foto tot fet costat a la Candidatura. Es veu que aquests dirigents no miren gens prim quan a política internacional i no se'n adonen que participen, de franc, dins la coral vaticana. En Juan Carrero ha esdevingut el "gran campió catòlic" "en lluita per la fi del genocidi, la veritat i la justícia a la regió dels Grans Llacs africans". El bisbe de Mallorca surt en suport de la candidatura d'En Carrero i fa saber que "...l'antiga presència dels missioners i missioneres mallorquins als països dels Grans Llacs i els meus repetits viatges a la zona, m'han permès conèixer directament la tragèdia que viuen aquells pobles i la urgent necessitat d'una intervenció humanitària...en pro de la justícia, la reconciliació, el respecte dels drets humans.

Crida particularment l'atenció que els professionals de la informació de Mallorca no tinguin res a dir sobre la "Gran Mentida", "la manipulació informativa", "el bloqueig informatiu" de les grans agències de notícies internacionals. Quina gràcia! Allà En Juan Carrero, en roda de premsa, els parla de "manipulació informativa". És fantàstica aquesta situació mallorquina! La premsa en lloc d'informar, és informada! En Juan Carrero, des del seu aguait d'Estellencs, vigi-

la el Món i sap més que tota la premsa mallorquina junta! En Juan Carrero sap - i el Papa també - que les agències internacionals de notícies i els grans diaris nord-americans i les grans ONG's són sota control del Govern Nord-americà!

Roma, N'Emma Bonino i En Juan Carrero fan la mateixa guerra; allò que voldrien és l'esfondrament dels règims d'Uganda, Rwanda i Burundi, però, en canvi, voldrien el triomf del dèspota del Congo, En Laurent Kabila. És en Kabila el qui duu a terme una política de genocidi sistemàtic contra els tutsis del Congo. Comet genocidis i fa campanyes de ràdio de missatge genocida. En Kabila és l'esperança de Roma.

El discurs d'En Carrero és en perfecta sintonia amb l'Osservatore Romano i amb les agències de notícies del Vaticà. Diuen mentides, mistifiquen els fets històrics, amaguen la veritat i són perversos, jo crec.

Per tot arreu escampen escrits que pretenen presentar les víctimes, els tutsis, com a botxins. Això sí, En Juan Carrero va com un esperitat i s'atreveix a dir "De la mateixa manera que l'anomenat genocidi del 94 no pot ser la coartada per a l'eliminació selectiva i massiva de l'ètnia hutu..." Els vaticanistes sempre "s'obliden" de les víctimes hutu del 94. Ells ho volen presentar com a "matances interètniques. Al 94 el genocidi dels tutsis (En Carrero diu "l'anomenat genocidi", com si en tingüés dubtes de l'autenticitat), i ara, segons ells, hi hauria el genocidi dels hutus a mans dels tutsis. Els fets ja són a les enciclopèdies: al 94, els ultra hutu assassinaren centenars de milers d'hutus "moderats"; 400.000, segons un informe de les N.U. A excepció de les vaticanes, cap agència de notícies acusa de pràctiques genoci-

des els governs de Rwanda i Burundi. Certament, a Rwanda les presons són plenes de persones acusades de crims contra la humanitat - més de 100.000 - i la gran majoria són d'ètnia hutu.

Diu En Carrero - també els vaticanistes - que, en darrer terme, el responsable últim, el gran Satanàs són els Estats Units: "...jo denuncie aquí, avui, que el govern dels EEUU hagi format militarment aquests exèrcits genocides, denuncie la participació de l'administració nord-americana en l'elaboració dels projectes d'invasió de Rwanda el 1990, i del Zaire, el 1996, i denuncie que hagin sostingut l'execució d'aquestes invasions". Ara resulta que els qui aturaren el genocidi, les forces armades del FPR, tutsi, és "l'exèrcit genocida". Ni En Carrero ni el Vaticà diuen res sobre el que s'ha de fer amb els assassins i amb els grans instigadors del genocidi. L'Osservatore Romano, 21.5.99, diu que el procés contra el Bisbe Misago, empresonat i acusat de participació activa en el Genocidi, és un procés contra l'Església catòlica. Però no

en diu res sobre els nombrosos testimonis que presenta l'acusació en contra d'En Misago. Segons el diari, "A Rwanda hi ha actualment una veritable campanya contra l'Església catòlica, amb l'objectiu de fer-la aparèixer com a responsable del genocidi de l'ètnia tutsi... La campanya difamatòria ha començat... D'altres òrgans d'informació... han afirmat que els missioners no són necessaris a Rwanda i desitgen el naixement d'una Església nacional". Quan al Congo, les agències i les N.U. saben que el dèspota Kabila va traïr els seus aliats banyamulenge (tutsis) i va incorporar a la seva causa les restes de l'exèrcit rwandès i les milícies interhamwe, el veritable "exèrcit genocida". Ara mateix, aquestes forces armades hutus, fora de control, són la principal amenaça per a la població civil de Rwanda i Burundi; ara mateix, des de la frontera, fan incursions d'extermini, sense distingir massa si les víctimes són tutsis o hutus. L'exèrcit rwandès mira de perseguir i destruir aquestes bandes armades assassines. Ω

Les trinxeres abandonades de Catalunya

JAUME TALLAFERRO

El 99% dels qui es consideren *nacionalistes (pan)catalans* estan, en la vida diària, nacionalment parlant, d'alegre *merendola*.

Cals nacionalistes espanyols la situació és prou semblant, però ells s'ho poden permetre, car van guanyant i paguen, amb els nostres tributs que l'*Imperio* ens expolia, tot una rècula d'assalariats i esbirros encarregats de rematar el nostre genocidi com a poble, des de sociolingüistes a geoestrategs internacionals. L'extermini cultural està planificat.

Però, si us mirau totes les trinxeres on hom pot avançar o recular nacionalment, copsareu que les catalanes es troben quasi totes buides: no hi ha geoestrategs, ni sociolingüístics pràctics (de combat diari), ni mass mèdia independentistes plurals i de certa volada, ni unió de grups nacionalistes i independentistes ni difusió de la nostra història nacional, ni honor als nostres herois i caiguts (des de Roger de Llúria a Guillem Agulló passant per Josep Moragues i els germans Badia), ni lobbies de pressió internacional a favor de Catalunya, ni una Església nacional, ni capital financer o grans empreses realment catalanes, ni grans sindicats catalans, ni comercialització popular de la simbologia nacionalista, ni un partit pancatalà realment implantat a tots els territoris, ni fonda-

consciència pancatalana en els partits nacionalistes existents (o sia: solidaritat pancatalana fluïda i generosa); ni independentisme per a immigrants... Ni... El 99% dels nostres teòrics congèneres es dediquen a celebrar efemèrides; a escriure llibres i poesia; adorar patums; crear capelletes per a barallar-se; promoure l'autoculte a la personalitat; o a la de patums traspassats (Fabra i Fuster especialment), en pla Mao-Tse-Tung; donar classes i conferències; fer carrera política (normalment modesta); anar-se'n feliçment de vacances a o a dinarots, soparots o excursions; fumar canuts i emborratxar-se amb begudes cares (amb impostos per a Madrid), etc.

Caldria tocar cadascuna de les trinxeres abandonades de Catalunya. Per ex., La simbologia. A Euskalherria gran part dels bars i restaurants tenen la ikurrinya i fins i tot fotos de presoners. A qualsevol joieria hi pots trobar preciosos lauburus d'argent per 1000 ptes. hi ha precioses col·leccions de postals i samarretes amb temes nacionalistes de tota mena. Qualsevol basc en compra i en duu.

A ca nostra, els nostres fenicis, en comptes d'això, farien elms d'or del rei en Jaume per 12.000 ptes. Som així d'exquisits i selectes, nosaltres. Per això fem riure, davant pobles que estan en llur lloc: som xerrameques acovardits, ridículs i mig mecs.

Despavilem ja!! Ω

No viatgeu a països que no respectin els drets de les persones i dels pobles:

+TURISTES = +ARMES





La participació política no-convencional (II)

MIGUEL ÀNGEL RODRÍGUEZ I FERNÁNDEZ

Alguns estudiosos han intentat cercar una explicació biològica a l'existència de violents, com ha estat el cas de l'antropòleg francès Broca o del criminalista italià Cesare Lombroso. Tanmateix, és clar que avui dia no es pot sostenir la teoria de que una persona neixi ja, des d'un principi, amb tendències "delictives"; ni que un assassí tingui unes característiques físiques determinades.

Pel que fa als psicòlegs, aquests troben una relació entre la "delinqüència" i certs tipus de personalitat. Segons Freud, la nostra moralitat és producte de les autolimitacions que aprenem durant la nostra infantesa; si un nen no desenvolupa aquestes autolimitacions, marcarà de sentit de la moralitat.

Personalment crec que els psicòlegs només tenen una part de raó, i que seria molt més encertada una explicació sociològica. Cal tenir present que la definició del que és o no un delictiu depèn de les institucions socials i de la circumstància històrica en la qual ens movem en un moment determinat. En les nostres societats modernes i interculturals (i, en certa manera, internacionalitzades) hi conviuen una gran quantitat de subcultures diferents, i en allò que en una d'elles pot ser considerat com a "comportament normal" en una altra pot ser titllat de "comportament desviat".

Considero bastant encertada la teoria de Merton sobre la anomia com a causa del "delicte"; segons ell, una persona estarà en tensió a l'entrar en conflicte les normes acceptades amb la realitat social. En les societats modernes occidentals del capitalisme desenvolupat, s'ha posat com a valor suprem el diner, el triomf econòmic és el més important (per no dir l'únic important, car ha arribat a desplaçar sovint els valors tradicionals de la societat, tals com la religió o la comunitat familiar), i tothom que no sigui capaç d'assolir un alt estatus econòmic no passarà de ser, davant els ulls de la comunitat, un "desgraciat", un "mort de gana", "un fracassat". La pressió psicològica que deu suportar una persona que no troba feina, o que no pot sortir de la pobresa, és aclaparant. Algunes d'aquestes persones acaben rebel·lant-se contra el sistema i, àdhuc, intenten canviar-ho. Ens trobaríem aleshores davant l'activisme polític al marge (i en contra) del sistema establert. Els estudis de Cloward i Ohlin, així com els de Cohen, són força il·lustratius, al posar de manifest les connexions existents entre conformitat i desviació. **Hi ha pressions per actuar al marge de la llei sempre que es dona un salt entre les aspiracions i les oportunitats.**

Vull matisar, però, que no són només les qüestions materials les que poden impulsar cap a actituds de protesta, sinó que el món dels sentiments, l'idealisme, està molt present en tot procés de mobilitació política i social, sobretot pel que fa als processos de reconstrucció i alliberament nacional.

Tanmateix, no vull tocar encara el tema de les convulsions socials, que tractaré més endavant al parlar de la participació política, els grups i els moviments socials. Ara m'agradaria veure un punt vital, que ens servirà per tenir una perspectiva més encertada de tot el que estem tractant, i és el tema dels mitjans de comunicació i del paper que juguen en les convulsions socials (creació, foment, criminalització, etc.).

Els mitjans de comunicació de masses intervenen en l'activitat social d'una manera determinant, tot i que la major part de les vegades d'una manera sublimar, per a que no es noti aqueixa intervenció.

D'entre tots els mitjans de comunicació existents destaca, amb molt, la televisió. Un estudi realitzat fa uns anys per la Roper Organization, mostrà que si un noticiari televisiu difereix del relat d'un periòdic, el doble de gent creurà la versió televisada. No és d'estranyar, idò, la cura que tenen els poders públics

a l'hora d'oferir o denegar llicències televisives.

En moltes ocasions, la visió que té la gent del carrer sobre la realitat que l'envolta, és la visió que els mitjans de comunicació volen que tingui. És la visió que imposen els accionistes de capital que controlen aqueixos mitjans de difusió, i que sempre estarà acordat amb els interessos particulars d'aqueixos accionistes. A l'Estat espanyol només cal fixar-se qui són els accionistes majoritaris dels principals grups (Prisa, Zeta, Comecosa-El Correo), per adonar-nos que es tracten de la gran banca (destacant BBV i BSCH), controlant els banquers les dues terceres parts de tot allò que es publica, de les ràdios i de les televisions.

En moltes ocasions han estat els mitjans de comunicació els que han apuntat contra una persona, o un col·lectiu, per a que després altres, al carrer, disparin. Per a realitzar això es valen del que es coneix com, el "pensament estereotípic": tots, al pensar, establim una sèrie de categories que ens serveixen per classificar la nostra experiència; de vegades, els estereotips s'inspiren en actituds d'hostilitat i odi vers un grup determinat, entrant aleshores en el mecanisme psicològic de transferència, i que consisteix en que tots els sentiments d'odi s'adrecen cap a objectes o persones determinats i que no són l'origen real d'aqueixos neguits. Es cerca un boc expiatori en el qual descarregar la ràbia i la impotència, al que culpar de tots els nostres problemes i frustracions personals i comunitàries. Així apareixen tota mena de grups violents de signe racista:

el Ku-Klux-Klan i les Junes de Ciutadans Blancs, a Nord-amèrica; o els caps rapats d'extrema-dreta a Europa.

Els poders dominants utilitzen els mitjans de comunicació per llançar l'opinió pública i alguns elements més radicals i descontrolats (joves neo-nazis, organitzacions terroristes finançades i/o protegides per l'Estat, etc.) contra les persones i col·lectius considerats com a "no-desitjables", als quals es vol eliminar. Aquest fou el cas de l'Alemanya nazi dels anys 30 i de la primera meitat dels 40, on la propaganda i els mitjans de comunicació oficials llançaren l'opinió pública del país contra les considerades "races inferiors" (jueus, gitanos, ...), "culpables" de tots els mals germànics, i que acabà desembocant en l'Holocaust. Més a prop de nosaltres, en l'espai i en el temps, ens trobem amb l'assassinat del jove independentista català Guillem Agulló, perpetrat aquest, per motius polítics, per uns ultradretans espanyols, l'any 1993, en una època en la que, des dels mitjans de comunicació espanyols s'atacava duríssimament tot allò que sonés a català, sobretot en matèria lingüística. O el cas més recent del jove basc seguidor de la Real Societat de Sant Sebastià, n'Aitor Zabaleta, assassinat a Madrid per uns espanyols després d'una duríssima campanya anti-basca encetada pels mitjans de comunicació espanyolistes i pels diferents partits nacionalistes espanyols, en especial el Partido Popular i més concretament els seus dirigents a Euskadi, Carlos Iturgaiz, i al Ministeri de l'Interior espanyol, Jaime Mayor Oreja. Ω

Entusiasme

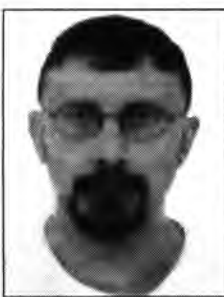
"Els qui tenen com a fita de vida títols, càrrecs, honors, diversions, lluentors ja poden descansar un cop els atenyen, però que té com a meta de desplegar la seva ànima, sempre trobarà nous i meravellosos camins oberts per endavant, car cada dia li farà més apassionant, alt, bell... No hi ha res més ample i fecund que l'ànima humana, allò que més pot assemblar-nos a Déu..."

(R. Velert, pastor baptista de Barcelona).

"L'entusiasme és la sal de l'ànima".
(Agustí, bisbe de Bona, Numídia, 354-430).

"L'entusiasta sempre venç l'apàtic. No és pas la força del braç, ni les armes, sinó la força de l'ànima que ateny la victòria".
(Johan Gottlieb Fichte, 1762-1814, filòsof alemany).

"Asseguda, escoltant-me en Larkin, m'adoní que em trobava en presència de



Ricard Colom.

quelcom que ni de casualitat havia vist abans, més a prop d'alguna força primigènia que no pas d'un home; un huracà, una onada de la gran tempesta, l'ímpetu de la vida en primavera i la marcida alenada de la tardor, tot semblava emanar del poder amb què parlava. Pareixia com si la seva personalitat agafàs, assimilàs i engegàs cada emoció que corprenia la multitud que l'envoltava, cadascun dels seus patiments i alegries que havien sentit, expressat i santificat. La gran força elemental present en totes les gents se n'havia endinsat a la seva natura per sempre més... Aquesta força canvià màgicament la vida sencera dels treballadors dublinesos..."

(Constance Marliewicz, escriptora polonesa de les primeries del s. XX, en parlar del sindicalista independentista irlandès Larkin com a personalitat magnètica).

"Si Moisès hagués insistit a comprendre com havien d'escapolir-se de l'exèrcit del Faraó, Israel podia raure encara a Egipte".

(Luter al seu amic i reformador Melancton, 1530).

"Quan jo era a la teva vora, company, ma testa repenjada damunt tos genolls, Et fiu una confessió, la mateixa que ara et repetesc:

Sé que soc enemic del repòs, que infonc als altres anàloga enemistat,

Sé que mes paraules són armes de doble tall, armes mortals,

Car ataquen la pau, la seguretat, el benestar i totes les lleis establertes".

Walt Whitman, gran poeta nord-americà de l'entusiasme i la vitalitat, 1819-1892).

"Parles del luxe i del confort com si fossin ingredients de la felicitat, tot i que, fet i fet, l'únic de què has menester per a ser realment feliç és qualque cosa per la qual entusiasmar-te".

(*Qui pot fer resplendir l'alba?*, 1985, Anthony de Mello).

"Viure pagat de si mateix ha de ser ben ensoportat, per ço no hi ha res millor que ficar-se en aventures".

(J. Benet, 1927-1993).

"Si no pots ser un pi al cim del tossal, sies brossam en la vall..., però sies més aviat el de vora la torrentada; sies arbrell, si arbre no pots ser. Si no arribes a camí reial, sies dreuera. Si no pots ser el sol, sies estel. No venceràs pel volum, Sinó per ser el millor en allò que sies".
(Douglas Mallock)

"Em sembla sempre que Bonhöffer escampava una atmosfera encomanadissa de felicitat i goig davant qualsevol fet de la vida, per petit que fos, d'agraïment pro-

fund pel simple fet d'existir... Era un dels pocs homes, entre els quals tractí llavors, per la qual Déu era una realitat, una presència..."

(Paine West, en parlar del màrtir de l'Església de la resistència antinazi, Dietrich Bonhöffer, el qual visqué a Barcelona als anys 20).

"L'home lliure és aquell qui no tem d'anar fins al final del seu pensament".

(Léon Blum, crític i estadista francès d'esquerres, s. XX).

"Sempre el Senyor descobrí els tresors de sa Saviesa i esperit als mortals; però ara que la malícia va traient-se més la màscara, força gent els descobreix".

(Sant Joan de la Creu, Andújar, *Dites de llum i amor*, Finals del s. XVI, presoner de la monstruosa Inquisició Toledana de l'Imperi).

"Tot el que és clar en els mots, és clar en la vida".

(Martí i Pol, poeta català).

"Oh, allò desconegut, l'èxtasi i el traspàs!

Desempallegar-se ja d'àncores i de lligams d'altri!

Ser lliure! Estimar lliurement!

Llençar-se ingenu i temerari!"

(Walt Whiman). Ω



L'antifranquisme a Mallorca. VI LLIBRE

(Les lluites dels anys noranta)

Contra l'autoodi. La lluita en defensa de la llengua i cultura catalanes (I)

MIQUEL LÓPEZ CRESPI

Sortosament, no tot és autoodi, calúmnies, atacs o silencis vergonyosos contra els escriptors mallorquins

En un altre article dèiem que, sortosament, no tot és autoodi, calúmnies, atacs o silencis vergonyosos contra els escriptors mallorquins. Hi ha una minoria reaccionària, virulenta en el seu odi a tot el que és progressista i esquerrà a les Illes, encaparrorada a fer el joc als nostres pitjors enemics, al feixisme imperialista espanyol que encara pul·lula arreu. Però, com explicàvem en altres articles, existeix una bona part de polítics nacionalistes i d'esquerra, de grans personalitats de la nostra cultura, d'intel·lectuals destacats, que saben quina és la seva tasca, són conscients del seu deure i, d'una manera honesta (sense tenir per res en compte la ideologia política de l'escriptor o la seva militància partidista), estan a l'avantguarda de l'aferrissada defensa dels nostres autors. A nivell personal voldria deixar constància de l'actitud sempre encoratjadora -envers la meua obra i d'altres companys- de Josep Melià; de Mateu Morro; de Maria Antònia Munar, presidenta del CIM; d'Antoni Mir, president de l'OCB; de Cecili Buele, conseller de Cultura del CIM; de Damià Pons, president de la Comissió d'Ensenyament i Cultura del Govern Balear; de Jaume Font, batle de sa Pobla; dels professors i historiadors de l'UIB Carles Manera, Pere Rosselló Bover i Joan Miralles; de l'erudit i director de les Publicacions de l'Abadia de Montserrat Josep Massot i Muntaner; i d'intel·lectuals de provada honradesa i compromís amb la nostra cultura com Antoni Vidal Ferrando, Miquel Ferrà Martorell, Miquel Rayó, Gabriel Janer Manila, Maria de la Pau Janer, Alexandre Ballester, Ignasi Riera, Ferran Lupescu, Josep Lozano, Valerià Pujol, Antoni Serra, Llorenç Capellà, Joan Francesc López Casanovas, Guillem Frontera, Miquel Julià, Bernat Pujol, Olga Xirinacs i un llarg etcètera que ara seria completament impossible d'enumerar en aquest breu capítol. Aquests -i molts d'altres- són



"Miquel López Crespí. Benvolgut amic: rebeu les meves més sinceres felicitacions per haver guanyat el Primer Premi de Novel·la de l'Òmnium Cultural, per la novel·la La Ciutat del Sol. Com a presidenta del Consell de Mallorca vos vull donar l'enhorabona per aquest merescut premi i vos anim a continuar amb la vostra trajectòria literària. Rebeu les meves salutacions més cordials (Maria Antònia Munar).

els homes i les dones que, lluny de l'autoodi que res no crea amb el seu esperit de destrucció, han contribuït i contribueixen al sosteniment i la difusió del millor de la nostra producció històrica i literària.

"Miquel [López Crespí] és un exemple de bondat, de sentit de les relacions humanes i de conviccions socials. És un escriptor vocacional, de clares intencions, que ningú mai no podria tòrcer en el seu propòsit de denunciar les injustícies i la pobresa moral de la societat d'avui" (Josep Melià)

En Josep Melià, cappare del nacionalisme illenc, les obres del qual ja repartíem quasi clandestinament a finals dels anys seixanta, sempre m'ha fet costat, i, malgrat les nostres evidents diferències polítiques, el nacionalisme i la defensa de "lo nostro" és el que en tot moment ens ha unit en contra de colonitzadors i reaccionaris. Ell va ser qui -amb altres membres del jurat- em lliurà l'important premi de narrativa "Ciutat de Manacor 1973" (un dels més



"Miquel López Crespí en els seus textos literaris, però també en els seus articles, transpuava un món cultural nou i uns fonaments ideològics originals. Sorgia un escriptor de vena, rebel, amb un instint vital d'insubmissió, impregnat d'una història, la seva, a la qual no volia renunciar" (Mateu Morro).

importants que es concedien en català en la dècada dels setanta). Record a la perfecció la seva assistència a la presentació de la meua obra El cadàver editada per Pagès Editors i representada l'any 1996 en el Teatre Principal de Ciutat. Igualment aquesta obra era representada (l'any 1998) a nombrosos indrets del Principat i estrenada a Barcelona en la sala Gespa. Lluny de les misèries dels envejosos, dels eters portadors de l'autoodi que tots coneixem, dels impotents intel·lectuals que es desesperen en veure els constants èxits literaris dels companys de gremi, escrivia en el Diari de Balears, tot encoratjant la meua tasca literària:

"Miquel López Crespí deu ésser, molt probablement, l'únic escriptor vertaderament professional del país. Gràcies als premis literaris, als quals acudeix amb fortuna i amb molta regularitat, i que habitualment sol guanyar, en López Crespí ha trobat una manera molt noble de guanyar-se la vida. Amb les seves obres literàries -poesia, narrativa, teatre- en López Crespí deu ser l'escriptor amb més premis en el seu actiu de tot el terri-

tori lingüístic.

L'altre dia presentà una obra de teatre titulada El cadàver, obra concebuda com a homenatge a **Emili Darder** i en la qual hi ha bona part dels elements de la literatura progrè i republicana. L'obra m'ha interessat força. Damunt un escenari concebut d'una manera abstracta quatre dones parlen amb un mort i reviu tota la història recent de la Guerra Civil espanyola ençà. No hi manquen les urbanitzacions, ni l'especulació de terrenys, ni el negoci hostaler. Els personatges tenen vida i sentiments propis. Vaja per endavant la nostra enhorabona a un autor tan prolífic i eficaç".

I més recentment, el mateix Josep Melià, amb motiu de la publicació de la meua novel·la L'Amagatall, escrivia, des de la seva secció "Quadern de Coloraines" que surt cada diumenge en el suplement de Cultura de Diari de Balears: "Miquel López Crespí deu tenir el 'record Guinness' mundial de guanyador de premis literaris. El recent guardó del premi Miquel Àngel Riera, amb una novel·la dita L'Amagatall ens dona ocasió de retre un tribut d'amistat a un autor tan prolífic com bona persona. Més enllà de l'anomenada de maldit, o sia, inestable, Miquel és un exemple de bondat, de sentit de les relacions humanes i de conviccions socials. És un escriptor vocacional, de clares intencions, que ningú mai no podria tòrcer en el seu propòsit de denunciar les injustícies i la pobresa moral de la societat d'avui".

"Miquel López Crespí en els seus textos literaris, però també en els seus articles, transpuava un món cultural nou i uns fonaments ideològics originals. Sorgia un escriptor de vena, rebel, amb un instint vital d'insubmissió, impregnat d'una història, la seva, a la qual no volia renunciar" (Mateu Morro)

El secretari general del PSM, el polític de l'esquerra nacionalista (exdirigent del comunisme illenc -OEC-), també ha deixat constància d'aquesta solidaritat amb els nostres intel·lectuals i la nostra literatura. Igualment que Josep Melià, lluny de qualsevol mena d'enveja o ressentiment per l'èxit dels altres (premis, edició de llibres, reconeixements nacionals i internacionals...), el màxim dirigent del nacionalisme mallorquí escrivia recentment des de d'aquestes mateixes pàgines (vegeu números de l'Estel de 1 i 15 d'abril de 1998):

"Miquel López Crespí en els seus textos literaris, però també en els seus articles, transpuava un món cultural nou i uns fonaments ideològics originals. Sorgia un escriptor de vena, rebel, amb un instint vital d'insubmissió, impregnat d'una història, la seva, a la qual no volia renunciar: la del seu pare, pres per antifranquista, picant esquerra a les carreteres; la d'una avior de pagesos de sa Pobla, aferrats a la terra i al treball; la d'una Mallorca de la postguerra trista i en blanc i negre, com la de No-Do, i la d'una Mallorca turística, més acolorida, que estava engenant totes les altres.

En Miquel escrivia a la premsa diària articles de crítica literària, defensava abrandat el compromís social de l'escriptor, segurament en posicions no massa llunyanes del realisme social, i adesiara ja començava a guanyar qualche premi. Miquel López Crespí, sobretot, ens aportava referències culturals de primera necessitat: Maiakovski i Bertolt Brecht, però també Joan Brosa o Bartomeu Rosselló-Pòrcel. Entre línies, en aquells escrits sobre literatura francesa o nord-americana, hi enteníem missatges d'inequívoca vocació política, missatges d'heterodòxia que passaven per malla alsensors i, a vegades, també als lectors. El paisatge no era gens engrescador: el vell dictador agonitzava, pels diaris sabíem que hi havia indrets on s'aixecava un veritable clam per la democràcia, i miràvem al nostre entorn i vàiem una societat conformada i indifent. Les plomes de Josep Maria Llompart, Gregori Mir, Miquel Ferrà Martorell, Miquel López Crespí o d'Antoni Serra, en aquest context tan empobrit, duen a terme una funció importantíssima".

L'ANTIFRANQUISME A MALLORCA VI LLIBRE

de M. López Crespí

Cada quinze dies a L'ESTEL (d'agost de 1999 fins a l'agost de l'any 2000)
Per demanar números endarrerits, telefona al **971 26 50 05**



"Miquel (López Crespí) és un exemple de bondat, de sentit de les relacions humanes i de conviccions socials. És un escriptor vocacional, de clares intencions, que ningú mai no podria tòrcer en el seu propòsit de denunciar les injustícies i la pobresa moral de la societat d'avui" (Josep Melià).

I una mica més avall continuava:

"Més tard, quan vaig conèixer en Miquel més de prop, i vaig passar de lector a amic, em vaig adonar de la seva vasta formació. Ho llegia tot. A la seva casa els llibres s'hi acaramullaven per tots els racons, i s'hi podien veure els títols més intromissors en aquell període final del franquisme. Cada viatge havia estat dedicat a explorar llibreries, cada contacte havia estat aprofitat per conèixer autors i tendències. La novel·la, el teatre, la poesia i l'assaig, en totes les llengües, componien un univers amplíssim. I els joves que podíem entrar en aquell sancta sanctorum li demanàvem llibres. Aquesta va ésser la causa, en aquells temps de febrils curiositat intel·lectual, que part d'aquella magnífica biblioteca s'escampàs per aquí i per allà, i a en Miquel li costàs de recuperar molts d'exemplars valuosos".

"Miquel López Crespí. Benvolgut amic: rebeu les meves més sinceres felicitacions per haver guanyat el Primer Premi de Novel·la de l'Òmnium Cultural, per la novel·la La Ciutat del Sol. Com a presidenta del Consell de Mallorca vos vull donar l'enhonorabona per aquest merescut premi i vos anim a continuar amb la vostra trajectòria literària. Rebeu les meves salutacions més cordials" (Maria Antònia Munar)

Igualment Maria Antònia Munar, presidenta del Consell Insular de Mallorca, no ha deixat mai de donar suport als escriptors mallorquins. Recordem que aquesta preocupació va fer que un home que sempre va estar a l'avantguarda de la lluita per la llibertat com Guillem d'Efak s'afiliàs, en els seus darrers anys, en el partit de la presidenta del Consell. Mentre els pseudonacionalistes d'anar per casa, els reis de l'autoodi illencs, blasmen contínuament contra la nostra intel·lectualitat, ella, la presidenta, no deixa de fer costat a tot intel·lectual que aquí i allà treballi per la nostra cul-

tura. Per a provar el que estic dient reproduiré unes quantes cartes (no totes, evidentment!) que Maria Antònia Munar m'ha enviat sempre que he guanyat un guardó literari o he publicat un llibre. Aquest encoratjament envers la cultura catalana és una cosa que, com explicava, fa pel que sé d'altres companys- amb tots els nostres escriptors, amb qual-sevol persona o col·lectiu que lluitin per la recuperació de la nostra nacionalitat i contribueixi a enriquir la cultura mallorquina.

El dia 5 de maig de 1997 Maria Antònia Munar em felicitava per haver guanyat el Premi de Novel·la "Valldaura", a Barcelona. Era per la tardor de 1997. Aquesta novel·la seria publicada posteriorment a "Columna Edicions". La presidenta del Consell Insular de Mallorca deia en la seva missiva: "Miquel López Crespí. Estic molt contenta que vos hagin concedit el III Premi Valldaura de Novel·la Breu per la vostra obra Estiu de foc, ambientada a la guerra civil espanyola. Com a presidenta del Consell Insular de Mallorca, vos don l'enhonorabona i vos anim a continuar amb la vostra trajectòria literària. Rebeu les meves salutacions més cordials. Maria Antònia Munar".

En carta del 24 de novembre de 1998, Maria Antònia Munar en tornava a escriure a ran d'haver obtingut el Premi de Literatura de l'Òmnium Cultural i em deia: "Miquel López Crespí. Benvolgut amic: rebeu les meves més sinceres felicitacions per haver guanyat el Primer Premi de Novel·la de l'Òmnium Cultural, per la novel·la La Ciutat del Sol. Com a presidenta del Consell de Mallorca vos vull donar l'enhonorabona per aquest merescut premi i vos anim a continuar amb la vostra trajectòria literària. Rebeu les meves salutacions més cordials. Maria Antònia Munar".

És evident, com es pot comprovar, que estam a milions de quilòmetres de l'autoodi vergonyós al qual ens tenen acostumat alguns grupuscles nazifeixistes que presumeixen de "patriotes".

Però no acaba aquí el "seguiment" de l'obra d'autor mallorquí.

El 24 de febrer de 1999 la presidenta tornava a agafar la ploma per a encoratjar-me un altre pic. Aquesta vegada era amb motiu d'haver obtingut el premi de novel·la més important de les Illes (i un dels més prestigiosos dels Països Catalans): el "Miquel Àngel Riera" de novel·la. En aquesta ocasió la dirigent nacionalista em deia:

"Miquel López Crespí. Rebeu les meves més sinceres felicitacions per haver guanyat la III Edició del Premi "Miquel Àngel Riera" de narrativa amb la vostra

novel·la L'Amagatall, concurs organitzat per "Sa Nostra" recentment.

"Com a presidenta del Consell Insular de Mallorca vos don l'enhonorabona per aquest nou premi i vos anim a continuar amb la vostra brillant trajectòria literària. Rebeu les meves salutacions més cordials. Maria Antònia Munar". I fa ben poc -el 20 de maig de 1999- tornava a dir-me, referint-se a un article publicat a la revista més combativa del nacionalisme i l'antifeixisme illencs, L'Estel -la qual cosa demostra el seu interès per a saber el que es cou dins

les publicacions catalanes més avançades i més a l'avantguarda del nostre alliberament nacional i social: "He llegit amb molt de plaer el reportatge que heu escrit a L'Estel titulat 'XX Aniversari del Consell Insular de Mallorca' i volia fer-vos arribar les meves més entusiastes felicitacions pel tractament intel·ligent i imparcial que heu donat a aquest esdeveniment i per haver captat perfectament el sentit i esperit dels nostres plantejaments per transmetre'ls als vostres lectors. Rebeu les meves més cordials salutacions. Maria Antònia Munar". Ω

La tercera dimensió de la llengua catalana

La campanya electoral de les eleccions al Parlament de Catalunya de 1999 ha servit per a posar de relleu tres posicionaments bàsics sobre l'ús de la llengua, la situació sociolingüística i la conseqüent política lingüística que caldria aplicar.

D'una banda el PP català i el PSC maragallà han coincidit a defensar l'ordre sociolingüístic establert que imposa un bilingüisme substitutori. Les diferències entre ambdós grups han estat de matís: mentre el PP optava per reclamar la desaparició de l'actual Llei de Política Lingüística, Maragall afirmava que no la canviaria però que en faria una aplicació mínima, és a dir que la reduiria a la mínima expressió. Si tenim present que la Llei en qüestió ja era un succedani del projecte primitiu, que CiU ja va acceptar retallar per arribar a un acord amb el PSC, sembla que no salvarien gran cosa. D'altra banda, Maragall ha ofert en aquesta campanya nous arguments a l'espanyolisme del PP: segons ell ja no té sentit treballar per la normalització lingüística perquè després de vint anys de democràcia ja som perfectament "normals". D'aquí la relliscada de Maragall proposant que la televisió catalana també emetés en espanyol, potser seguint el nefast "model" valencià de televisió bilingüe ideat, per cert, pels dissortats socialistes valencians, -Roma no paga als traïdors- i com si l'espanyol no estès perfectament servit amb totes les cadenes públiques i privades de l'estat espanyol i les d'Amèrica del Sud.

La segona dimensió de la campanya l'ha ofert CiU presentant la pobra política lingüística de l'ara caic ara m'aixec (com s'ha vist amb la qüestió del català al cinema) com l'única meta possible i acudint al paternalisme d'usar el castellà en els mitings realitzats en zones en que és majoritària la presència de ciutadans que tenen el castellà com a primera llengua, com si la gent que hi assisteix no entengués a la perfecció el català. Què els passa a al gent de CiU que quan venen eleccions oblidem les enquestes en què es fa evident que la immensa majoria de la població que viu al Principat afirma entendre el català?

La tercera dimensió de la campanya l'ha ofert ERC, que ha gosat encetar el trilingüisme: Carod Rovira va afirmar en l'únic debat televisiu que els republicans no estaven a favor del bilingüisme sinó que proposaven el trilingüisme català-castellà-anglès. Una proposta que ens recorda el "bilingüisme" català-anglès que en el seu dia va proposar l'aleshores rector de la Universitat de les Illes Balears, el malaguanyat Nadal Batle.

Els independentistes d'ERC, amb la seva proposta trilingüe obren un camí que, si més no, qüestiona l'omnipresent marc espanyol de discurs bilingüista: Espanya deixa de ser l'únic marc de referència i en proposar l'anglès con a interllengua és qüestiona el paper de l'espanyol en aquest camp.

Carod Rovira ha afirmat en aquesta compan-



L'escriptor Jordi Soler i Camardons i Mònica Jaume, de Joves de Mallorca per la Llengua

ya electoral que el castellà "no li fa nosa", i en els mitings els republicans han insistit a defensar la presència i el coneixement del castellà en un gest assenyat de no confondre desitjos i realitat. Els republicans accepten la legitimació del castellà al costat del català a Catalunya, un argument que implica el rebuig del bilingüisme unilateral que ha dominat fins ara mateix. Evidentment, el que ens fa o ens hauria de fer nosa no és que hi hagi ciutadans bilingües sinó el desús del català entre els joves d'arreu dels països catalans, un context anticatalà que encara necessita la lluita exemplar d'organitzacions com Joves de Mallorca per la Llengua o l'Obra Cultural Balear a les illes i Acció Cultural al País Valencià. Organitzacions que haurien de servir de model per al militantisme lingüístic amb poca empenta i excessivament fragmentat que actua al Principat.

Tot i tenir-ho tot a favor, l'electorat encara no ha confiat amb Maragall, sabrà treure'n alguna lliçó i entendre que des del progressisme l'única opció digna és assumir les propostes de la tercera dimensió? La proposta del trilingüisme degudament treballada, ja que al meu parer no es pot acceptar acríticament el paper de l'anglès com a interllengüa ni es pot caure en un nou bilingüisme social maquillat, hauria de servir de base per a impulsar durant la primera part del segle XXI un pla estratègic de dinamització lingüística, que faci possible, amb la complicitat activa de la societat civil dels països catalans i el suport virtual tripartit de progrés i la coalició de govern progressista de la illes, l'entrada a la tercera dimensió de la sobirania sociolingüística catalana, ja que només en aquest racó del món el català és al llenguatge del poble. Ω

Jordi Soler i Camardons

R A M O N



El caire pedagògic de les obres de Ramon Llull

PER MARINA FERRÀ-HAMELYNCK

Ramon Llull (1233- 1316) fou un gran pedagog del seu temps. La major part de les seves obres tenen una intencionalitat clarament educativa. Dins de la seva vida podem distingir tres etapes: Una primera etapa de formació, fins el 1274. El 1263 un esdeveniment va canviar de direcció la brúixola de la seva vida, modificant el seu *modus vivendi* de forma radical. Deixà abandonats dona i al·lots, es tançà al món i s'obrí a la vida contemplativa, del 1263 al 1265 peregrinà al santuari de Rocamadour i a Santiago de Compostel·la. Tornà a Ciutat i estudià la llengua i cultura àrabs (la va aprendre d'un esclau que comprà per aquesta finalitat). Il·latí i teologia. Es retirà a Randa on s'obsessionà per la conversió dels infidels àrabs i jueus. Una segona etapa de maduresa entre el 1274 i el 1307 quan desenvolupa plenament la seva vocació pedagògica i espiritual. Funda el col·legi de Miramar, de llengües orientals amb la finalitat de preparar missioners per predicar a terres musulmanes, on va desenvolupar la seva feina didàctica durant quatre anys. Inicià els seus viatges de missioner per mitja Europa, per Escandinàvia, pels països de la conca mediterrània. Va escriure les seves obres pedagògiques i filosòfiques com per exemple: *Art abreujada d'atrabar veritat* (1271), *Art demostrativa* (1274), *Doctrina Pueril* (1279), *Libre de Evast e Blanquerna* (1283-1285), *Libre de les Meravelles* (1288-1289), *Abre de Sciencia* (1296), *Libre de ascensu et descensu intellectus* (1304), *Ars Magna Ultima* (1305-1308). S'entrevistà amb diversos Papes a Roma, entre 1292 i 1295 demanant ajuda per a fundar col·legis de missioners, conquerir Terra Santa i unificar les Ordres Militars. El 1299 aconseguí del rei Jaume II un permís per predicar dins les sinagogues i mesquites del seu regne. Escrigué *El llibre de l'ordre de cavalleria*, que tracta d'un cavaller que es fa ermità trobant-se ja en la darrera etapa de la seva vida, deixa com hereus els seus fills i es refugia dins una vall davall les branques d'un arbre que dóna molt de fruit, amb una font natural d'aigua clara. Passat un temps passa per aquella zona un escuder en camí cap a la cort per ser armat cavaller, en això que amb sorpresa es troba amb el vell cavaller amb les vestimentes gastades pel temps. Tots dos el cavaller ermità i el jove resten bocabadats. Finalment l'ermità convidà a l'al·lot a assegurar davall l'arbre amb ell i és quan el cavaller li dóna consells morals de com ha de ser la seva nova vida com a cavaller, tot fent un llistat de virtuts que han d'observar, complir i tenir tot jove que vulgui arribar a ser un bon i ben educat cavaller. Ramon Llull divideix aquesta obra didàctica en set apartats que són els següents: La primera part tracta del fonament de la cavalleria, la segona part de l'ofici de cavaller, la tercera part de l'examen al qual s'ha d'enfrontar tot escuder que vulgui entrar dins l'ordre de cavalleria, la quarta part tracta de com ha de fer-se el cavaller, la cinquena del que signifiquen les armes del cavaller, la sisena dels costums que ha d'observar el cavaller i la setena de l'honor que convé que se faci al cavaller. Entre altres consells que dona es poden destacar els següents: "...El cavaller sense fe no pot estar ben acostumat, perquè només per la fe l'home veu espiritualment a Déu i les seves obres, creient en les invisibles; i per fe l'home té esperança, caritat i lleialtat, i és servidor de la veritat..."; "...Si la cavalleria i la justícia s'ajusten fortament per principi, el cavaller que es fa injuriós i enemic de la justícia, el desfa en ell mateix i menysprea l'ordre de cavalleria..."; "...La fortalesa és una virtut que resideix a la noblesa d'ànima, contra els set pecats mortals, que són carreres per les quals l'home va a infernals turments sense fi; convé saber que, per ser golafre, luxuriós, avar, peresós, soberg, envejós i irascible, s'abandona la fortalesa. Indubtablement per aquests camins no va el cavaller a la contrada on la noblesa de cor té la seva habitació i la seva llar..." Dins la literatura castellana trobam arguments semblants a aquesta obra lul·liana. Don Juan Manuel va escriure un llibre titulat *Libro del caballero y el escudero*, que sembla estar basat en *El llibre de l'ordre de Cavalleria* lul·lià, no obstant això, l'obra de Don Juan Manuel té altres continguts doctrinals, encara que l'argument del cavaller que aconsella l'escuder es repeteix. Ramon Llull en la tercera i darrera etapa de la seva vida que va del 1309 al 1316 segueix amb la seva missió evangelitzadora després al Papa Climent V a Avinyó el seu pla per la conquesta dels Sants Llocs. Assistí al concili de Vienne el 1311. Tornà a Montpeller, Ciutat de Mallorca i Sicília. De l'any 1314 al 1315 predicà per segona vegada a Bugia, on fou apedregat. Una nau genovesa el traslladà a Ciutat de Mallorca greument ferit. Morí el 1316. Ω



El dia de Cap d'any -Ninou- de 1230 fou el primer que Ciutat de Mallorca visqué sota la sobirania del Rei en Jaume el Conqueridor. Un dels combatents que lluitaven a favor del rei es deia Ramon Amat i pertanyia a l'homònima família barcelonina de malnom Llull, sobrenom que acabà substituïnt el cognom autèntic. Ramon Amat i la seva muller, Isabel d'Erill, s'establiren definitivament a Mallorca l'any següent, el 1231. Al cap de poc, potser el 1232 naixia el primer plançó de la branca mallorquina dels Amat-Llull, un plançó que representaria el cap de brot més alt de la nissaga i un dels més elevats en tota la història del poble català.

L'infant aprengué lletra, bo i "decorant" (així ho deia ell, i significava "saber de cor") les oracions elementals i la doctrina cristiana, però no seguí el curs normal d'estudis de l'època (gramàtica llatina i arts liberals, raó per la qual durant tota la vida el



EN AQUEST NÚMERO DEDICAM AQUESTES PÀGINES CENTRALS A LA FIGURA DE RAMÓN LLULL, EL GRAN POLÍGRAF MALLORQUÍ I UNIVERSAL, CREADOR DEL CATALÀ LITERARI. FILÒSOF, POETA, NOVEL·LISTA, QUÍMIC, ALQUIMISTA... FOU, ELL TOTSOL, UNA INSTITUCIÓ, LA PIEDRA ANGULAR I FILOSOFAL DE LA NOSTRA CULTURA

Ramon Llull Escriptor, filòsof, místic, missioner

persegüí el complex de no haver après llatí i d'alguna cosa absolutament impensable per a l'home d'aquell temps. Durant els quals Ramon continuà entestat a elaborar la cançó "per una enamorada", i la visió no deixava de presentar-se-li. No fou ja possible de continuar fent l'orni i Ramon "molt espantat, cogità que volien dir aquelles visions tan sovintejaes"; arribà al nit de la gran lluita espiritual -altres personatges han passat també la seva-, de la qual sortí amb la convicció que "voluntat era de nostre senyor que ell totalment se donàs en sa servitud. Ja no es faria enrera, per més que tot semblava dur-lo a desistir. Comprendre Ramon Llull és facilísim, perquè era home tot d'una peça. Convençut ja de quina era la voluntat de Déu pel que feia a sa vida, va treure i portar a la pràctica totes les conseqüències, i no va recular ni un sol pas en els cinquanta anys que li restaven de vida. Calia, certament, veure clar què hi havia dins aquella voluntat de Déu, cosa que, durant l'estiu de 1265, s'anà clarificant: primer, i sobretot a Mallorca, "deliberà que major e pus placent acte no podia fer que tornar los infidels e incrèduls a la veritat de la santa fe catòlica e per allò posar sa persona en perill de mort"; segon, "proposà d'escriure el millor llibre del món contra els errors dels infidels"; i, tercer, veié la necessitat "que es faesen diversos monestirs, on homes savis i literats aprenguessin la llengua aràbiga i les de tots els infidels, per ço que poguessin entre ells predicar i manifestar la veritat de la santa fe catòlica". Segurament, aquesta clara precisió s'anà forjant fruit de les reflexions de tot un any, durant el qual la vida de Ramon Llull fou la d'un convers, d'un home cristià que feia públicament penitència dels seus pecats.

De l'amor foll a la conversió

Tenia vint-i-cinc anys quan amb la noble dama Blanca Pica fill, Domènec, i una filla, Magdalena, foren el fruit del matrimoni. Aparentment, no gaires anys més tard, i encara jove, no es privà d'encaçar algun dona que no fos la seva i, si la dona sobre l'enamorada amb un capítol, empaïtada fins a dins l'interior de l'església de santa Eulàlia de Ciutat, un nucli de veracitat, bé poder dir que no tenia cap límit ni tancament respecte a l'església, a l'honor i al soler el seu objectiu. Fou tot just inant i pensant una vana cançó que comença la crisi que li canvià el curs de la seva existència. Així ho explica a la *Vida coetània*: doncs, no tingués tot lo seu entençment ocupat en dictar aquell cançó, remirant a la part dreta del cap, veié el senyor Déu Jesucrist penjat a la creu, molt dolorat e apassat.

L L U L L



La tasca com a rondallaire de Ramon Llull

PER MIQUEL FERRÀ MARTORELL

El *Doctor Il·luminat* visqué tots els matisos de la saba popular i les contarelles que il·lustren les seves obres de creació representen per al curios lector un apassionant retorn al món de l'edat mitjana. N'hi haurà prou amb rellegir dues de les seves produccions que avui, amb llenguatge actualitzat, posen les institucions docents a l'abast dels escolars: *Llibre de l'Arbre Exemplificat* i "*Llibre de les Bèsties*". En el primer, les narracions, sovint anecdòtiques i encadenades, retraten nombroses vivències ambientades de cap a cap de la geografia lul·liana. Seria excessiu atribuir a la imaginació del Foll d'Amor més d'un centenar de relats rondallencs dintre d'una obra que fou escrita en menys de sis mesos (1296) i on la paràbola no és més que el vehicle d'una complicada trama ètica. Trobareu entre aquestes pàgines tota mena de personatges contemporanis de Ramon: un filòsof mestre en teologia, un home ric que era tan avar que no volia prestar mil besants al rei; un monjo devot de Nostra Senyora; un llatí i un sarraí que disputaven en una vinya, i que foren apaïvagats per un grec; un ermità que trobà un àngel i un dimoni en aferrissada baralla; un alquimista que volia fer plata de l'argent viu; un moliner que nodria un porc; un home que anà a pixar la soca d'un ametller; un prelat que havia fet pecat mortal; un rei molt savi; un bisbe que no sabia predicar... I no hi mancarà tampoc la contarella dedicada als animals que parlen i pensen a la manera humana. Saborós és el conte de les dues monies que volien encendre el foc per escalfar-se i prou emotiu el del ca llebrer que morí de fam i de set per no voler deixar el cadàver del seu senyor exposat a les urpes del llop...

Però és en *El llibre de les Bèsties* on Ramon domina l'art de la *faula* amb una mestria exemplar. Entre fulls literaris i filosòfics plens de consells, lliçons i proverbis, compareix a l'obra lul·liana tota casta de fil argumental. El rondallaire pren model dels *fabliaux* i del *Roman du Renard* i compon una novel·leta al·legòrica d'animals en la qual l'autor fa la pintura d'una cort del seu temps, amb les seves intrigues i els seus vicis. Tots els ideals de l'època, el reflex de la vida quotidiana, els costums, tot cobra presència entre aquesta fauna intel·ligent formada pel lleó, el cavall, el cérvol, el moltó,



el renard, el bou, el gall, el porc-senglar, l'orifany i el boc. Bèsties que en mans de Llull ens transporten al món del segle XIII, un mapa ple de vivacitat en les descripcions i de diàlegs subtils en els musells i becs dels qui ací sobre el paper, no són pus irracionals. Ω



fra Ramon de Penyaforç seria: "Torna a Mallorca, prepara't en llatí i en àrab, i després aniràs a París" cosa que, de fet, es realitzà al peu de la lletra, ja que a Mallorca, vestit "del pus gros drap de sac que trobà, es va lliurar a "saber algun tant de gramàtica (llatina, és clar, i, segons que sembla, en el monestir de la Reial) i després comprà un esclau moro "per ço que d'aquell pogués aprendre la llengua aràbiga o morisca". Aquest aprenentatge durà nou anys, per tant, fins el 1275, data de la mort del rei En Jaume i de l'ascensió al tron del seu fill, Jaume II de Mallorca. Ω



PETITS ANUNCIS

BORSA
IMMOBILIÀRIA

Llog per dies apartament a Palmanova. És ideal per trobades amoroses. Tel. 469441.

Deixaria cambra doble a casa compartida, jardí i hortet. Molt econòmic. Preferentment gent jove. A Santa Ponça, urb. Galatzó. Tel. 671419.

Cerc cases per llogar tot l'any, amb piscina. Tlf. 971 867284.

Cediria amarrament al club nàutic s'Arenal a canvi de compartir barca de pesca esportiva. Tlf. 971 74 05 25.

Venc pis a s'Arenal prop de la platja. 971262046.

Venc mobles antics. Tlf. 981 867 286.

Venc local comercial amb apartament a la barriada de l'Ullal de Pollença. Tlf. 981 865 428.

Compro casa petita, pis o estudi a Menorca, preferentment prop de Ciutadella. Tlf. 93.432.04.19 correu electrònic: jsol12@pie.xtec.es

SERVEIS
PROFESSIONALS

S'ofereix jardiner amb coneixements de cuina. Demanau per en Lluís. Tel. 604790.

Cerc feina per guardar nins petits a ca seva a ca meva per les zones de Sineu i Maria. Tel. 525380.

Cerc feina per guardar nins a Can Picafort o Inca. Carrer Nou, 5, Maria de la Salut.

S'ofereix pintor empaperador, econòmic, seriós, ràpid i net. desplaçament per tot Mallorca. Tel. 203239

Pneumàtics Son Ferriol. Equilibrat de rodes, canvi de rodes i pegats, alineament de direccions assistida per ordinador. Avda. del Cid, 73. Tel. 427553. Son Ferriol.

Si teniu qualche vidre trencat, cridau al 473819 i el vos posarem tot d'una.

Cerc feina per fer a ca meva.

Tipus ceràmica, sabates o similar. Tel. 297067.

Cerc feina de representant d'arts gràfiques o comercial de publicitat. Tel. 297667.

Es confecciona o arregla qualsevol peça de vestir, cortines, coixins, etc. Tel. 771005.

Es passen treballs a màquina i per ordinador. Netedat i rapidesa. Tel. 771005.

Gabinet de Psicologia. Neurosis, trastorns de caràcter, psicoteràpia infantil, depressió. Tel. 427193.

Cerc feina per guardar nins a la comarca de Cala d'Or. Tlf. 842156.

Jubilat de 60 anys, s'ofereix per cuidar jardí, garaix, xalet, etc. Carnet de conduir camions i cotxes. Tel. 971477217.

Cerc al.lota en règim aupair. 28.00 mensuals, cuidar nadó 11 mesos, matrimoni fent feina fora, Cridar de 8-8'30 matí o a partir de les 10'15 del vespre. 971757831.

PERSONALS

Atenció, catalans i catalanes independentistes. Vull cartejar-me amb tots vosaltres. Estic boja pel bon rock català: Sau, Els Pets, Lax'n'busto. No us talleu i escriviu a Marta. Indústria, 114-08030 Malgrat de Mar.

Als Països Catalans es fa molt bona música! M'agrada, però, en especial la que surt de Mallorca a càrrec d'en Tomeu Penya. Independentistes, si somneu en una nació lliure plena de música catalana i de vibracions nostres, escriviu-me: Francesc Bujet. Passeig del Migdia, 32-2-3-17200 Palafrugell.

Ens agradaria cartejar-nos amb al.lots i al.lotes que com nosaltres estiguin penjats/penjades per Lax'n'busto i que defensin la nostra llengua. Raquel Llagostera Costa. Gardènia, 4-08880 Cubelles.

Cercam gent entre els 18 i els 45 anys per excursions, sortides, etc. Abstenir-se els qui vagin de mala fe. Apartat 1.792 Ciutat.

Pensionista de 78 anys, 1'80 d'altària, català. Vull conèixer senyora pensionista entre el 50 i 70 anys, per no estar tot sol.

Tenc bona pensió i pis amb 5 habitacions i dos banys. Cerca'm al 462536. Ferran.

Hola! Som una al.lota felanitxera. Som molt independentista, iestic boja pels Sau, pels Ocults i pels Pets. Segur que si m'escriviu feim una gran amistat. Som molt divertida. Adéu. M. Glòria. Carrer d'en Magallanes, 29- 07670 Portocolom.

Vull intercanviar revistes, còmics, fanzines i adhesius amb tots aquells joves que estiguin orgullosos de tenir sang catalana o basca a les seves venes. Pau Arranz- C/2 Volta 31-07209 Son Mes-quida-Mallorca.

Cerc al.lota fins els 33 anys amb les ungles llargues, romàntica, una femella maca. Escriviu-me a: Oscar, C/ Ausias March, 36-6-1 07003 Ciutat.

Jove de 29 anys, fadrí, amb estudis universitaris, agradós i simpàtic, desitjaria conèixer al.lota formal de 20 a 27 anys. M'agrada el ball de saló i som bastant actiu. Anima't i escriviu-me a l'apartat 690 de Ciutat.

Hola, Em dic Raquel i tenc 14 anys. Tenc ganes d'escrivir-me amb gent de 14 a 16 anys. Si vols escriure'm... Raquel González-C/ Ansel Calvé, 13, 1º 3º-08950 Espulgues de Llobregat (Barcelona).

Cerc al.lota sense fills de 22 a 28 anys. Signe Lleó o Sagitari, que sia capaç d'estimar sense traïció. Telefona'm al 512018 dies feiners a partir de les 23 hores.

Atenció: administrativa cerca amigues i amics per a sortides, excursions, i a l'estiu anar a la platja. Bústia Postal 1400-07080 Ciutat.



En Martí Bissellach de 31 anys, 178 d'altura, és carnisser a un supermercat de can Pastilla. Cerca al.lota morena per a compartir la vida. 619 881 154

Som un alemany de 38 anys, cerc amigues i amics per a sortides i més. També vull estudiar la llengua mallorquina. Escriviu-me a la Bústia Postal 97-07080 Ciutat.

Sóc un noi de 31 anys. Solter. No minusvàlid. Voldria mantenir correspondència amb noia minusvàlida que tenguí bon caràcter, culte, es senti sola. Escriviu a la Bústia Postal 163-08400 Granollers (Vallès Oriental).

Capritxós, especial, diferent i atractiu jove de 27 anys, cerca dona independent i intel·ligent que vulgui companyia, carícies, massatges i sexe durant les seves estades al principat, a canvi d'ajuda econòmica. Manel 907843901-973603214.

Hola, al.lotes, noies, ragazzas. Som dos joves de 24 anys, morens i atractius que desitjarem conèixer al.lotes enrollades i catalanoparlants, si és possible, per a fer acampades, organitzar festes, sortir e marxa i passar-ho bé durant l'estiu. Som genials. Anima't que ets jove. Escriviu a C/ Joan Alcover, 1 Algaida (Mallorca) C.P. 07210.

COMUNICATS

La Generalitat de Catalunya ofereix a entitats i de franc llibres, fulletons i material informàtic sobre la nostra història nacional. Per rebre'ls, cal enviar una sol·licitud a la Generalitat fent esment de l'entitat, adreça, telèfon, l'ús que hom en pensa fer i el nom complet del qui fa la petició amb la signatura i segell de l'entitat. Molt indicat per a professors d'història, ciències socials, català, centres d'ensenyament, biblioteques...

Si vols rebre la revista L'ILLA gratis, la pots demanar a Edicions Bromera, Polígon Industrial, 46600 Alzira. Tel. 96-2402254

Per a tots aquells i aquelles que vulguin lluitar contra l'invasor, contra els traïdors, contra l'exploració obrera, i per una terra lliure i catalana, els Maulets tenim obert l'apartat de correus 349 C.P. 43480 de Salou (Tarragona), per a qualsevol informació o col·laboració contra l'ocupant.

Si voleu rebre una subscripció gratuïta al Butlletí de la Fundació per la Pau (entitat contra l'armamentisme i la guerra) podeu adreçar-vos al telèfon (93) 3025129 o al carrer Pau Claris, 89, Barcelona 08010.

Si voleu rebre llibres en català gratuïts sobre diferents temes d'actualitat, socials o teològics, sols us cal escriure a *Cristianisme i Justícia*, carrer Roger

de Llúria, 13, Barcelona 08010, o telefonau al (93) 3172338.

La delegació catalana de la CSEM, grup d'ajut als països de l'Est, fa una crida per enviar roba, menjar, sabates, medicines etc. Per demanar adreces on enviar-ho personalment, podeu adreçar-vos a: Benjami Planes, CSEM, passatge Miquel Carres, 11, 08206 Sabadell. Tel. (93) 7262 918.

Professora titulada fa classes de solfeig, piano i harmonia. Individuals i en grup. Tel. 756114. Magdalena.

Universitària fa classes de repàs d'EGB i català a la zona de Pere Garau de Ciutat. Tel. 243383.

Si voleu intercanviar adhesius, revistes, informació, etc, sobre el tema d'alliberament nacional, escriviu a l'Associació «Xavier Romeu». Apartat de correus, 36. 43480 La Pineda. Tarragona.

El Consell Nacional Català ofereix diversos llibres, gratuïtament, a tot aquell que els demani, al voltant dels drets i història de la comuna pàtria catalana. Podeu escriure a l'Apartat 15.071 de Barcelona-08080.

Si voleu rebre informació sobre les Joventuts d'Esquerra Republicana (JERC), i rebre els nostres butlletins, escriviu ara mateix a: JERC-Illes. Santiago Rusinyol 1, àtic. 07012 Ciutat de Mallorca.

Estam interessats en un intercanvi cultural amb persones i institucions dels Països Catalans que desitgin informar-nos sobre el passat i el present del dits països i estiguin interessats en qüestions vinculades a l'Argentina. Escriviu-nos a: Baigorria 1337 .200 Rosario-Argentina.

Acció Cultural del País Valencià i el Bloc Jaume I ja és a Internet. Si voleu intercanviar propostes d'acció i lluita, o informar d'activitats, etc., podeu connectar: ACPV@vlc.servicom.es

Vos recomanem boicotjar les ONG's espanyoles AGNUR España, Médicos del Mundo i Unicef amb els bancs espanyols Central Hispano i Banco de Santander que els donen suport.

Subscripcions gratis a còmics en català per a nins de 6 a 10 anys. "El Llaüt de Xàbia" - Apartat 53-Xàbia 03730 Patrocinat pel Magnífic Ajuntament de Xàbia.

Cursos gratuïts de llengua andalusca. Podeu adreçar-vos a: LLENGUA (Ensenyansa a Dittansia de la Yenwa Andalusca) P. Pedro Romana, 1-4-2-14007 Còrdova.

Si queu rebre el Puxa Asturias en to casa, y de baldre, sólo tie-

nes qu'enviar la direcció a: Endecha Astur-Puxa. Cai Llan-greu, 10, 2º-Xixon 33206-Asturies.

La meua col·lecció té 20.000 adhesius polítics. Faig exposicions. Crec persones que hem facin arribar enganxines de l'Esquerra Revolucionària. Paniello-Apartat 139 - 22400 Monsó-Osca.

"El Full" és una publicació interna de l'Associació Roca i Ferreres. Si voleu rebre'l gratuïtament comuniquem-nos el vostre nom i adreça: Apartat de correus 9247, 08080 Barcelona.

Lluita, la revista de l'independentisme valencià és a Internet: <http://www.estelnet.com/lluïta>.

Si voleu afiliar-vos a sindicats nacionals catalans: C. S. C * 93 4541188.

Oferim de franc cursos bíblics i subscripcions a revistes cristianes en català: Ajuda Evangèlica dels Països Catalans. Apt. de Correus 1.022. 12995 Castelló. Tlf. (964) 207607.

Els Castellans de Mallorca, necessitam gent!! Si t'agrada passar-ho bé. Si vols tenir nous amics sans i saludables. Si t'agrada fer pinya amb un projecte nou: Fes-te Castellà!! Vine a veure'ns!! Assagem els dissabtes a l'Escola d'Adults son Canals. Carrer son Canals, 10. Telèfon 452414, Isidre.

Pintors, escultors, fotògrafs, etc., interessats en exposar les seves obres, així com gent interessada en comprar o simplement en visitar l'exposició del moment, podeu passar pel Café es Museu. Carrer Guillem Timoner, 10-Felanitx.

Grup folclòric sense gaire pre-tensions cerca sonadors i sonadores, cantaires i gent engrescada per seguir fent coses. Actuam alguna vegada, no guanyam gaire, però ens ho passam d'allò més bé. Ens reunim els dimecres a les 20'30 al Rafal Vell (Antiga escola). Som gent acollidora. Trucau al 971 505374

Els nacionalistes interessats per un sistema d'intercanvi cultural i turisme alternatiu per a nacions sense estat, podeu informar-vos a: Turisme Alternatiu: Bústia Postal 1.171 Castelló 12005. Es tracta d'un sistema de llarga trajectòria provada arreu del món, molt adaptable i econòmic.

Les persones interessades en les activitats de les Associacions i clubs UNESCO poden adreçar-se a la Federació Catalana de la Unesco: Mallorca, 207-08036 Barcelona. Tlf. 932534367.

Necessitam persones amb idees i ganes de tirar endavant la nostra llengua i la nostra cultura. Associació la Brúxola. Tlf. 93 4353323.

Coleccionau Fanzines? Voleu saber que fan els/les independentistes del Tarragonès? Subscriu-vos al Butlletí del Col·lectiu independentista "El Timballer de Bruc". Per 600 peles el rebreu cada dos mesos durant un any. Bústia Postal, 7- 43893 Altafulla.

ANUNCIAU-VOS DE FRANC A L'ESTEL

Nom.....DNI

Cognoms.....Tel.....

ATENCIÓ

- Escriviu un sol anunci per cupó
- Usau lletres majúscules
- Escriviu dins el requadre el text

Ompliu aquest cupó i enviau-lo a:
L'ESTEL. Apartat de Correus 124. 07600 S'Arenal de Mallorca

RECORDA

Quan hagis llegit aquest
periòdic, si no en fas la
col·lecció, regala'l a un amic,
veí o parent
EL PAÍS HO NECESSITA

PETITS ANUNCIS

Si us interessen les llengües minoritzades de més a prop, adreueu-vos a: **Llengües Vives**. Bústia Postal 5224/08008 Barcelona.

Si vol rebre l'*Euskararen Berri-papera* (en foraster) gratuïtament escriviu a: Hizkunta Politikarako. Wellingtono Dukea, 2 - 01020 Vitoria-Gasteiz (Araba).

Coleccionista d'adhesius compra, camvia, recolleix material d'esquerra revolucionaria o independentista. Coleccionisme I.S.G. Bústia Postal, 135-48980 Santurzi-Biskaia.

Col·laboreu! Ajudeu-nos! Per un projecte de documentació d'indrets de les Illes i dels Països Catalans necessitem targetes postals (noves o utilitzades de "Escudo de Oro" Biblioteca Catalana de Krefeld - Box 1665 D-47716 Krefeld Alemanya. Tel. 07-49215126635.

Classes particulars. Totes les assignatures i tots els nivells. Petits grups. Professors/es titulats. Preus econòmics. Telf. 971467931. Ciutat de Mallorca.

Classes particulars d'hebreu, grec i llatí a tots els nivells. Jordi 971242795

Piano Blues, Jazz, Rock. Classes particulars. Harmonia moderna. 971242795 Nanel.

A tots els valencians que vulguen contribuir a la construcció nacional del País Valencià. L'associació cívica Tirant lo Blanc us espera. Som els nacionalistes valencians. 963879408.

Sóc professor d'una DIWAN (escola bretona) i escric i llig català. Envieu-me informació sobre els Països Catalans, especialment de tema d'ensenyament: Gràcies. Joel Donnart-44, Hent Frinaoudour, Penc'hoad-F-22860 Plourivou Breizh/Bretanya - Estat francès.

El Call, la revista dels jueus dels Països catalans és a internet. <http://www.fortunecity.com/victorian/coldwater/252>.

Acaben d'editar-se els Evangelis segons sant Mateu, sant MARC i SANT Lluc, en versió interconfessional, en llengua

catalana, en cassettes i CD. El seu preu per joc és de 3.000 ptes. Posteriorment s'editarà l'evangeli segons sant Joan. També hi ha editat tot el Nou Testament en Braille en llengua catalana, i edició interconfessional. Són 22 volums, i es poden demanar a Mn. Joan Magí, Parròquia de sant Pere i sant Pau, 43007 Tarragona.

Grups de llonguets, està molt interessat en crear una penya d'aficionats de l'equip de rugbi català USAP. Interessats cridar al 971 200 810. Lluís.

Ha nascut Correfoc!!! Una revista de literatura i Història catalanes. 64 planes 250 ptes. Col·labora-hi o fes-te'n subscriptor. Tlf. 971 200 810. Lluís.

A Ciutat estam creant el primer equip de rugbi català de Mallorca. Els Almogàvers. Interessants cridar al 971 200 810. Lluís.

BORSA DEL MOTOR

Si vol un cotxe nou de la nostra gamma, véngui i en parlarem. Agència oficial Renault. Tel. 413867. Son Ferriol.

Venc Harley Davison Heritatge Softail Clàssic. Modelo 95 matrícula IB 1995 BY. Tlf. 971820717.

VENDES

Venc piano marca TLEYEL, un quart de coa, en bones condicions. Mig milió de pessetes. Tlf. 939 373 151.

Venc figures d'escaiola noves per decorar o policromar: àngels, betlems, fruites, flors... per lots o a la menuda. Trucau capvespres i vespres al 971 29 44 44.

Venc embarcació Borràs 640. Bon estat i bon preu. Tlf. 971 865 405

Venc solar de 1.200 m². A la barriada de Bellavista, a ses Cadenes de s'Arenal. 8 milions de pessetes. Tlfs. 971 441 629 - 971 441 289.

Normalització Lingüística i Sistema Sanitari

S'ha parlat molt, durant aquests darrers anys, de la importància de normalitzar l'ús de la llengua catalana dins el sistema d'ensenyament, com si aquest fos la panacea de la normalitat i tota la resta formàs part d'una mena de món exterior que va per si mateix i dins el qual no es pot fer cap tipus d'actuació concreta.

Per a la normalització de qual-sevol llengua, no hi ha cap dubte, el sistema d'ensenyament és importantíssim, com ho són també els mitjans de comunicació. Tant és així que, certament, una llengua sense ensenyament i sense diaris i televisions és una llengua destinada a la desaparició. De fet, ja és fora dels circuits normals de comunicació.

Tothom, avui dia, té contacte amb el sistema d'ensenyament -durant una part de la vida- i amb els mitjans de comunicació -al llarg de tota la vida. Així mateix, tothom té també contacte, una vegada o altra, per bona qui sigui la pròpia salut, amb el sistema sanitari. En major o menor mesura, tots els ciutadans -a la nostra part del món, perquè al tercer món les coses són molt més difícils- tenen contacte amb l'àmbit sanitari. Però, de moment, no hem vist cap planificació seriosa, ni legislació al respecte, de cara a aconseguir que els drets lingüístics dels ciutadans es vegin plenament reconeguts dins aquest àmbit.

Al nostre entendre, és especialment important, en canvi, la normalització lingüística dins la sanitat. Per què? Hi ha raons diverses.

Probablement la primera i més fonamental és que el ciutadà que s'acosta al metge, la persona que es troba malalta, l'individu que es veu en la necessitat de ser hospitalitzat està en una situació de feblesa personal, de debilitat, que el fa més vulnerable i sensible a certs abusos. I, així mateix, sol tenir una sensació de desemparança més gran. El malalt es troba desemparat i feble i, per tant, no està tampoc en condicions de rebel·lar-se davant les situacions abusives ni d'exigir un mínim de respecte i de compliment de les normes més elementals de comportament entre els éssers humans.

Per això és importantíssim que les persones que treballen en el sistema sanitari siguin molt acurades, escrupoloses i estrictes amb les seues maneres, amb la seua educació i amb el tracte amb els pacients. Un bon metge, un bon infermer ha de ser també un bon comunicador, una persona que el malalt senti al seu servei i pròxim.

En un lloc com Eivissa, o com la resta de les illes, o com el conjunt dels Països Catalans, la persona que treballa en el sistema sanitari ha de complir uns mínims imprescindibles en relació a la comunicació. Dins aquests mínims imprescindibles, indubtablement, hi ha el d'una bona formació lingüística.

Els pacients castellanoparlants, en un hospital illenc, per exemple, sempre poden ser atesos en la seua llengua, perquè el cent per cent del personal sanitari la coneix i està en disposició d'usar-la amb uns

mínims de correcció. Els catalanoparlants, en canvi, moltes vegades es troben desatesos en aquest sentit. Hi ha molt personal sanitari que té un domini deficient del català; n'hi ha que no és capaç d'usar-lo activament; i, el més greu de tot, fins i tot n'hi ha que, atinent els malalts, no entenen la llengua catalana.

Això és lamentable, i la mateixa salut pública se'n ressent. En un sondeig fet a Son Dureta fa un parell d'anys, es va demostrar que els pacients catalanoparlants que eren atesos en català es trobaven millor i es recuperaven més aviat. Per què? Molt senzill: perquè a l'atenció "tècnica" que els donaven els treballadors de l'hospital s'hi afegia l'atenció humana, fonamental per a la recuperació física dels malalts. Els que no eren atesos en la seua llengua, en canvi, tardaven més a recuperar-se i els sorgien més problemes. També és molt senzill de comentar-ne la causa: podien rebre una atenció tècnica perfecta, però l'atenció humana fallava considerablement.

Un bon metge, un bon empleat del món de la sanitat, a les nostres illes, hauria de poder atendre els pacients en, com a mínim, tres llengües: català, espanyol i anglès (o alemany, o francès, o una altra llengua). Així s'asseguraria que ningú, al patiment físic, hi hagués d'afegir el patiment psíquic d'haver d'aguantar algú dient-li, usant l'imperatiu, que canviï de llengua i usi l'espanyol. Ω

Bernat Joan i Mari

TENNIS SON RIGO

Tennis	Squash
Futbol-sala	Volei
Hàndbol	Mini-golf
Petanca	Tennis taula
Cir. footing	Gimnàs

Final Avda. Son Rigo • Tel. 74 33 66
Sometimes • Palma de Mallorca

EP!!!

**PARES,
EDUCAU-ME
EN CATALÀ,
A MALLORCA
HI HA EL
MEU FUTUR**

OCASO

AGENCIA EN INCA I LLUCMAJOR

Lorenzo Llobera Salom
Agent Afecte Representant

Carrer Sant Domènec, 15; 07300 Inca (Balears)

Tel: 971 50 56 14 Fax: 971 50 38 38



SERVIAUTO ARENAL S.A.

Carretera Militar, 185 • Les Cadenes
Tel. 26 81 11 • Fax 74 32 77
07006 S'Arenal-Palma (Mallorca)

SERVEI OFICIAL



Carrer de Manacor, 121-C

Tel. 27 85 18

07007 Palma de Mallorca



**el lleu de tots
mereix un
respecte
FORA FUMS!**



CRONOLOGIA DE LA HISTÒRIA DE CATALUNYA (XXXVIII)

Regnat d'Alfons el Magnànim: Expansionisme, crisi i absentisme (1416-1458)

PER RICARD COLOM - TLF. 964 207607

"... El desconeixement de la història pròpia és una de les causes més radicals de l'afebliment de la consciència nacional catalana i de la seva lenta substitució per la consciència nacional espanyola. Els nostres ocupants ho saben perfectament i, per això, és la primera cosa que han amagat, car són conscients que és allò que més els denuncia i més posa en evidència. El factor històric és tan o més important que el factor lingüístic a l'hora de crear o de reconstruir una consciència nacional, donat que és la història la que més explica el per què de la identitat lingüística i col·lectiva d'un país.

(Catalunya, nou Estat europeu. Declaració de la Primera Convenció per la Independència Nacional).

8-4-1455: El cardenal **Alfons de Borja**, de família de la Canal de Navarrès (comarca llavors bilingüe catalano-aragonesa), nascut a Xàtiva (la Costera) esdevé papa (Calixt III), amb els catalans sotjant Roma de Nàpols estant, s'exclamen: *un papa barbaro e catalano. Il vegliardo catalano*. Ell s'anomena a si mateix *Papa catalanus*, malgrat la progressiva decadència, del Principat, ja superat pel regne de València en quasi tot.

1455-1458: Papat de Calixt III, un Papa jurista que malda per detenir l'amenaça turca de l'Adriàtic. Calixt III proclama així l'esplendor de la **nació catalana**: *Magna profeto est gloria nationis catalanae diebus nostris: Papa catalanus, Rex Aragonum et Sicilia Catalanus; vice-cancellarius, catalanus; capitanus ecclesiae, catalanus...*



Calixt III.

1455-1485: *Guerra de les dues Roses* entre les cases reials de York i de Lancaster pel tron anglès.

29.5.1455: El lloctinent Juan desestima al·legacions filobigaires dels síndics.

6.1455: Comissions estamentals comencen a preparar el memorial de greuges per al lloctinent Juan.

Estiu 1455: El braç militar planteja la qüestió de l'arrendament de les *generalitats*.

5-10-1455: El rei torna a la política agrària filoremença per pressions del lloctinent: la cèlebre **Sentència Interlocutòria**. Comença la segona etapa filoremença del regnat.

1455-1458: Segona etapa filoremença, amb algunes vacil·lacions. Croada animada per Calixt III, amb recolzament del Magnànim: poc realista Alfonso malda per detenir els turcs, envia virreis a Albània i Epir, contacte amb els hongaresos.

1455: Queda conclosa la canonització de sant Vicent Ferrer, durant el Papat d'un compatriota seu.

Continua la duríssima guerra contra Gènova del Magnànim, secundat per Catalunya: afortunada campanya d'en Bernat de Vilamarí.

Set o vuit naus/viatges catalans a Ultramar.

Privilegi d'obrir la Conselleria i Consell de Cent a tots els estaments.

Preu mínim dels cereals al Principat.

10.1455: De Barcelona estant, el lloctinent Juan, com a rei navarrès, desposseeix de l'herència son fill Carles i reconeix com a hereva de Nafarroa sa filla Elionor (i son marit Gastó de Foix).

23-12-1455: Memorial de greuges dels estaments del Principat al lloctinent.

1455-1475: Alces moderades de preus i salaris al regne valencià.

1455-1480: València, capital financera de la Corona.



1.1456: El lloctinent Juan torna a autoritzar les congregacions i sindicats remences per obtenir els florins dels pagesos.

4.1456: El Magnànim suspèn la sentència interlocutòria i el lloctinent ressuscita la provisió de la reina del 9.1453 de retre homenatge als senyors.

La diada de sant Jordi és declarada festa a la ciutat de Barcelona.

Primavera 1456: Ofensiva agramont (d'Agramunt) i del comte de Foix (o Foix) contra els beaumontesos (o bellmunts) del príncep de Viana.

1 a 2.6.1456: **Assalt a la moreria de València**: Uns nins moriscs es neguen a fer reverència a una processó i són maltractats per una nombrosa colla de catòlics. Les autoritats empresonen alguns maltractadors. Incitats per les prèdiques del dominicà Jaume Ferran, i exasperats per les puges de preus, alguns macips, oficials de gremis, estrangers i rodamons s'avaloten i assalten i saquegen la Moreria. *Maten tres o quatre moros*.

La Moreria queda destruïda i no es tornarà ja mai a refer del tot.

1456: Els consellers barcelonins celebren la canonització de sant Vicent Ferrer i fan esment que el valencià es *de nostra nació*. Quatre o cinc viatges de naus catalanes a Ultramar.

Gutenberg imprimeix la Primera Bíblia, a Magnúcia.

Els agramunts guanyen sobre els bellmunts a Navarra i el príncep de Viana ha de fugir a França.

Mor Fra Angelico. Ω

E L V E L D E M A I A (1 5)

H2O

PERE GRI

Sí que sé on està Xàtiva, digué en Fructuós, i aquí tens el porro, calla, és una xocolata vermella, del Líban, molt bona.

El fum fa els colors de l'Arc de Sant Martí, exclamà na Marina, oh, massa, que guai.

De cop, en Fructuós tornà a sentir dins el seu cervell sons de cornetes, mentre la veu de n'Habatzeleth li anava dient: Ara, fes com si vessis arribar un colom que porta un missatge dels nostres déus, i fes-ne cas, no vulguis que la teva missió s'espanyi per no haver fet això que et diré a continuació. Saps, que aquesta xocolata té, entre d'altres, el poder de fer tornar a la gent independentista, i que sí en dones la meitat en aquesta al·lota, dient-li que el faci córrer, arregla-

rem aviat el dèficit que hi ha en aquest aspecte al País Valencià. Té, dóna-li.

Li va donar. Na Marina es va posar tan contenta que el va convidar a dinar. Anaren al restaurant del vaixell i es serviren espaguetis, carn de vedella amb arròs, i per beure aigua. Quan hagueren acabat de menjar s'acostà a la seva taula un cambrer, demanant-lis si volien prendre cafè o s'estimaven més dues reixes de cocaïna, convidava la casa, digué.

Posi'ns les reixes, va respondre en Fructuós. En aquest vaixell passen coses estranyes, no ho creus?, afegí dirigint-se a na Marina.

Sí, ja me n'estic adonant, digué aquesta.

I heu de creure i pensar, que establint amistat amb na Marina i l'efecte de la coca, en Fructuós s'oblidà d'engatar-se i d'anar-se'n llavors a descansar al camarot. Així, el viatge a València se li va fer molt

ràpid, i quasi no se'n podia avenir quan arribaren al port d'aquella ciutat, ja al vespre. Es despediren d'un petó als llavis, com han de fer dos que prometen tornar-se a veure.

Sol, al port, el futur president dels catalans sentí que li deia coses la veu majestuosa del rei dels espanyols, en Joan Carles I, que l'advertia: No facis això, i t'ho dic com a pare de la Pàtria. Atura't.

Vedeu, fes-me cas.

Hi aniré a Guardamar, i jo només encendré la metxa, amb el meu BIC,

L'altra part la posaran els déus, les bruixes i la teva odiada ETA, que també dirà la seva, li respongué en Fructuós.

En tren i en autocar, el viatge cap al poble fronterer dels Països Catalans amb Espanya, lleial des de sempre a la nostra cultura, tradicions i costums, li semblà a l'heroi sobrenatural amb idees de cap-sigrany, molt més llarg que el de

Mallorca a València, encara que s'ho passà molt bé, fumant un porro darrera l'altre, tranquil, perquè ningú li deia res.

En arribar, en Fructuós veié tot d'una que hi havia un munt de gent esperant-lo, i que portaven senyeres estelades i altres banderes de València, les Illes i el Principat, mentre cridaven: Què serà? Serà, serà el que els déus voldran, la la, la, la.

Amics, companys, camarades, abans de fer el que he vingut a fer, pronunciaré el meu primer discurs polític, els digué. No teneu por, som en Fructuós Llebres, de Sóller, a Mallorca, i m'he anat convertint en independentista a base de trompes i fent el borino. Crec que ha arribat l'hora de que els afanys es facin realitat. S'ha acabat esperar.

No tenim més paciència, i per aconseguir el que realment volem, no hi ha res més que fer esclatar aquest castell de focs artificials, que

veig que està preparat: Ara crida, independèèèèèèència.

Entre grans aplaudiments i visques, en Fructuós es dirigí cap allà on es trobava la metxa. Es posà la mà a la butxaca i tregué l'encenedor. Has d'encendre primer aquella metxeta que hi ha allà, li indicà algú. Ho va fer, i el castell començà a esclatar.

A Espanya s'ho passaran de conya amb aquest espectacle, però aviat comprendran que és per donar-lis pel cul, ni catalans ni bascos serem més els seus esclaus, però ens ho haurem de guanyar. I ara, tots us podreu emporrar amb la meva xocolata. Anau a comprar paper, que jo us aniré donant les pedres, cridà el protagonista de la fita, enlluernant encara més a la massa.

Proclama la República, digué algú amb ganes de punyir-lo.

No ho faré, encara no és l'hora, contestà en Fructuós. Ω

Actualitat del Gran Orient de Catalunya

1998

Reglaments generals de la branca simbòlica

El Gran Consell Federal, en la seva tinguda nº 3, regularment celebrada, amb caràcter ordinari, el dia 19 de setembre 1999, ha aprovat els Reglaments generals de la Branca Simbòlica (Articles I-1 a I-5).

Norma reglamentària sobre la lectura de planxes gravades

El Gran Consell Federal, en la seva tinguda nº 3, regularment celebrada, amb caràcter ordinari, el dia 19 de setembre 1999, ha aprovat la norma reglamentària sobre la lectura de planxes gravades en llotja de primer grau.

Reconeixement i admissió de la Lògia Miguel de Cervantes

El Gran Consell Federal, en la seva tinguda nº 3, regularment celebrada, amb caràcter ordinari, el dia 19 de setembre 1999, ha aprovat el reconeixement i l'admissió dins la federació del G.O.C. de la Lògia Simbòlica Miguel de Cervantes de Barcelona.

Tractat d'Amistat i de Reconeixement amb la Gran Llotja Operativa Llatina i America

El Gran Consell Federal, en la seva tinguda nº 3, regularment celebrada, amb caràcter ordinari, el dia 19 de setembre 1999, ha aprovat el Tractat d'Amistat i de Reconeixement amb la Gran Llotja Operativa Llatina i America

ment amb la Gran Llotja Operativa Llatina i America

Desaprovació de les paraules del Sr. René Andrau, membre del Consell de l'Orde del Gran Orient de França

El Gran Consell Federal, en la seva tinguda nº 3, regularment celebrada, amb caràcter ordinari, el dia 19 de setembre 1999, ha desaprovat les paraules del Sr. René Andrau, membre del Consell de l'Orde del Gran Orient de França a propòsit del «comunitarisme».

Extradició del General Pinochet

La Respectable Lògia Miguel de Cervantes en la tinguda del dia

6 de novembre de 1998 va aprovar l'adhesió de la Lògia a les manifestacions i moviments en sol·licitud de l'extradició del General Pinochet.

Admissió de la Llotja Perseverança

Per decret del 18 de novembre del 1998, la Llotja Perseverança de Barcelona a estat admesa dins la federació del G.O.C.

1999

Creació de la Comissió de Rituals

El decret del 13 de gener de 1999 crea la Comissió de Rituals

i en nomenen els components.

Gran Consell Federal

El decret del 31 de març de 1999 convoca la tinguda plenària número 4 del Gran Consell Federal.

Visita al President de la Generalitat de Catalunya

El 31 de març de 1999 el President de la Generalitat de Catalunya ha rebut en audiència una Comissió del G.O.C.

Publicació de la revista Sant Joan i Barres

Publicació a l'abril del butlletí oficial del G.O.C., *Sant Joan i Barres*, nº 1, primavera 1999. Ω

S A C A P O L A D O R A

Libels

No vegeu l'enrenou que s'ha muntat amb la història del pretès (?) pacte entre partits nacionalistes mallorquins.

Els ideòlegs dels uns i dels altres s'han esforçat a presentar arguments a favor o bé en contra de la conveniència de l'entesa, però no hi ha cap mena de dubte que des del PSM s'han batut totes les marques:

- Decideixen no pactar i pretenen passar la responsabilitat a UM.
- Argumenten que perdrien vots a favor de l'espanyolista PSOE.
- Consideren que per no dividir el vot autòcton UM no s'hauria de presentar.
- Divulguen que UM mai no ha volgut fer cap coalició i que l'error del PSM ha consistit a no presentar ells la proposta d'entesa abans que ho fes UM.
- Insisteixen en la idea que UM no és un partit nacionalista -deu ésser perquè ells creuen que tenen el segell del certificat d'autenticitat.

En aquest llistat, de tota manera, sempre han amagat l'argument intern:

- Mateu Morro deixaria probablement la direcció del partit, i no es pot oblidar que després de la decisió a favor de Son Reus el PSM de Sampol feia figa per tots costats i que varen haver d'implorar el retorn de l'anterior "capo".
- No es vol obrir un debat intern en profunditat perquè això ja va estar a punt de provocar una escissió important en el si del partit. Si crema, no es toca.
- Han fomentat entre la militància pròpia el rebuig cap a UM i ERC.

Així, per desviar l'atenció i amagar els problemes interns, han intentat passar la pressió als ambients propers: que si UM no ha volgut pactar mai, que si ERC és molt possible que desaparegui, etc...

Sí a les ingerències

En l'estira i arrossa entre si Pacte PSM-UM sí o Pacte PSM-UM no, des del PSM sortiren veus que denunciaven la pressió pública, manifestada principalment des de les pàgines del *Diari de Balears*, i reclamaven que es deixàs d'interferir en els seus afers.

Nosaltres, en canvi, considerem que és d'allò més saludable que els ciutadans a títol individual i les diferents organitzacions cíviques s'impliquin activament en la vida política dels partits i els seus representants. És una pura qüestió de salut per a la democràcia pretesa.

La crítica amb arguments sempre ha d'ésser valorada positivament, fins i tot quan aquests arguments siguin subjectius i poc "raonables".

Maragall

Necessita lliçons de càlcul bàsic: 56 és més que 52, o no?

Foc

La mentalitat indígena encara no està preparada per certes polítiques que anteposen l'interès comú als drets de la propietat individual.

Això no s'arregla en quatre dies: Encara podríem veure molt més-molt més foc.

Sense títol

Últimament prolifera la distribució de pamflets contra la nostra llengua i el nostre poble. S'hi ataca tant els partits i organitzacions de caràcter progressista i d'orientació nacionalista al·lòctona (PSOE, IU, EV) com aquells altres de vocació nacionalista autòctona (PSM, UM) que actualment disposen de poder al Govern i el Consell.

Resulta curiós, emperò, veure com

centren la pressió en els partits progressistes en el vessant del nacionalisme espanyolista. Per què serà?

Possiblement ja han après de l'*avanzadilla* eivissenca, que ha crescut fonamentalment a partir dels ambients tradicionalment fidels al socialisme espanyolista (des del PP, marcadament indigenista, podien obtenir escassos recursos humans).

La novetat, visible d'altra banda, és que tot aquest moviment aglutina en una causa comuna gent que es podria ubicar des de l'extrema dreta a l'extrema esquerra en una continuïtat social.

La llàstima és que no vegin que el seu posicionament contra la nostra llengua i la nostra cultura catalanes no fa cap servei als seus fidels, sinó que únicament reforça els seus valors i les seves actituds en pro d'una mentalitat tancada i reàcia a qualsevol canvi i innovació adaptativa, cosa que els converteix en víctimes propiciatòries de la misèria cultural, de la pobresa lingüística, de la inadaptació social i, en conseqüència, els relega a ocupar espais secundaris en l'aspecte econòmic i l'estatus social.

El problema no és ésser espanyol, sinó actuar exclusivament com a tal a territori nacional no espanyol. El problema no és saber espanyol, sinó saber només espanyol. El problema no és ésser foraster o pobre, sinó afermar la vocació de mantenir la condició d'inadaptat i de marginal al nostre sistema social. El problema és voler transformar els fills dels immigrants en immigrants a la mateixa terra on han nascut.

Llàstima, llàstima per tants de perdedors. Resem per ells.

Pro-Espanya

Crivillé, Alzamora, Gené, Martínez de la Rosa, Moyà, Corretja, Nadal, Guardiola...

Quan guanyen, els mitjans de comunicació espanyolistes els aclamen com a espanyols, quan perden... són "catalans" o "mallorquins" o...Ω

Torna la batalla de la llengua

L'anunci del govern de Pujol de substituir la Llei de normalització lingüística de 1983 per una "Llei de regulació dels usos de les dues llengües oficials" ha trencat el miratge definitivament: a la Catalunya central, el català no ha assolit ni tan sols els mínims necessaris per a la seva supervivència. La darrera reedició de l'espanyolisme, a més, ja no es presenta amb l'habitual vestimenta feixista, sinó que ara pren una forma presumptament progressista, que el fa molt més perillós. Caldrà, doncs, extreure'n les conclusions i posar-se mans a la feina. Perquè torna --si és que mai havia marxat-- la batalla per la llengua.

El lerrouxisme i la centralitat de la lluita pel català.

Durant molts anys el nacionalisme en general i l'independentisme en particular s'ha cregut --i n'ha fet bandera-- allò de "el Principat és diferent", mentre mirava amb displicència el sud i les Illes. La conclusió necessària d'aquesta premissa era que la lluita lingüística, a la Catalunya central, no posava en contradicció l'estatus, perquè estava assumida --o era assumible-- pel pujolisme.

El miratge ha caigut pel seu propi pes. Això ja no és així --si és que ho ha estat

realment mai-- D'una banda, només cal constatar la realitat: al cinturó metropolità de Barcelona l'espanyol no és una llengua marginal, sinó que ocupa un lloc preeminent en tots els àmbits d'ús social real. I, d'altra banda, la reivindicació dels "drets dels castellanoparlants" ja no és una reivindicació vergonyant, protagonitzada per grupuscles marginals: ara, els defensors de l'espanyol són --o es presenten com-- d'esquerres.

La situació --tant des d'un pla

objectiu com subjectiu-- ha canviat. Objectivament, la realitat material és indefugible: l'espanyol avança a costa del català. I ho fa sobretot en els nuclis més poblats i que, per la seva capitalitat, més pesen políticament. I subjectivament, també: els espanyolistes no només no se n'avergonyeixen (amb quin orgull exhibeixen l'estanquera en el coll de la samarreta!), sinó que han guanyat per a la seva causa sectors qualitativament importants de "l'esquerra alternativa".

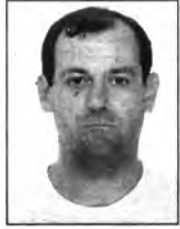
I la responsabilitat es reparteix, en graus qualitativament molt diferents, a tres bandes.

Per part de l'Estat, un cop fracassat el darrer intent integrador --l'any 1992-- només resta l'impuls d'una ofensiva que faci tancar files a tot l'espanyolisme (de l'Aznar a l'Anguita). Per part del pujolisme, la seva implicació en l'estabilització d'un aparell d'Estat en crisi política permanent l'ha fet introduir la clau espanyola a casa nostra. I per part del nacionalisme i de l'independentisme, per haver negat de manera autista la realitat evident, assumint inconscientment el missatge pujolista i per haver conclòs de forma errònia que la batalla per la llengua ja no era rupturista; de la que ara és conscient cada vegada més gent. Així doncs, ara i aquí --a la Catalunya central també-- la batalla per la llengua torna a ser la batalla central. L'afirmació de la identitat nacional catalana passa, de forma prioritària, per l'afirmació de la llengua i la cultura catalanes. I d'aquí la importància central de les iniciatives en aquest sentit.

Els ho tenen molt clar. I actuen en conseqüència. Depèn, per tant, de nosaltres. Ω

Toni Gisbert

El trot és cosa nostra



Diada Autònica 1999

MIQUEL ALEMANY I BAL·LE

El dimarts 12 de octubre es celebrà al Hipòdrom de Son Pardo la

Tradicional Diada; que antigament es deia "Diada de la Hispanidad". L'any 1985, amb la arribada de la Autonomia a Balears, canvià de nom i a partir de llavors es digué Diada Autònica, com es coneguda avui en dia.

La reunió constà de dues sessions: una al matí i el altre el capvespre.

Les carreres de la reunió del matí foren set, amb trofeus a totes elles que foren donats per diverses conselleries del Govern Balear, l'Hipòdrom de Son Pardo i l'Associació de Criadors de Cavalls de trot. No hi haver tanta animació com la sessió del horabaixa degut a que en aquesta sessió es disputaven les carreres mes importants, hi havia més públic i els premis de les apostes eren més bons que la sessió del matí. Hi haver nou curses a la sessió de horabaixa. Nou trofeus foren lliurats als guanyadors de les curses de la funció de capvespre, que foren donats per les conselleries del Govern Balear, la Federació de Trot i el Hipòdrom de Manacor.

A la cursa del Criterium del Dos Anys, reservada pel cavalls nacionals de dos anys; quan la victòria es trobava en mans de la Egua "Estela Negra G.S."; de la quadra Garcías Sunyer, el cavall "El Dandy Royal" de la Quadra Morro va fer un remat que aconseguí la victòria. Joan Antoni Riera Rosselló "Es Boveret" fou el jockey que dugué aquesta criatura a la consecució d'aquesta prova hípica, amb un temps de 1'20''6.

Al Premi Comunitat Autònoma reservat als productes nacionals, el Vencedor fou "Apolo Y. C.", que debutà amb la quadra "Es Cabanells". Abans formava part de la quadra "La Estrella" fins que el Senyor Simó Galmés Cerdò, propietari de la quadra "Es Cabanells" el comprà. En segon lloc quedà "Vae Victis SE", en tercer lloc "Black Crom GS" i en quarta posició "Cristian Crown". Tots ells son bons equins que han donat un excel·lent resultat als seus propietaris. La egua "Explosion", menada per la jove aprenenta Cristina Velasco Juan arribà en primera posició fent que la aposta del quartet quedés deserta. Cristina conduí l'egua amb mà de mestre, aconseguint aturar el cronòmetre amb la via de 1'18''5.

Aquesta egua; filla de Tibur i Gina Broline pot donar en el futur dies de glòria per Cristina Velasco com propietària, menadora i entrenadora de aquesta egua tant excel·lent.

La Diada acabà amb la disputa del premi "Illes Balears" per a cavalls internacionals. Una vegada més; "Cèsar de Saint Pol" menat per n'Antoni Garau guanyà i va batre un rècord de la diada amb un temps de 1'16''8. Aquesta es la penúltima diada de la temporada.

Aviat vindrà la Diada de Tots els Sants a Manacor, que com cada any la jardineria "Can Noi" donarà tots els trofeus a totes les curses.

Dinou carreres faran el goig dels aficionats del trot illenc. Caldrà anar hi. Ω

Espanyolistes, pancatalanistes i la covardia: la frontera

València és una bonica ciutat amb part de sa ciutadania histeritzada pel diari nazi *Las Provincias*, (quin nom més adient a tal líbel immund!).

A València, l'*Imperio* ha invertit molt en propaganda espanyolista i anticatalanista: és una colònia rica a explotar plena d'obedients cervells plànols de catalans robotitzats. No volen que tornin a sentir-se catalans, no volen córrer el risc de seguir perdent colònies, sobretot si són riques i serveixen per seguir tapant forats del podrit *Imperio*.

Darrerament un crepuscle neonazi, el d'Ynestrillas, està de campanya anticatalana/espanyola per la ciutat del Túria. Deu ser gent vinculada amb aquests grups hitlerians/franquistes qui ha omplert la bella València de pintades com ara **el pròximo Guillem seràs tu** (en referència al jove independentista Guillem Agulló assassinat pels espanyols), **càmara de gas para el cerdo catalán** i lemes semblants. És d'agrair a aquests espanyols que no sien tan hipòcrites com Vidal Quadras, l'ABC, n'Ansón, les privades, etc... i diguin allò que realment pensen. Així desmenteixen les campanyes de *Las Provincias* per a negar el caràcter polític (espanyolista) de l'assassinat del jove Guillem. També ensenyen el llautó sempre, en el fons hitleria i antisemita de l'anticatalanisme espanyol i els seus nauseabunds desigs genocides contra la nostra estimada pàtria catalana. Gràcies, nazis, per treure-us la careta *moderna i civil*.

No sé si això deu fer por, o fer reflexionar a la ciutadania valenciana en general i en particular als pancatalanistes. A Catalunya sud, tan subtropical, la gent no sol cavillar més enllà de guanyar diners i d'altres dèries més aviat primitives.

Però guaitem què fan els partits *nacionalistes* de per València:

1) CiU, a finals del '70 i per mitjà d'en Roca, va vendre el País Valencià a Madrid a canvi de reivindicacions mediocres per a la seva Catalunya Central. Cert que llavors, el *nacionalisme* pancatalà al P.V. patia una important presència de l'extrema esquerra, a causa de la defecció de la burgesia i l'Església autòctones, i de la Guerra Freda.

Després ha pactat en part -i diuen que ajudat- els rutinaris i panxcontents del BNV (socialdemòcrates seminacionalistes), en resposta a les campanyes anticatalanes dels primers '90.

CiU no ha fet mai com l'EAJ-PNB, que s'ha escampat també a Navarra sense pensar-s'ho dues voltes. La base social de CiU no és tan cristiana com la del PNB i, doncs, manca de contundència nacional.

2) ERC té una esquifidíssima representació al P.V., sovint dedicada a fer la guitza al BNV amb l'esperança que li'n caiguin alguns vots, la poca base social de l'ERC valenciana és del mateix tipus i els mateixos tics que el BNV però en versió *principis pancatalans i d'esquerra*. No sembla que des de la Catalunya central els ajudin massa.

3) El Partit Espinaltià, ja poc arrelat al Principat, sols té pocs contactes al llunyà sud. És llàstima que aquest intent d'independentisme modern, desacomplexat i interclassista sia de via tan estreta i no cerqui una confluència més ampla. Corren el perill de quedar-se en capelleta barcelonina.

4) Estat català, actualment amb problemes i en un procés de necessària renovació per a superar el seu excessiu mirar arrera (a l'època d'en Macià), tampoc no té prou força ni temps per a baixar a lluitar de debò a la *Krajina* valenciana. És llàsti-

ma en un partit que es té per tant català, és quedat arrapat a la pujoliana Catalunya central. És que també són, en llur pràctica, uns simples regionalistes?

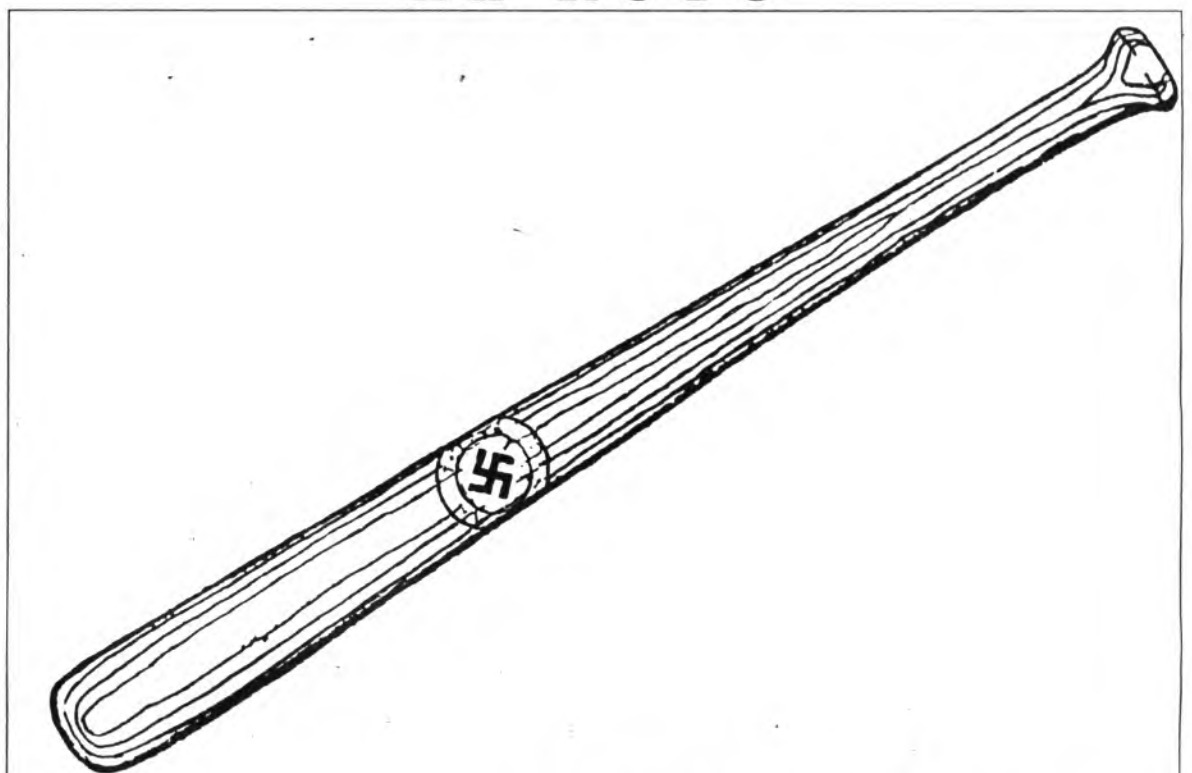
5) PSAN i derivacions (com ara els Maulets) són els pancatalanistes més antics i conseqüents, en part per llur tradicional implantació a la Catalunya sud. El problema és que s'han quedat desfasats i, pràcticament, són tan marginals ara com fa 25 anys. Ço els havia de fer replantejar-se algunes coses, com ara: una nació, a hores d'ara, amb els *estats marxistes* esfondrats a en vies de fer-se capitalistes, no pot ser *resuscitada* des de l'extrema esquerra. Són plantejaments fantasiosos, que despisten totalment els -ja poc formats políticament- joves catalanistes i independentistes. És deixar que tot es podresca.

6) PUA: És una subderivació del PSAN, via MDT. Però així com el PSAN té una certa rigor política (no pas Maulets), la PUA és, bàsicament, gent anarquista, disfressats d'independentistes a força d'anar a Euskalerrria, que és l'únic real lloc on hi ha *lluïta al carrer*. Sovint aquest grup s'ha dedicat a la violència gratuïta i estúpida tant contra uns altres independentistes (E.C., E.R.C...) com en general. És ben probable que hi hagi infiltracions policiaques, tàctica tradicional de les distintes GESTAPOS imperials per a fer malbé l'independentisme des d'adins. Sabut és que un dels sectors on més fàcil és infiltrar-se és als anarquistes, i els de la PUA van, en gran part, d'*okupes*, o sia, PUA i anarquistes van ben units.

(Tanta capelleta entestada no pot dur gaire lluny). Ω

Jaume Tallaferró

EL ROTO



EL ROTO

made in Austria

Coratge i valor (I)

RICARD COLOM

"Llirs entre cards, no veu nengun perill
fin amador, e, si el veu, punt no el tem.
Tot cas és poc, essent lo pus extrem
La torre gran li sembla grà de mill".

Ausiàs Marc, 1397-1459, cavaller valencià, primer gran poeta en llengua catalana pura).

"Bé sabeu, és clar, que en la guerra no és el nombre ni la força allò que dóna la victòria, ans aquells qui, ajudats pels déus, marxen contra els enemics amb un cor més decidit no troben, generalment, enemic que se'ls resisteixi. He copsat també, companys, que tots els qui malden, per qualsevol mitjà, per escapolar-se'n vius solen morir; en canvi, tots els convençuts que la mort és cosa natural i inevitable per a tothom i s'esforcen per morir amb honor, els veig arribar a vells i viure més feliçment".

"Si deixam passar el dia d'avui, els enemics es ficaran molt més atrevits, i, com és natural, aquesta audàcia farà que uns altres se'ls afegeixin.

(Xenofont, filòsof, historiador i general atenenc, 445-355 a.C., en *L'expedició dels deu mil*).

Ama la fi perquè ets creat i tendràs fort coratge.

Abans venceràs espasa i coltell que no fort coratge.

Força d'entendre i amar no és vençuda.

Força coratge i lleialtat tenen parentesc.

Amb amor i temor de Déu enforteix ton coratge".

(Ramon Llull, 1235-1316, teòleg i místic doctor il·luminat, en *Llibre del mil proverbis*).

"La clau de l'èxit en la vida no rau en allò que ocorre a, un ésser humà, sinó en la manera en què ell fa ús d'allò que li esdevé".

(Ralf Ransom).

"Si ets capaç de fè un munt de tots els guanys arreu
i jugar-te'ls a cara o creu,
i perdre, i altre cop partir de l'esperança
i de res més, i sense un sospir de recança;
si ets capaç de forçâ el teu cor
i els teus nervis i cada fibra
a serví el teu moment, ni que et sembli que ha mort
fa temps, i persistir, quan res en tu no vibra
sinó la Voluntat que et diu: *Aguanta fort!*..."

(*Si...*, poema de Rudyard Kipling, escriptor anglès de l'època victoriana).

"En veure'm damnat, he temut haver escrit mal; però l'exemple de tants pietosos escrits em fan creure el contrari. Ja no és permès d'escriure bonament, tan corrompuda i ignorant és la inquisició.

Millor és creure Déu que els homes. Jo no tem res, ni esper res..."

Blaise Pascal, 1623-62, savi occità, en *Pensaments*).

"A la presó de Mounjoy un dilluns de matí
voleiant dalt de la força de l'arbre
donà sa vida jove en Kevin Barry
per la causa de la llibertat.

Però el fadrí de divuit estius,

Encara no ha pas negat ningú,

Quan caminà aquell matí devers la mort,

Orgullosament mantenia el cap en alt.

Aquell fatídic Dilluns de Pasqua

Dins al tètrica cel-la presidiària,

soldats britànics turmentaren en Barry

tan sols perquè no *cantava*

els noms dels seus braus companys

i d'altres dades que maldaven per conèixer.

Delata'ls o et penjam!

Kevin Barry sempre els contestà amb un *no*.

Kevin Barry, cançó molt pòpular als països anglòfobs, dedicada a un independentista irlandès símbol del combat de la joventut per la llibertat).

(Déu als cristians) "ens ha cenyit d'armes més brillants que l'or, més dures que l'acer, més incandescents i més violentes que el foc i més lleugeres que el vent".

(Joan Crisòstom, 350-407, bisbe de Constantinoble).

Direm la veritat, sense repòs,

Per l'honor de servir, sota els peus de tots"

(Salvador Espriu, poeta català de la resistència antifranquista).

Que aquesta és una època dolenta? Doncs bé, heu-nos ací per a millorar-la.

(Thomas Carlyle, historiador escocès, 1795-1881). Ω

Vergonyós i patètic

Sí, ha estat realment vergonyós i patètic des del punt de vista ètic-social, sense entrar a analitzar els resultats- l'espectacle amb què ens han obsequiat gran part del polítics del principat amb motiu de le proppasades eleccions autonòmiques. Hem pogut contemplar una funció circense impagable al voltant de la llengua. Només cal recordar en Pujol parlant en castellà a Viladecans, tot posant-se al'alçada d'un corredor de comerç intentant col·locar un apartida qualevol. Tan ell com el seu soci -per cert, fins quan?- Duran Lleida ens ha fet veure on eren capaços d'arribar per a esgarrapar quatre vots. Han demostrat que el seu únic objectiu el constitueix el poder pel poder, i que si cal renunciar a la llengua per perpetuar-s'hi indefinidament s'hi renuncia. Al cap i a la fi la consideren únicament un mitjà absolutament accessori i prescindible. Fins a tal punt, que no dubten a desprestigiar-la i a tirar terra tota la tasca de normalització duta a terme pe força professionals; com ha ocorregut a Viladecans, una població plena d'immigrants extracomunitaris, que han vist com els nostres dirigents (sic) relegaven olímpicament la que qualifiquen com a llengua pròpia per a usar sense embuts la llengua estatal. Amb tot, si aquests fets han servit per a obrir els ulls a més d'un ciutadà ens poden donar per ben satisfets. Mol-

tes persones, n'estem convençuts, hauran reflexionat i hauran vist fin on arriba el patriotisme de fireta del conservadurisme pujolià.

Pel que fa a Maragall, no cal estendre-s'hi. Des de sempre tothom ha pogut constatar sobradament, quina és, lamentablement, la pràctica lingüística que porta a cap i què se'n pot esperar; una pràctica que va de braçet amb el seu espanyolisme tronat d'aires caribenys. En tot cas, cal reconèixer-li coherència personal.

D'altra banda, de resultes de la poca estima que els ciutadans d'aquest país mostren -polítics inclosos- per la llengua catalana, el PP cada cop té menys necessitat d'ocultar el plaer que li produiria la seva postregació a l'estat d'un miserable patuès -fet força significatiu i que cal tenir present.

I finalment, volem fer públic el nostre reconeixement a ERC per la ferma postura exhibida -única entre les forces presents al parlament del Principat- de no renunciar a la llengua en campanya electoral i de mantenir-se fidel als principis del partit, tot marcant la diferència entre la veritable política i la mera consecució del poder per tots els mitjans, fins i tot els més menyspreables. Una postura que esperem que la continui mantenint i hi aprofundeixi, per a poder mostrar a tothom el camí a seguir, el camí de la dignitat. **Associació La Bruixola.** Barcelona Ω

La llengua anglesa, més important que no pas la llengua castellana

Si voleu copsar si algú és nacionalista català de debò, demaneu-li: de part de qui es posa, de l'anglès o del castellà, de la cultura anglo-saxona o de la *hispana* (moderna versió de la *Hispanidad*).

Els colonitzats esquerrans i catòlics que diuen defensar el dret d'autodeterminació dels Països Catalans (bé per doctrinarisme marxista o per genèriques i feblíssimes crides humanistes) us respondran que ells estan amb *els germans hispanos* (els nostres depredadors culturals) i contra els anglosaxons (els nostres potencials aliats). Així s'autoretraten com el que són: Oncles Toms al servei d'ideologies aforasterades, transnacionals, sense sabor. **Descentrats nacionals.**

Per a fugir de les tenebres de l'*Univers Hispà* (que diu en Quetgles), el govern d'Euskadi ha engegat l'ensenyament trilingüe euskara-erdera (foraster)-anglès. A banda dels excel·lents resultats educatius, aquest sistema pretén que els bascos dominin totalment d'anglès a fi que puguin relacionar-se directament amb el Món, sense el filtre inquisitorial i claustròfob de l'hispanisme. Deixar de ser un subconjunt, una regió d'Espanya, a la qual haver de pagar sempre duana, i peatge per a poder relacionar-se amb tercers. Passant a relacionar-se de tu a tu, com a

poble lliure, amb les nacions de tot el món, sense la usurera tutela de Madrid.

Però aquestes coses no són gaire comprensibles per a caps quadrats colonitzats per doctrines descatalanitzades, controlades per racistes anticatalans.

Vull fer una crida als nacionalistes del Govern del Principat i de les Illes a fi que introdueixin, ja, un model trilingüe i, so pot ser, bilingüe català - anglès. Cal prescindir dels *obsequis* espanyols: la imposició salvatge del castellà, la colonització psíquica, el pseudofolklore andalusoide, la Selecció espanyola única i obligatòria... Tortures psicològiques.

Cal preparar els catalans com a ciutadans del món, fora de la tètrica Cova de n'Anson i els 40 lladres. Cercar aliats en l'*Univers anglo-saxó* i en el món en general.

Demanau als nostres *nacionalistes*: amb qui estau?, amb els anglo-saxons o amb els *hispanos*?. Així sabreu qui és nacionalista català i qui un Oncle Tom colonitzat. I ja farem una ONG d'ajut a catalans mentalment colonitzats, si pot ser. Perquè és patètic recolzar els nostres depredadors i, a més a més, en una guerra que, pràcticament tenen perduda, front a l'anglès. Ω

Jaume Tallaferró

Barcelona Olímpica: Tortura 1992

Cronologia

- 29 juny** - Josep Musté és detingut a la carretera d'Olot; Ferran Ruiz és detingut a Vic (Osona); Jordi Bardina, David Martínez i Esteve Comelles són detinguts a Manresa (Bages); Teresa Mas és detinguda a Manresa (Bages) i deixada en llibertat posteriorment; Joan Rocamora és detingut a Barcelona
- 1 juliol** - Jaume Oliveras, Vicent Conca i Ramon Lòpez són detinguts a Barcelona; Josep Maria Granja és detingut a Badalona (Barcelonès).
- La Guàrdia Civil escorcolla la seu central de l'MDT a Barcelona.
- 2 juliol** - Francesc Xavier Tolosana és detingut a Tarragona (Tarragonès)
- 3 juliol** - Acte per la llibertat dels detinguts a la sala d'actes de Revolta organitzat per la Campanya Unitària per l'Amnistia.
- 4 juliol** - Marcel Dalmau és detingut a Girona (Gironès); Carme Turró, companya d'en Marcel Dalmau és detinguda a Girona i deixada en llibertat hores després; Dolors Bellés és detinguda a Girona i deixada en llibertat hores després.
- 6 juliol** - Antoni Infante és detingut a València (l'Horta); Eduard Lòpez i Francesc Puy són detinguts a Barcelona; Ramon Piqué és detingut a Montcada i Reixac (Vallès Occidental); Eduard Pomar és detingut a Sant Cugat del Vallès (Vallès Occidental); Artur Escútia és detingut a Alginet (Ribera Alta); Vicent Coll és detingut a Benicarló (Baix Maestrat); Josep Poveda és detingut a Barcelona; Josep Bou és detingut a Palamós (Baix Empordà).
- La Guàrdia Civil escorcolla sense ordre judicial la redacció del setmanari El Temps.
- 7 juliol** - Oriol Martí és detingut a Barcelona; Carles Bonaventura és detingut a Girona (Gironès); Xavier Ros i Xavier Puigdemont són detinguts a Banyoles (Pla de l'Estany); Xavier Alemany és detingut a l'Estartit (Baix Empordà); Oriol Malló es lliura als Mossos d'Esquadra a Barcelona els quals el lliuren a la Guàrdia Civil; Joan Durà és detingut a Monòver (Valls del Vinalopò); Guillem de Pallejà és detingut a Sant Cebrià de Vallalta (Maresme); Andreu Cabot i Oriol Montserrat són detinguts a Mataró (Maresme)
- 8 juliol** - La Junta de Centre de l'Escola Universitària de Traductors i d'Intèrprets de la UAB emet un comunicat denunciant la detenció d'en Ramon Piqué i el fet que estigui incomunicat i exigint el seu immediat alliberament.
- Carles Campuzano, secretari general de la JNC i diputat al Parlament manifesta que les detencions "contribueixen a crear un clima de crispació".
- Rafael Ribó afirma que les detencions s'emmarquen en una operació de maquillatge davant els jocs i que pretenen criminalitzar l'independentisme quan és una opció política legítima.
- Joaquim Nadal, alcalde de Girona, afirma que l'Audiència Nacional desconeix la realitat política catalana.
- L'alcalde de Banyoles, Joan Solsona, denuncia les actuacions policials per la sensació de por al cos que ha provocat aquesta operació policial.
- 9 juliol** - Jordi Manyé, Marc Vila i Enric Cot són detinguts a Mataró (Maresme)
- Acte informatiu de solidaritat organitzat per la Plataforma per la Llibertat dels detinguts a la *llibreria Llavors* de València.
- 10 juliol** - Més de 900 persones es reuneixen a la Casa de Cultura de Girona en un acte per la llibertat dels detinguts. A l'acte hi intervenen Jaume Soler, alcalde d'Arbúcies; l'advocat Sebastià Solelles; Guillem de Pallejà, un dels detinguts durant l'operació policial; el filòsof Josep Maria Terrabras; i Robert Samó dels Comitès de Solidaritat amb els Patriotes Catalans.
- Vuit organitzacions polítiques i sindicals de Montcada i Reixac van difondre un comunicat en el qual qualifiquen les detencions d'agressió brutal i antidemocràtica. El manifest el signen el PCC (que forma part de l'equip de govern municipal), ERC, IC, Revolta, Proposta d'Esquerres, CCOO i USO.
- Personalitats destacades de diversos àmbits professionals i polítics es van comprometre a enviar alguna de les postals repartides pel Punt Diari i el setmanari El Temps, adreçades al jutge Garzón, al ministre Corcuera i al president Pujol.
- Sota el lema **Independència és democràcia** se celebra un acte en un hotel barceloní. Hi intervenen Carles Riera, Enric Marin, Gil Franquesa, Joan Vall Clara, Àngel Colom i Ramon Barnils.
- Jordi Pujol afirma que s'ha detingut gent que no té res a veure amb Terra Lliure. Demana també que s'investiguin els maltractaments i afirma que els independentistes, pel fet de ser-ho no poden ser detinguts ni tan sols molestats.
- Ribó qualifica les detencions de veritables segrestos i afirma que es confirma que es realitza una política de detencions indiscriminada, i creiem que s'estan transgredint aspectes fonamentals dels drets de les persones.
- La UNESCO a Catalunya se solidaritza amb els detinguts i diu que no és just qualificar de terroristes les persones que de manera pacífica expressen les seves opinions. Les defenses contra el terrorisme no poden incloure tortures i es té la impressió que en lloc de desactivar la violència es vol provocar una espiral de violència.
- El grup municipal del PSC de Palamós considera esmesurades les detencions en un comunicat.
- L'alcalde de Girona, Joaquim Nadal, demana que s'investiguin les irregularitats en les detencions.
- 11 juliol** - Unes 2000 persones es manifesten a Girona per reclamar la llibertat dels detinguts. Abans d'iniciar el recorregut es van produir diverses intervencions, entre les quals destacà la de Paquita Brunet, mare d'en Marcel Dalmau. En roda de premsa posterior a la manifestació va dir que el seu fill s'havia intentat suïcidar per no ser torturat.
- Una trentena d'intel·lectuals garrotxins se solidaritzen amb en Marcel Dalmau, adrecen una carta a diferents organismes públics i a l'opinió pública en general on qüestionen les causes de la detenció i posen en dubte la intervenció policial realitzada.
- El Punt Diari informa que quatre bars gironins exposen l'obra pictòrica i fotogràfica de Marcel Dalmau.
- 12 juliol** - Concentració de més de 1000 persones a Banyoles com a acte de suport als detinguts. Convoquen els grups municipals, la Plataforma per la Llibertat dels detinguts, CiU, ERC, Candidatura d'Unitat Popular, Grup Mixt i PP. Es recullen més de dues mil signatures en contra de les detencions.
- Unes 400 persones es manifesten a la plaça de Sant Jaume de Barcelona per demanar la llibertat dels independentistes. La convocatòria és de la Plataforma de Suport als Detinguts.
- 13 juliol** - Uns desconeguts causen danys a casa de Joan Geli, advocat independentista. És l'última de les agressions que han sofert en els seus béns diversos independentistes de Banyoles.
- Es fa públic un comunicat a Sabadell on es denuncia que s'han usat els mètodes preventius del més ranci estil franquista per tal de donar seguretat als convidats dels Jocs Olímpics. El comunicat està signat per la Federació d'Associació de Veïns de Sabadell, MDT, CAIC-Sabadell, Revolta, CCOO, IC, PCC, ERC i CSC.
- 14 juliol** - Jeroni Salvador i Angel Pitarch són detinguts a Benicarló (Baix Maestrat)
- L'Ajuntament de Palamós aprova una moció en què qualifica d'indiscriminades les detencions.
- Concentració de més de 500 persones per la llibertat dels detinguts a la plaça de la Verge de la ciutat de València amb la presència de Toni Infante un dels detinguts durant l'operació policial i Josep Guia, organitzat per la Plataforma. Unitària.
- El ple de l'ajuntament de Girona demana que s'aclareixi si hi ha hagut actuacions policials irregulars.
- El ple del Consell Comarcal de la Selva i el de l'Ajuntament de Vidreres van aprovar mocions en què qualifiquen d'arbitràries i infundades les detencions i reclamen que s'exigeixin responsabilitats i s'aclareixi la situació dels detinguts.
- Els familiars dels detinguts demanen l'anul·lació de les declaracions fetes a la Guàrdia Civil en considerar que les confessions van ser fetes sota tortures i de manera clarament inconstitucional i il·legal.
- El PSC impedeix el consens del Parlament per pronunciar-se sobre les detencions d'independentistes.
- Unió Democràtica de Catalunya fa públic un comunicat en què qualifica els fets de provocació barroera i considera que s'ha d'actuar amb criteris polítics i no jurídics.
- Una cinquantena de professors arribats de tot el món per participar en la V Escola de Lingüística que organitza la Universitat de Girona subscriuen un manifest on condemnen les detencions perquè s'han produït sense càrrecs substancials que les justifiquin.
- 15 juliol** - Acte de protesta contra les detencions convocat per la Plataforma al Palau de la Música Catalana a Barcelona. Hi assisteixen més de 2000 persones i compta amb la intervenció de tres dels detinguts posats en llibertat: Toni Infante, Oriol Martí i Carles Bonaventura. A l'escena s'hi trobaven també personalitats del món polític i la cultura com ara Josep Miró i Ardèvol, Àngel Colom, Lluís Maria Xirinacs, August Gil Matamala o Josep Benet, que llegeix un manifest contra la tortura, per la democràcia i la llibertat.
- A l'estadi Truffaut de Girona se celebra el debat Democràcia i Drets Humans amb l'assistència del filòsof Josep Maria Terrabras, l'escriptor Antoni Puigverd, l'advocat Sebastià Solelles, el director editorial del Punt, Joan Vall, i Sebastià Parra, cofundador d'Amnistia Internacional a Girona. Els assistents van qüestionar l'actual sistema democràtic i els mitjans que utilitza el poder per consolidar i mantenir aquest suposat estat democràtic.
- El ple de l'Ajuntament de Girona va aprovar per unanimitat una moció demanant que s'alliberin de forma immediata tots els detinguts que no estiguin relacionats amb actes terroristes.
- 16 juliol** - Uns centenars de persones participen en una concentració convocada pels Comitès de Solidaritat amb els Patriotes Catalans, el MDT i Catalunya Lliure durant la qual es llegeix un comunicat de suport als presos i es denuncia el control policial a Catalunya durant el pas de la torxa i els jocs en general.
- L'Ajuntament de Salt aprova una moció on es critica la llei antiterrorista i afirma que farà d'acusació particular si hi ha indicis de tortura.
- Té lloc a Sabadell un acte amb la presència de Ramon Piqué, un dels detinguts en l'operació policial. Lluïsa Domingo, de la Comissió dels Drets Humans del Col·legi d'Advocats explica la total obstaculització que té qualsevol investigació per tortures. Durant l'acte es demana a l'Ajuntament que es pronuncii en favor dels drets civils.
- Les forces polítiques de les comarques gironines consensuen un text sobre les detencions demanant que s'aclareixin les actuacions policials i es depurin les responsabilitats pertinents.
- Té lloc un acte-sopar a Benissa (Marina Baixa)

- 17 juliol** - Acte a Alcanar (la Sènia) per la llibertat dels detinguts organitzat per la Plataforma per la Llibertat dels Detinguts.
- Acte a Valls per dins el marc de les Marxes per la Independència impulsades per l'AUA.
 - Acte a Vilanova i la Geltrú amb la presència del periodista Ramon Barnils i de Ramon Piqué un dels detinguts, organitzat per la Plataforma per la Llibertat dels detinguts.
 - Colom es planteja trencar les relacions polítiques amb el PSC perquè encobreix les tortures.
 - S'aproven mocions posant en dubte les actuacions policials i jurídiques i demanant explicacions als ajuntaments d'Olot, Platja d'Aro i Santa Coloma de Farners.
 - Actes a Gandia, Sant Hipòlit i a Valls.
- 18 juliol** - Acte per la llibertat dels detinguts a Manresa (Bages) dins el marc de les Marxes per la Independència impulsades per l'AUA.
- Acte a Vilafranca del Penedès dins el marc de les Marxes per la Independència.
 - Acte al Masnou (Maresme) dins el marc de les Marxes per la Independència.
 - Pujol desqualifica el PSC per intentar criminalitzar i ridiculitzar el nacionalisme català.
 - Actes de solidaritat i per la llibertat dels detinguts a Paterna (l'Horta), l'Esquirol (Osona), Arbúcies (la Selva), Vic i Meliana.
- 19 juliol** - Acte al Pi de les Tres Branques organitzat pels Comitès de Solidaritat amb els Patriotes Catalans al Pi Jove. Durant l'acte institucional l'historiador Josep Maria Solé va dir: han segregat persones que només han mantingut un ideari tan

legítim com la independència, i va afegir que els Jocs de Barcelona permetran demostrar el que veritablement som, per això estan nerviosos i per això actuen amb violència.

- Apareix una carta al DdB de l'Associació Catalana de la Dona on es qüestiona fortament la forma i el moment en què s'han produït aquestes detencions. La carta acaba dient però fem observar que aquesta protesta cívica és considerada insuficient i totalment inútil per certs sectors als quals normalment ens adreçem, ja que consideren l'actuació del Ministeri de l'Interior perfectament coherent amb la política centralista de l'actual govern socialista de Madrid.

20 juliol - Juan Maria Bandrés manifesta a El País que té la greu impressió que el tema de les tortures torna a rebrotar. Tinc fonaments per dir que s'ha utilitzat la banyera, l'elèctrode i la caputxa.

- Postal d'El Temps a Garzón: Sr Magistrat, en un marc democràtic la lluita contra la violència és un objectiu il·loable. Aplicar lleis d'excepció contra opinions legítimes és una conculcació dels drets de l'home.

- Acte a Cornellà de Llobregat per la llibertat dels detinguts.

21 juliol - Els grups municipals de l'Ajuntament de Sant Cugat del Vallès van consensuar una moció preocupant-se pels maltractaments denunciats per alguns detinguts, entre ells dos veïns d'aquest poble.

25 juliol - Se celebra el concert de cloenda de la Marxa per la Independència a Ripollet amb la participació dels Matamala, els Pets, els Brams i Negu

Gorriak. Entre altres intervencions es llegeix un comunicat dels presos: Nosaltres hem conegut físicament les clavegueres de l'estat espanyol i us podem assegurar que no és un estat de dret, és un estat podrit, afirmen. Hi assisteixen unes 4000 persones.

29 juliol - Concert de Rock a Girona sota el lema Catalunya vol viure en llibertat amb una assistència de més de 15000 persones per solidaritzar-se amb els detinguts. Hi participen artistes i cantants d'arreu del país.

- Es fa públic que durant la primera onada de detencions estava previst el registre de les seues d'ERC i d'Omnium Cultural.

5 agost - És jutjat Jordi Bosch, militant d'ERC per desplegar una estelada al Velòdrom d'Horta.

16 agost - Maragall reclama que s'investigui l'operació Garzón, Tinc el dret a saber si tots els detinguts tenen alguna cosa a veure amb això, perquè si no és així, tinc el dret a protestar. També va demanar l'aclariment del tracte rebut pels detinguts a les dependències policials.

19 agost - Acte a Prada de Conflent dins el marc de la Universitat Catalana d'Estiu, organitzat per la Plataforma per la Llibertat dels detinguts.

24 agost - Raimon Obiols en una entrevista a El País manifesta que. Hay unos detenidos que dan unos nombres y se detiene a esas personas, lo que me parece llevado por los pies. Muy probablemente, aunque estas cosas son imposibles de esclarecer, se han producido malos tratos en algun caso. Y es lógico que haya gente que se siente indignada. Ω

Inmigrante que te consideras español

Esta es nuestra casa, la tierra de nuestros antepasados, Baleares, Cataluña.

Cada cual tiene derecho a tener las llaves de su propia casa, a organizarse lo suyo, a mandar en su tierra.

No tenemos más casa ni tierra que esta que pisas.

Seas bienvenido si vienes a trabajar i a adaptarte a nuestra lengua y cultura.

Si eres un colono español que te crees superior y pretendes imponer tu lengua y cultura a los indígenas más vale que te lo replantees seriamente.

Pregúntate por qué tuviste que dejar tu casa, tu tierra. Te echaron tus señoritos, los chupasangres españoles que quieren que nos españolices y castellanices.

Pregúntate quiénes son los que te acogen y quienes los que te echan y sabrás que España no es tu amiga. Ω



El Castell de Santueri

ORÍGENS

El castell de Santueri, juntament amb els d'Alaró i Pollença, forma el grup de castells roquers de Mallorca que el rei En Jaume es va trobar quan va venir a conquerir-la, per tant, podem suposar que ja existien en època musulmana.

Aquest castell, segons alguns historiadors, seria d'època anterior a la musulmana, tal vegada de la romana.

HISTÒRIA

El seu nom, Santueri, té un origen incert, anterior a la dominació musulmana, podria venir de la paraula llatina sanctuarium (santuari).

El rei En Jaume va conquerir la Madina Mayurka (Palma) el darrer dia de desembre de 1229 i la resta de Mallorca quedà en mans dels musulmans. Durant la seva segona venguda, el 1231, va ocupar els castells. Pel que fa al de Santueri, no se sap si es va rendir o bé si el va conquerir per la força de les armes.

En el repartiment de Mallorca el castell correspongué al comte Don Nuno Sanç, concho del rei. A la mort del comte passà a mans del rei.

Al castell s'hi varen anar

fent, al llarg dels segles, obres de millora i manteniment.

La població del castell era molt poc nombrosa; hi vivia el castellà (cap del castell) i dos o tres soldats, que en cas d'alarma o de conflicte podien arribar fins a vint-i-vuit. El darrer castellà data del 1656.

Es diu que l'any 1459 fou presó del príncep de Viana (fill major del rei Joan II)

Durant la Germania, es mantingué, com Alcúdia, al costat del rei i va servir de refugi a diversos "mascarats" (nom amb el qual els agermanats anomenaven als seus adversaris). El castell va ser assetjat pels agermanats entre 1521 i 1522, però va resistir el setge.

En el segle XVI va servir de refugi per a la població que no es podia defensar dels corsaris musulmans.

A partir del segle XVII el castell va perdre importància estratègica i defensiva, s'havien acabat els atacs corsaris i va ser abandonat. En conseqüència el seu progressiu deteriorament va avançar sense remei.

El 1811 es subhastà i passà a ser propietat particular. Actualment, amb distints propietaris, continua sent-ho.

Darrerament s'hi han fet obres a la façana principal per tal de conservar-la. Ω

Seixanta anys d'ençà el final de la guerra antifeixista 1936-39: el capitalisme contra els treballadors

La gran crisi de 1929 va provocar dins el món capitalista una onada de pànic. Aquest terratrèmol econòmic que sacsejà successivament Amèrica i Europa posava de manifest d'una forma ben clara el fracàs del liberalisme econòmic. I, el que pareixia més greu a la burgesia, semblava confirmar les prediccions marxistes: el capitalisme es destruïa ell mateix víctima de les seves pròpies contradiccions.

A partir de 1929, i al llarg dels anys trenta, el gran capital comença a pensar que inevitablement la crisi portarà les classes populars vers la revolució socialista. En el pla polític, a l'Estat espanyol, pensen que la democràcia (la II República) no representa cap garantia per a preservar els interessos de classe o de casta parasitària (exèrcit, església, terratinents). Per altra banda i, malgrat períodes de forta clandestinitat i profunda repressió, la classe obrera i sectors populars arriben a l'any 1936 (any de la victòria electoral del Front Popular) enfortits per un llarg procés històric d'acumulació de forces iniciat en el darrer terç del segle XIX i que s'ha anat consolidant a poc a poc. Cal no oblidar el regiró produït dins els sectors reaccionaris l'any 1934 a causa de la Revolució Proletària d'Astúries.

Els grups burgesos, davant aquesta situació, van abandonant d'una forma accelerada tots els mitjans organitzatius tradicionals del capitalisme liberal: partits polítics i parlamentarisme burgès. Els sectors clau del Bloc Dominant (grans propietaris agraris, capital industrial, capital financer) ajuden a sostenir, cada vegada més decididament, formes polítiques totalitàries i terroristes, naciona-

listes i feixistes del tipus que a Itàlia i Alemanya s'han demostrat utilíssimes per a la destrucció física de les organitzacions obreres i populars i han servit d'una manera eficient el bloc explotador (malgrat aquest hagi cedit alguna parcel·la de poder als grups nazi-feixistes que encapçalaven aquests moviments antimarxistes).

En els anys vint i trenta un gran sector del capital internacional (Alemanya, Itàlia, el Japó) es decideix pel feixisme com a fórmula política adient per a augmentar els guanys i beneficis de la gran propietat i poder entrar en una nova fase d'acumulació de capital imprescindible per a portar endavant la política ultranacionalista i imperialista que menarà, en un curt espai de temps, a la II Guerra Mundial. Es tracta, tant a nivell internacional com a nivell de l'Estat espanyol, d'anar impulsant, mitjançant la repressió més cruel i violenta, l'assassinat en massa de sectors sencers de les avantguardes obreres i populars (comunistes, socialistes, anarquistes, republicans, gent sense partit però de tendència progressista) una nova superestructura "jurídica" que, emprant el terror legalitzat, el terror d'Estat, pugui mantenir, consolidar i desenvolupar el model de producció capitalista amenaçat per la classe obrera.

A l'Estat espanyol, l'extermini i l'anihilació física i política del proletariat durant la guerra i postguerra, l'eliminació de tota forma d'organització popular partidista o sindical -reformista o revolucionària-, o simplement cultural, permetrà al Bloc Dominant burgès-terratinent continuar ampliant els seus beneficis i la seva dominació ininterrompudament fins al present. (Fons de Documentació Antifeixista-FDA) Ω

Josep Massot i Muntaner EL DESEMBARCAMENT DE BAYO A MALLORCA AGOST-SETEMBRE DE 1936



La Generalitat de Catalunya i les Milícies Antifeixistes provaren d'alliberar les Illes del feixisme

Les Llegendes del Che

PER TONI SARAGOSSÀ (REVISTA SAÓ, VALÈNCIA)

D'un temps ençà no hi ha hagut cap any que hagi passat sense la celebració d'alguna efemèride: cada any en té la seua. Enguany es compleixen els setanta anys del naixement d'Ernesto Che Guevara, setanta és un número rodó, però no tant per celebrar-ho com una gran efemèride, tal i com ho serien els setanta-cinc, que sol ser una data molt més escaient. En fi, siga com siga, setanta és una bona xifra per recordar la figura i la personalitat d'un gran personatge històric com fou el Che Guevara. De mirada glaçada, severa; el seu tarannà enter de rebel·lia l'empenyí a deixar de banda l'exercici professional

de la medicina per fer-se guerriller d'una lluita empedreïda, revolucionària, que donés la volta a la truita d'un món construït sobre quatre pilars infames: la injustícia, l'opressió i la misèria. El Che entrà en la història per la porta de la ciutat de l'Havana del braç dels seus amics de revolució, Fidel Castro i el seu germà Raúl, i en va eixir de la història d'aquest món podrit, mort a trets, com un gos, pels servidors del món establert, com exemple i escarment de possibles fidelitats. Els seus assassins, però, no tingueren en compte que la seua mort, a traïció, enmig de l'altiplà del continent llatinoamericà que ell volia

alliberar, tindria l'efecte contrari al seu propòsit i la seua icona seria reproduïda centenars de milers de vegades en pòsters, cartells, enganxines i banderes que sacsejaren els anys 60, i la seua figura i vida restarien per sempre més com el ver paradigma del guerriller inconformista i revolucionari. El Che Guevara ja era un símbol, un mite a l'edat de trenta-nou anys, tan a prop dels trenta-tres d'aquell Crist revolucionari de cabells llargs i barba, igual que ell, que morí executat pels servidors de l'ordre establert, talment com morí el Che. Llegenda, mite, icona o símbol, el che mai no estigué més a prop de ser literatura en estat pur com en aquest nou llibre de Miquel Ferrà, Les Llegendes del Che.

Ferrà, periodista i escriptor, amb arrels familiars llatinoamericanes, ha

perseguit la figura del Che durant més de tres dècades, recopilant històries, llegendes, contarelles, biografies, relats, anècdotes i totes aquelles narracions que la imaginació fèrtil del poble planer i deprimat n'ha inventat, i amb tot plegat ha bastit un recull de petits relats, contes, en què recupera d'alguna manera, i salvant-hi la geografia literària, la memòria d'un Che fet de la mateixa humanitat que els indis de l'Amazones, els malalts de lepra, o sentint la mateixa por i neguits que els seus companys de brega. Així, la figura emblemàtica del Che adquireix, en aquestes llegendes, un destacat relleu sobre un rerafons, de recerca històrica i documentació, que l'autor recrea a partir de l'espessa boira de la interpretació literària. Però, ¿qui pot destriar-ne ficció i realitat, de la vida? En aquestes curtes,

intenses, apassionades llegendes, la personalitat del Che s'hi fa present a tot arreu; en les ombres i la llum de les selves, entre el fullam curull, en el remor de l'aigua de les correnties i rius, en els sobtats xàfec del tròpic, al costat dels malferits, moribunds, companys de colla, i en la miserable depressió geogràfica de tot un continent; sobretot, entre les línies del text, el seu caliu, el seu alè i la seva tossina asmàtica.

Miquel Ferrà ha enllestit unes llegendes delicioses; s'ha servit d'una prosa on barreja l'estil propi del periodisme amb dues tasses de poesia, tres més dels gusts dels narradors de mena, i la resta de pura màgia. I per reblar el clau el text s'hi acompanya amb les fotografies esplèndides que va retratar l'ull metàl·lic de la camera d'Alberto Korda. Ω

HISTÒRIA D'UNA FOTOGRAFIA

1971: Els premis literaris i la normalització del català

A començaments dels anys setanta eren "famosos" els premis literaris Ciutat de Palma, el Ciutat de Manacor, l'Andreu Roig de poesia i el Joan Ballester de narrativa a Campos. L'any 1971 eren jurats del Joan Ballester Francesc de B. Moll, Gregori Mir, Andreu Ferret, i Miquel Pons.

Cal tenir present que una de les motivacions importants que m'inclinaven cada vegada més a la dèria literària era també una valoració ben interessada de les "possibilitats" que oferia l'ofici quant a les relacions "forçoses" que mantenia amb la Brigada Social (la policia política del règim) o amb els serveis d'informació de la Guàrdia Civil (em referesc, evidentment, a les contínues detencions per part d'aquests "senyors"). Era clar que, per a aquests sicaris de la dictadura, era molt diferent quan començaven els interrogatoris i et demanaven "oficio" dir que eres *escriptor* que no pas *cambrer*. Vaig anar copsant (en la pràctica) com, sense deixar de ser uns impresentables i uns grollers, les seves maneres i entonació de veu anaven canviant en saber que el detingut (qui signa aquest article), a més d'haver sortit en els diaris com a guanyador de nombrosos premis literaris, era igualment un escriptor conegut a la "provincia".

Potser aquesta qüestió pugui semblar "extra-

literària" per als autors que mai no s'hagin embrutat les mans en defensa de la llibertat. Però us puc ben assegurar que, en uns anys on eren habituals les tortures, les humiliacions i fins i tot el garrot vil i l'afusellament, poder tenir un mínim de confiança què declarant-te escriptor no et tocarien un pèl, era d'agrair i de tenir ben en compte. Jo ho vaig fer sovint! Més d'una vegada, quan escorcollaven de nit o dia la casa dels meus pares o el pis on vivia, mostrar un retall de diari amb la informació d'un premi literari em salvà de més d'una bufetada i qui sap si d'anar directament a la presó.

El 21 d'octubre de 1971, en Joan Manresa guanyà el premi de poesia *Andreu Roig* amb el poemari *Res no hauré fet*. El premi d'assaig el guanyà en Joan Antoni Adrover amb el treball *Iniciació a l'estudi d'uns determinats aspectes de la zona de regiu al terme de Campos*. Tot això s'esdevenia a la *I Festa de les Lletres de Campos* i obriren la vetllada cultural na Maria del Mar Bonet i Madó Buades de sa Pobla. Ara, aviciats per anys de conformisme, potser faci riure pensar en aquell temps carregat d'esperança. Però en la tenebror de la dictadura -malgrat ja quasi fos en les darreries del nacionalcatolicisme- era emocionant -només ho saben aquells que ho varen viure de veritat- escoltar les cançons combati-



Alguns dels escriptors de començaments dels anys setanta. D'esquerra a dreta: Joan Perelló, Miquel Mas, l'editor Sebastià Roig, Joana Serra de Gayeta i Miquel López Crespi.

ves de na Maria del Mar. Pensau que vivíem en ple regnat de Sarita Montiel, Lola Flores, Paquita Rico o de la brutor absoluta d'un Raphael. Llaavors ja sabíem a la perfecció qui eren els intel·lectuals mallorquins que hi havia rere els premis (Jaume Vidal Alcover, Josep M. Llopart o el mateix Francesc de B. Moll eren mestres admirats). Consolidar aquells petits espais de llibertat constituïa una conquesta importantíssima. En aquell moment les activitats dels comunistes (de

totes les tendències) -els únics que feien alguna cosa en la clandestinitat- consistia en reunions per a comentar la política dels respectius partits i, ja més espaiat, alguna pintada ocasional demanant llibertat. El pes de la lluita antifranquista anava a coll d'aquest tipus d'activitats culturals que, a poc a poc, anaven consolidant una consciència nacional i antirègim. Ω

(Miquel López Crespi)

Guerra guerejada pel català (III)

La marca de l'esclau és parlar la llengua del seu senyor (Tàcit)

Fermesa i esme en parlar (català, és clar)

Actituds a tomb

Si hom vol canviar una situació de castellanització, haurà de tocar moltes tecles, per progressar cadascú sols a partir del seu propi nivell nacional concret (amb passos senzills i assumibles) i actuar segons tàctiques militars clàssiques) (reconeixement del terreny, correlació de forces, fites a atènyer, presentar sols les batalles guanyables, tria de l'indret i el moment, en guerra guerejada).

En primer lloc, hom és un espia, i els espies han de ser prudents, asèptics i no desagradívols. Cal valorar la situació i escoltar la gent sense parlar-hi gaire ni discutir. Primer, identificar-te amb l'interlocutor (empatia), res de nassos arufats (la típica antipatia nacionalista, conseqüència de la idolatria/totemisme per la llengua a seques, sense considerar a fons tot l'entrellat moral i humà de la greu qüestió). Tothom, o quasi, és susceptible de ser dut més a prop de la causa de la llibertat de Catalunya, però hi cal esma.

Cal saludar amb alegria i saber somriure. Guanyar terreny i criar bona fama fent favors a tothom sense excepció: quan entre ells s'ho parlin, tendrà efectes multiplicadors a favor nostre i de la nostra causa. Ço és canviar una correlació de forces negativa.

No ens enrabiem amb botiflers, acastellanats ni colonitzadors. Fermesa digna i desimbolta, però cap raixa, sense sentit militar i geoestratègic: No podem permetre'ns el luxe de presentar batalles per a perdre-les estúpida. Cal atreure's amb sobrietat i força convincent fins i tot els han castellanitzat llurs famílies: potsers llurs néts tornaran a la ramera si som un pol de referència segur i autodisciplinat enmig el marasme de mentides i manipulacions ordit per l'ocupant. Els durs fets són els durs fets, i la veritat acaba surant.

Escenes quotidianes

Vet ací un grapat d'exemples de martiris sociolingüístics que suportem, diàriament i les respostes que veig que donen millor resultat.

-Si cap catalanoparlant se'n adreça en foraster, no hi cedim de cap manera. Que se n'avergonyesca. Si s'escau, podem dir-li coses com ara: *On has après a parlar tan bé el madrilenyo?, o: rai, cada volta parles millor l'andalús, o bé, tu ets de Valladolid, oi?*. O repetir algun mot que haja dit (convé interrompre'l amb rapidesa de reflexos quan parli ràpid, trencar-li el ritme i el fil del que diu: un torpede) i demanar-li si això en català és tal. Com ara, si ha dit *voy al tercero*, etzibar-li: *On, al tercer?*. L'ocasió, la modulació i grandària del mot dependrà de cada cas concret, és qüestió de pràctica i sentit psicològic.

-Si algú fa la moneia amollant castellanades com qui regala milions de perles generosament: frases, parides, cançons, mots..., tal com fa exemplarment na Catalina Thomàs a *Les Mil i una*, n'hi ha prou de no somriure-li les gràcies ni per casualitat. El pitjor menyspreu és fer-li aquest buit, no cal anar més enllà car fos, contraproductiu. El nostre silenci ressonarà sobre la *gracieta* com els terrosos de sorra sobre al caixa del mort.

-L'eco: Quan *ellos* fan l'eco *Un café amb llet, sis plau!* I et demanen, (*Un café con leche?*) els fas el contra eco amb dignitat vibrant traient la queixalada i seriós, recalcant els mots amb sonoritat: *Un café amb llet* (ni més ni menys). Quasi sempre s'acolloneixen.

-Si en un local qualsevol not'entenen en català o et parlen agressivament, hom es queda normalment desconcertat, car no t'ho esperes. Torna als pocs dies, sol o amb reforços, i etziba'ls un *bondia!* Descomplexat, i parla-hi vocalitzant i

en veu alta, segur de tu mateix i un pèl autoritari. Se l'empassaran i t'entendran; els desconcertats seran *ellos*.

-No t'entenen quan els dius *setze*, sovint son gent jove. Els fas: *sixteen!*, i els electrocutaràs. Després els farà gràcia, però.

-Si treballes en un lloc on hi ha qui et mana quelcom en foraster (sobretot si és un catalanoparlant) mira de no entendre'l, parlar amb un altre, avantposar-hi una altra tasca, etc... Demostrar-los fins on puguis sense perill per al teu lloc de feina, que el castellà no sols no és una llengua d'autoritat, sinó que desautoritza, i no és pràctica. Que no l'embeinin.

-Més enllà de l'idioma, quan vegis una samarreta amb símbols colonials (del R. Madrid, l'estanquera, etc.), xiula *els Segadors*. Igual els sona.

Militància lingüística:
Generalitats

-D'entrada, adrecem-nos sempre en català a tothom: *siguem nosaltres!* És patètic de veure com la majoria de votants *nacionalistes* no passen de disglòsics acomplexats. Al pas que van, llurs fills ja parlaran en foraster als néts. No solem ser millors que na Catalina Thomàs.

-Si hom és avesat a la disglòsica o ha parlat sempre castellà a algú, cal canviar el xip, a poc a poc, amb humor, sense forçar al situació. Al final parlaràs majorment en català sense que plori ningú. En alguns casos excepcionals val la pena de ser flexibles. Cal no semblar bèsties ni fornir titulars a l'ABC. Cal valorar cada situació; us donarà agilitat mental i, així no envellireu tan ràpid.

-I, si parlau castellà, podem ser molts disciplinats i parodiar sense sarcasmes. Aprendre així l'ofici d'actors. Amollar catalanismes, fer

malbé la *llengua del Imperio*. *Rübbappanya*.

-Deixar clar que preferim aprendre anglès a castellà. Que es tracta d'una imposició antidemocràtica fora de lloc. Que notin que el castellà no és moneda de canvi, sinó una pesseta en vies de jubilació. **Plena normalitat** de no estimar-se gens ni mica la *llengua* (ni els modos) **d'en Franco**.

-Convé fer entendre als forasters, amb humors i enginy, que no podem mercadejar amb la nostra dignitat col·lectiva, fet de nivell espiritual. Que ens mantindrem fermes i dignes com a soldats de les llibertats; que no som pas espanyoletes lleigs que volem agradar als senyors blancs de Madrid. Som catalans que no volem ser pallassos ni moneies de les operetes madrilenyes. Cada cultura és riquesa biològica a voltes en perill d'extinció, i la llengua n'és rovell i ànima i estructura mental. No consentim d'esdevenir robots d'una maquinària de poder maliciós i mentider, com és l'Estat colonial, darrera resta d'un imperi genocida (Ameríndia, moriscs, crema borbonica de viles catalanes...) i inquisitorial (Flandes, jueus, protestants...).

-Quan els espanyolistes més o menys en actiu n'amollin alguna, cal fitar-los amb esguard escèptic i dir-los alguna parida benèvola que entenguin així: *Te hemos pillado, Cibele!* *donde no se ponía el sol*.

Catalanitzem-ho tot: noms, adreces... Responem sempre amb un *digui?* Al telèfon, i no deixem pas córrer l'ocasió de fer palès que parlem català perquè som a ca nostra, i ho han fet els nostres encantadors avis i tietes, i que qui és a sa casa no li cal aprendre idiomes. Sense fanatisme, sorruts. Com una mena d'irreversibles vots monàstics amb càntics gregorians. Si tenim clar que no ens deixem prendre la dignitat, valor espiritual, el colonialisme d'e-

llos ja es derrotat.

-Quant els nostres Michaels-Jacksons, cal comprendre'ls. Molts *nacionalistes* són també uns colonitzats tan fluixos i acomplexats que són embrions d'Oncles Toms i M. Jacksons. Més que covardia, aquesta pobre genteta sols fan gala d'un elemental instint de supervivència animal a que l'obsessiu fonamentalisme espanyolista els ha reduïts. Foscor en un món obscurantista, pura modernització de la Inquisició toledana de sempre. Aquests acollonits crònics són fills d'acollonits amb més raons reals. Aquest ensumar-se el perill esdevingué rutina que ara glorifiquen els inefables (i goebbelians) mèdia espanyol(iste)s. Cal entendre'ls, tenir-ne magnànima misericòrdia i voler acollir-los com a pobres orfes que són, i possibles fills pròdigs. En el fons, cal estimar tothom i no fiar-se de ningú.

-Portem rotuladors, ceres... a la butxaca per a escriure lemes colpidors: **Immigrants sí, colonitzadors, no. Som a ca nostra, Dret a viure, Torneu Catalunya als catalans, no al genocidi lingüístic, Estima al teu poble, estima la teva llengua, No a la imposició del castellà, Castellà optatiu i voluntari, no al racisme anticatalà, etc.** També podem enganxar adhesius (en fotocopiar textos damunt ferratines en blanc, o demanar-ne a grups nostrats. Amb les pintades cal anar sempre en compte, sovint desprestigien, car hom considera que embruten les parets: millor un bell mural si de cas.

-Cal ser generosos i saber fer favors. Com els boy-scouts. Tot això agrada sempre i les àvies i **ties maries** (pilars de l'opinió pública) ho escampen arreu. Que no identifiquin *nacionalisme* amb grenyuts-embossats-drogats-piròmans de containers, malgrat els cavernícoles èmuls marxistoides del Jarrai i la FAI. (continuarà) Ω

El compromís de l'escriptor: Miguel Delibes, López Crespí, Carme Riera...

Per J.F. López Casasnovas

"Don Ignacio Salcedo le atrajo hacia sí, le besó en las mejillas y le retuvo un momento entre sus brazos. Algún día -musitó a su oído- estas cosas serán consideradas como un atropello contra la libertad que Cristo nos trajo". Amb aquestes paraules rep Cipriano Salcedo dins la presó de Valladolid el comiat del seu oncle el president de la *Chancillería Real*. Pocs dies després, l'apassionat de la llibertat de consciència, el tocat per les idees erasmistes, el fervorós de la tolerància, l'inconformista religiós, el reformador social, etc., serà cremat viu en un multitudinari Aute de Fe, el 21 de maig de 1559, regint els destins imperials el rei Felip II i quaranta-dos anys més tard que Martí Luter fixàs les seues noranta-cinc tesis contra les indulgències a la porta de l'església de Wittenberg.

La novel·la de Miguel Delibes *El hereje*, que estic esmentant, a l'ensem que les

delícies d'ensaborir un castellà riquíssim i d'una esplèndida recreació d'època, posa de manifest la lluita, amb resultat cruent i cruel, d'uns homes i dones contra ells mateixos (llurs conviccions, llurs febleses...) i contra el món que els va tocar de viure. Ben mirat, uns revolucionaris, els quals, sense tenir tanmateix cap voluntat "herètica", se servien de l'humanisme i de la religiositat com a valors absoluts i intemporals.

Del tema hi ha molt suc a treure. Han estat tants els nobles ideals, encarnats en persones de carn i os, que han cremat a la foguera! Els novel·listes fan una bona feina en recrear aquestes històries, perquè com ha escrit en Miquel López Crespí, "la ignorància és la gran victòria dels senyors". La ignorància o la desmemòria, la castració de la memòria o la manipulació del passat. L'escriptor de sa Pobla ha publicat recentment uns quants de títols -*L'Amagatall, Corfú, Estiu de foc...*, que giren entorn

a aquesta temàtica i que ajuden a reforçar aquest patrimoni col·lectiu de sofriments i desfetes que fou el món de la repressió a Mallorca. Hi ha una constant històrica en les lluites d'alliberament i en el crit de revolta dels Agermanats (el llinatge dels Albanell, a Corfú, que apareixen i reapareixen segle rere segle i arreu del món); hi ha un fil roig conductor i unes barbàries de sempre, que poden anar des dels assalts als calls i l'antixuetisme (vegem, també, la magnífica novel·la de Carme Riera *Dins el darrer blau*) fins a Els grans cementiris sota la lluna, per emprar el títol de G. Bernanos, dels anys 36 endavant. Una barbàrie que sembla que no s'ha d'acabar mai: ...Xile i Argentina dels 70, Rwanda, Intxauro, Kènia, Kurdistan, Angola, Colòmbia, Kosovo, Timor, et. Crits d'angoixa de la Història, ombres de foc, fosses comunes...

El gran massacrador -Hitler, Stalin, Franco, Pinochet, Mobutu...- sap que "triomfar" no significa finir amb la llibertat,

manar. Massa poc. Guanyar és aconseguir que el poble visqui terroritzat durant generacions i generacions. "Que l'efecte de la victòria perduri en l'ànima del nostre poble eternament" (*L'Amagatall*, p. 27) i el petit heroi, l'heretge, el rebel, en canvi, sap que "el que mai ha d'aconseguir el teu enemic és vèncer la teva ànima".

Diumenge, 12 de setembre: Músics i poetes reten homenatge a Salvador Puig Antich. La família de l'anarquista executat pel règim franquista el setembre de 1974 demana la revisió del procés.

Dimecres, 15 de setembre: el PP no condemna el cop d'Estat de 1936 perquè considera imprudent parlar de "bons i dolents". És el clàssic argument, que empra avui la fiscalia de l'Estat respecte al general xilè. L'historiador Ricard Vinyes escriu un bon article glossant el fet i el titula "Sin novedad en el Alcázar"...

(Article publicat en *El Mundo-El día de Baleares* el 24-IX-1999). Ω

L I T E R A T U R A I E R O T I S M E (2)

PER MIQUEL FERRÀ I MARTORELL

Contemplant la composició que il·lustra aquest capítol hi descobrirem, potser, determinades analogies, malgrat els segles que separen la pintura de la fotografia. Hi ha en ambdós casos un esperit netament italianitzant. Pel que fa a la pintura es tracta del retrat de La Fornarina, oli sobre tela, obra de Raffaello Sanzio (Urbino 1473-Roma 1520), que pertany a la col·lecció Barberini des del 1642. És el retrat de la dona estimada del gran pintor, de la generosa amant i model, de la dona de l'alcova i l'estudi, que apareix també identificada en el famós retrat de la dona "velada", del palau Pitti. El personatge, voltat de llegendes, és el mite romàntic i alhora eròtic del que diuen "Otto-cento" i que poetes i escriptors han reflectit a les seves reconstruccions pseudo-històriques, on la musa-amant de l'artista viu de ple la seva aventura romana. La data de l'obra plàstica gira entorn del 1520, el mateix any de la mort de Raffaello, quan aquest tenia quaranta-set anys i la Fornarina devers vint-i-cinc. La fotografia és de la famosa actriu Madonna, la diva-star dels anys 80. Madonna Louise Ciccone, italo-americana. La Fornarina i Madona coincideixen primerament en la seva postura, mostrant el resplendir de la seva sina. Vicente Blasco-Ibáñez va dir que un pit d'al·lota és com el blasó de la seva joventut, blanc, moll, tendre, carregat de blanor, amb la pell elàstica i el mugró agosarat, impertinent i alhora generós. Per altra banda, els dos bells rostres, d'ulls consemblants, profundament llatins, tenen aquella expressió de "picardia", un poc irònica i al mateix temps, pensativa. Si trobau coin-



cidència en la forma dels pits i la morfologia dels mugrons, també en localitzareu semblances pel que fa als cabells, les orelles, el nas, les mans.

Quin podria ser el nexus d'un i l'altre mites femenins? Potser aquella novel·la estranya i copsadora, "La Roma dels Borgia", que Guillem Apollinaire va escriure amb la col·laboració de René Dalize, encara que aparegués només signada per Apollinaire i que fou publicada a la Bibliothè-

que des Curieux el 1913, justament l'any que els padrins de Madonna, emigrants italians, saludaven l'estàtua de la Llibertat en el Port de Nova York. Aquesta novel·la atípica ha estat definida com pornogràfica, antireligiosa, anticlerical... En realitat no és més que la crítica descarnada d'una època, la de Raffaello i La Fornarina, que posa en dansa uns personatges i unes situacions que ningú no pot negar. Apollinaire descriu la crueltat del poder i els elements qualificats d'anti-

religiosos o eròtics són utilitzats per a mostrar a les consciències lectores alguns dels mecanismes de l'esmentat poder, la lògica del seu funcionament i el punt on pot arribar la degradació humana. En voleu un botó de mostra? Idò aquí el teniu: "El torbament d'Alexandre augmentava. Volia besar a la petita Lucrècia del seu cor, però entre aquesta Lucrècia que havia estimat sempre com la seva filla i la que tenia al davant, sorgia una altra Lucrècia, de llavis vermells i temptadors, de dents amb blanca lluentor, d'ulls somniadors i ombrívols, de perfum penetrant i gest pèrfid i sobre tot, d'aquell cos àgil del que coneixia ja totes les gràcies noves i que a cada punt despertaven el seu desig." No és difícil imaginar en aquest paper, sobre un escenari, a La Fornarina o a la moderna Madonna, tant se val. Però anem ara a la personalitat pública de Madonna, hermosa, llesta, anatòmicament ben tallada, fantasma que ha sabut regirar al llarg de la seva època artística les consciències masculines i femenines amb aquesta gràcia afegida que és la provocació. Mai no ha estat reina de l'underground sinó del crit a cel obert i tot anant dels palaus del disc-music als platós cinematogràfics ha sabut crear-se una presència d'icona de l'era yuppi. El seu look, de bohèmia de discoteca, sempre juvenil i sexy, agosarada Marilyn Monroe amb coret d'or, ballarina vocacional, actriu de marcada fotogènia, dama sintètica i alhora total, que sap gotejar l'eroticisme, que descendeix de forners i pastissers italians com la pròpia Fornarina, amable com un tros de pa, és també, com l'amant de Raffaello, tot un poema. Ω

E L C I N E M A A L E S I L L E S

Un nou número de la revista de cinema Temps Moderns

Acaba de sortir un nou número de Temps Moderns amb importants articles de **Damià Pons**, **Catalina Aguiló**, **Miquel López Crespí**, **Toni Figuera**, **Antoni Serra**...

Acaba de sortir un nou número de la revista de cinema Temps Moderns amb importants articles de **Damià Pons** (La pel·lícula de la meua vida); **Catalina Aguiló** (Imatges de la guerra civil); **Miquel López Crespí** (El cinema franquista a sa Pobla); **Toni Figuera** (Cinelàndia); **Antoni Serra** (René Clair o la cultura en decadència)... Igualment hi col·laboren en el número 55 de la revista: **Xavier Flores**, **Natàlia Rabassa**, **Felip Osanz**, **Jaume Salvà** i **Lara**, **Jordi Vidal**, **Joan Obrador**, **Javier Sánchez Cuenca**, **Eduard Jordà** i **Iñaki Revesado**.

Jaume Vidal Amengual

Temps Moderns és una de les publicacions més importants de cinema que s'editen actualment a l'estat espanyol. La revista, dirigida per **Jaume Vidal Amengual**, s'edita a Ciutat de Mallorca d'ençà el març de 1994 amb el suport de "Sa Nostra" (Obra Social i Cultural).

Temps Moderns té una periodicitat mensual -amb

una tirada de 2.000 exemplars. Redactada íntegrament en català ha esdevingut una eina imprescindible per a tots els amants del cinema.

El poder fruit cada mes, d'ençà l'any 1994, d'una revista de categoria internacional com Temps Moderns és, sens dubte, un privilegi ben especial

Són importants -exemplars de consulta obligada- els monogràfics dedicats al cinema negre, al director Akira Kurosawa, a la història del cinema soviètic, a la comèdia nord-americana, a Henry King, Victor Mature o René Clair... Recordam amb especial deler aquells números que ens descobrien un nou Douglas Sirk o amb aquells altres on podíem constatar tota la força revolucionària d'Eisenstein i Tarkovski. Pensam que el Centre de Cultura "Sa Nostra", els seus organitzadors, el director de Temps Moderns -Jaume Vidal- que fan possible aquesta publicació excepcional, mereixen el reconeixement entusiasta de tots els aficionats al cinema de les Illes. El poder fruit cada mes, d'ençà l'any 1994, d'una revista de categoria internacional com Temps Moderns és, sens dubte, un privilegi ben especial. Ω

(Redacció)





650 anys enrera

CECILI BUELE RAMIS,
CONSELLER DE CULTURA I JOVENTUT DEL CONSELL DE MALLORCA

El darrer sobirà del regne de Mallorca va trobar la mort, dia 25 d'octubre de l'any 1349 a la batalla de Lluçmajor. Aquest dia, als voltants de la vila llucmajorera s'hi produïren uns fets molt significatius per a la nostra illa: el rei JAUME III de Mallorca i el rei PERE IV d'Aragó s'enfrontaren en una lluita a mort.

El primer hi defensava la independència. El segon la integració a la confederació catalano-aragonesa. A favor del primer, exercits a cavall i a peu provençals, occitans i de repúbliques italianes; a favor del segon, valencians, catalans del principat i sarraïns. Una carta adreçada pel governador Gilabert de Centelles al rei Pere IV, dos dies des-

prés de la batalla, esdevé el document revelador d'allò que va succeir a Lluçmajor en aital ocasió.

Com a Conseller de Cultura i Joventut del Consell de Mallorca, consider que aquesta és una bona ocasió per fer-ne algunes reflexions públiques:

Primera.- Als ulls de tothom, la situació política de Mallorca ha canviat molt durant aquests darrers 650 anys. En molts de sentits. Afortunadament, i pel que fa a l'època més recent, hem anat fent passes molt considerables cap a l'establiment d'un Govern nacionalista al Consell de Mallorca.

Malgrat les dificultats d'índole diversa que hi comporta l'actual

integració de les Illes Balears dins l'Estat espanyol, estam vivint uns moments que ens permeten besllumar un futur molt més favorable per al conjunt de la població mallorquina que no el passat.

Segona.- És bo que coneguem a fons la nostra història, i que en sapiguem cada cop millor els detalls. Girant l'ullada cap enrera, podem constatar que els anhels de sobirania i d'independència vénen de molt lluny, a la nostra illa.

Se n'han fet moltes i diverses prospeccions. A Lluçmajor, es Camp de sa Batalla en representa una de les més cruels i dures. I, si importants hi esdevenen els personatges, no manco significatius s'hi presenten

els objectius.

Tercera.- Una de les grans lliçons que podem extraure de la història del nostre poble és que ens trobam a les portes d'un nou mil·lenni, fascinant i ben farcit de bones i apassionants perspectives.

Segons molts indicis, l'entrada dins aquest nou mil·lenni, representa l'inici d'una etapa nova, més caracteritzada pel diàleg i la tolerància democràtica que no pels enfrontaments i les confrontacions violentes de temps passats. Si aleshores aquestes s'hi mantengueren fins i tot teòricament justificables, a hores d'ara l'opinió generalitzada confirma que no tenen avui cap casta de justificació assumible per la mentalitat democràtica.

Quarta.- Avui dia, qualsevol casta de submissió resulta rebutjable, mentre que determinades formes de col·laboració es fan del tot imprescindibles cada cop més. A Mallorca, a Europa i al món sencer estam avançant molt en qüestions

ètiques, estètiques i sintètiques.

Fins al punt que determinades situacions, en altre temps considerades gairebé impossibles, avui dia ja es presenten com a indubtablement factibles. ¿Per què no assumir amb força la lluita democràtica per l'autogovern i la independència de les nostres illes, alhora que per la integració igualitària en una confederació més àmplia del conjunt dels Països Catalans? ¿No pot ser aquesta la forma més genuïna de romandre avui fidels al pasat del nostre poble?

Són uns punts de reflexió que, des de la Conselleria de Cultura i Joventut del Consell de Mallorca, se m'ocorre que es poden fer públiques en un dia tan assenyalat, com és ara, dia 25 d'octubre de 1999, sis-cents cinquanta anys després d'una cruenta i dura batalla pels voltants de Lluçmajor.

Ara som a l'era d'un nou temps. Som en temps de més concòrdia i més col·laboració. Ω

EL TEATRE MODERN A MALLORCA

El teatre de la revolta (1968-1975)

Manuel Fraga Iribarne proclama l'estat d'excepció. Es tractava de tenir les mans lliures (encara més!) per a detenir i torturar els antifeixistes de tot l'Estat

L'autòpsia (d'aquí el títol de la meua obra Autòpsia a la matinada) de l'estudiant assassinat tengué lloc a la matinada del dia 23 o 24 de gener de 1969. El cert fou que, a la una del 24, el secretari d'un jutjat de Madrid lliurava un informe complet dels fets al fiscal del Tribunal Suprem, que era Herrotero Tejedor. Dues hores després, en copsar l'amplitud de la revolta obrera i estudiantil arreu de l'Estat, i per primera vegada d'ençà el 18 de juliol de 1936, Manuel Fraga Iribarne anunciava la decisió del Consell de Ministres presidit pel sanguinari botxí, la mà dreta de la burgesia terrorista espanyola, el dictador Franco: quedava proclamat l'estat d'excepció per tal d'evitar "que el país entrara en una ola de confusió y de subversión mundial para la que se utilizaba a la juventud llevándola a una orgía de nihilismo, anarquía y desobediencia". El diari feixista ABC féu un paper essencial en l'encobriment d'aquell nou crim del feixisme en manipular un suposat dietari de l'estudiant assassinat per la policia franquista. Aquest llibel del règim (ens referim, evidentment al diari ABC) provà a les totes de reforçar la hipòtesi (que volien fer creure a l'opinió pública) d'un jove desequilibrat psíquicament que, sense motiu aparent optà, per llançar-se des de la finestra d'un setè pis.

Vint-i-set anys després dels fets que narram, tres dels policies que intervingueren en el "suïcidi" han

comparegut davant els tribunals de Madrid acusats d'assassinat per la família de l'estudiant. Els "presumptes" assassins són els policies franquistes Jesús Simón Cristóbal, Celso Galván y Francisco Luis Colino Hernán. Són els policies que aquell tràgic dia de gener de 1969 portaren Enrique Ruano fins al número 60 del carrer General Mola (avui Príncipe de Vergara). Per la premsa d'aquests dies hem sabut (El Mundo, 7-VII-96) que durant els darrers anys aquests tres presumptes assassins policíacs han rebut més de vint-i-sis condecoracions i medalles per part dels respectius governs que hi ha hagut a l'Estat d'ençà l'any 1969. Els policies Galván, Simón i Colino reberen, el febrer de 1969 (un mes després de la mort violenta d'Enrique Ruano) una felicitació pública "con motivo de los servicios prestados durante el estado de excepción". Celso Galván pertanyia a l'escorta de Franco i després entrà a formar part del servei de la Casa Reial. L'any 1994, quan la família de Ruano inicià el procés per assassinat, Celso Galván i en Colino (els principals acusats) estaven destinats a la Jefatura Superior de Policía, i l'altre, el tal Simón, havia deixat d'exercir com a comissari de Torrejón de Ardoz. Evidentment, com volia Carrillo, en temps de la transició no hi hagué depuració de criminals, ni de l'administració de l'Estat ni dels cossos repressius!

Cap contacte amb els feixistes illencs i els seus col·laboradors

Anava pensant en tot això mentre m'allunyava, pensatiu del palau Vivot. La comtessa de Zavellà i les seves filles lluien els seus millors



Maig de 1996. Representació, en el Teatre Principal de Ciutat, de l'obra de Miquel López Crespi "El Cadàver". En la fotografia podem veure les actrius Esperança Barceló, Maria Magdalena Aguiló i Magita Mora.

vestits. Els llums eren resplendents. A manera de menyspreu envers aquella rànica aristocràcia sustentada damunt la suor i explotació de generacions i generacions de pagesos mallorquins, vaig saludar en Jaume Adrover amb el puny tancat -com saludaven els herois de la lluita antifeixista que sempre hem admirat- i, girant l'esquena a aquell sarau, em vaig trobar enmig del carrer, sentint encara, a la meua esquena, els parlaments oficials.

En arribar a casa, abans d'anar a veure en Vidal Folch en el lloc on ens havíem de reunir -amb altres companys i soldats, militants del PSUC i altres grups antifranquistes- vaig passar per casa. Hi havia una nota de la direcció del diari feixista Balears (encara por-

tava en primera plana el jou i les fletxes!) demanant que em posàs en contacte amb ells. Com podeu imaginar, era tanta la nostra ràbia contra el feixisme, la dreta terrorista que havia assassinat tants patriotes i marxistes (i anarquistes i republicans i... tants i tants homes i dones valuosos) que vaig rompre a l'instant la convidada per a anar a fer l'entrevista.

A l'endemà, amb la informació i entrevistes fetes a tots els guanyadors, sota un titular que deia "Premio de teatro: Miguel López Crespi, difícil de localizar", un text de la direcció deia, justificant no haver pogut trobar l'autor guardonat: "Lo aparentemente fácil a veces se convierte en lo más difícil. El ganador del premio de Teatro, vive en

Palma, hasta se puede decir que cerca de la Redacción. Miguel López Crespi, autor de la obra premiada, Autòpsia a la matinada, tiene su domicilio en la calle Antonio Marqués núm. 38, 3º de nuestra ciudad.

"Pero aún así, ayer, una vez conocido el fallo del jurado, fue imposible localizar al Sr. López Crespi, quien, para complicar todavía más el trabajo del periodista, no tiene teléfono en su domicilio. Todas las visitas a su piso de la calle Antonio Marqués resultaron infructuosas. Tampoco dió resultado un recado que le dejamos escrito, rogándole se pusiese en contacto con nosotros" (Balears, 18-I-75, pàg. 4). (Miquel López Crespi) Ω



Blearitzar TV3

JOAN CABOT CALÇAHEU

El passat mes d'abril, la Plataforma per la Llengua d'Eivissa i Formentera va traslladar una queixa a la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió (CCRT): lamentàvem l'escassa atenció que les televisions i les ràdios del Principat dedicaven, en els informatius, a les illes Balears i Pitiüses; i demanàvem, en conseqüència, que TV3, Catalunya Ràdio, etc., incrementassin els continguts informatius referents a les illes.

La petició que fèiem tenia (i té) fonament sobrat. Per exemple: si els primers mesos d'enguany les emissores catalanes de ràdio i televisió haguessin informat-no ho van fer en absolut- sobre la crisi caníbal que vivia el Partit Popular a Menorca, Eivissa i Formentera, tothom hauria entès molt millor per què el PP illenc ha perdut les eleccions, i quin és el llacó real sobre el qual s'assenta l'actual govern balear.

Naturalment, ningú no ens va fer puta cas: ni el director de la CCRT ens va respondre, ni cap força política amb representació parlamentària ens va fer costat. Però no ens vam deprimir, perquè ja sabíem que el resultat de la gestió seria just el que va ser. Sabíem que el govern Pujol ens ignoraria, per tal com porta molts anys ignorant les illes Balears; que el Partit Popular ens seria visceralment contrari, i que els partits nacionalistes de les illes no s'arriscarien a donar-nos suport -temorencs com són que els acusin de *catalanistes*. La nostra queixa era talment un *uc* declamat en terra de sords.

Afortunadament, però, hi ha hagut canvis substancials en el paisatge polític, i avui l'escenari ens és més favorable que no fa uns mesos: al Principat, Convergència i Unió necessita el suport -si més no puntual- d'ERC; i a les illes, les formacions progressistes i nacionalistes han desplaçat el PP del (migrat) poder autònom. Estam, doncs, en una situació gairebé immillorable per fer colzes (un colze a Barcelona i l'altre a Ciutat de Mallorca), començar a estudiar en equip i aprovar una de les assignatures grosses que tenim pendents: la construcció d'un espai comunicacional català.

El sociòleg Salvador Cardús n'ha parlat a bastament: un espai cultural (i nacional) que no disposi d'una xarxa de mitjans de comunicació conjunts no té cap mena de viabilitat, i està cridat al naufragi segur. La idea és molt fàcil d'entendre perquè no té res d'original: és talment la metàfora de la *mata de jonc*, que s'empescà el nostre cronista Ramon Muntaner, aplicada als mitjans de comunicació de masses -metàfora que el president Antich recordà, amb encert gloriós, a Barcelona, per indicar que a banda i banda de la bassa el camí l'hem de fer junts.

Crec que va ser el mateix Cardús -si m'equivoc, que qualcú em corregeixi- que va definir la nació com un *espai de comunicació pública* -a saber, un espai (físic i social) on una munió de persones comparteix llengua, cultura i valors, intercanvia idees, informacions i inquietuds, i té una visió del món concreta i irrepitible. Si una nació és més o manco això -jo n'estic convençut-, està ben clar que els Països Catalans tenen tant de futur com un porc de matança. Però si reeixim a lligar caps i construïm això que ens és vital i ens manca (un espai de comunicació pública de Salses a Guardamar i de Fraga a Maó), sí que tendrem un raconet (discret i humil, però sobirà) a l'Europa del segle XXI.

El primer que necessitam és una televisió, una ràdio i un diari (catalans en llengua, mentalitat i continguts) d'abast nacional. Això, per començar. La pretensió és realista, *perquè gairebé els tenim*. Tenim TV3 i Canal 33: cal només ampliar els continguts informatius sobre el País Valencià i les Illes Balears, i preveure les desconexions que facin falta. Tenim Catalunya Ràdio, que pot fer talment (i, a més, té l'opció d'associar-se amb alguna emissora a les illes i al sud del riu Sénia). Quant al diari, una petita empenta econòmica (amb fons europeus, per exemple) al *Punt* posaria a les nostres mans el primer diari nacional dels Països Catalans. La revista ja la tenim (*El Temps*), si bé li cal una mà de metge que en millori la gestió comercial i n'incrementi les vendes.

Paradoxalment, però, el prin-

cipal obstacle per teixir l'espai català de comunicació podria raure en les prevencions dels qui tenen a les mans l'agulla de cosir. En el programa electoral de PSM consta el propòsit (inquietant) de posar en marxa una televisió de les illes Balears (TVIB?). Val a dir que aquesta iniciativa incrementaria l'oferta televisiva en llengua catalana, i sens dubte això és positiu; però, en contrapartida, perdriem una oportunitat d'or per embastar l'espai català de comunicació que hem de menester com el pa que menjam.

Trob que fer una televisió pública balear era una opció plausible quan governaven els *populars*, però que ara podem ser una mica més ambiciosos. Ara podem

fer de TV3 la televisió nacional de Catalunya i Balears -el País Valencià haurà d'esperar uns anys. *Blearitzar* TV3 em sembla prou més senzill (i constructiu) que tirar endavant una televisió balear -que besllumo de qualitat dubtosa. Al costat d'això -és clar-, convendria completar el mapa hertzian amb una televisió menorquina, una de mallorquina i una de pitiüsa (que ja hi és: la TEF).

Allò important, ara, és assumir, a Barcelona i a Palma, que som la mateixa gent, que hem d'anar junts si volem arribar a algun lloc, i que per tant ens convé dissenyar conjuntament l'*espai de comunicació pública* (altrament anomenat *Països Catalans*) que ens pertoca. Ω



L'andalús que parlen a Canal 4 i a Telenova

PERE JOSEP MARÍ,
PALMA

L'oferta televisiva de Palma ha augmentat considerablement amb l'arribada de la companyia ONO. Ja es sent dir que el gestor balear de mitjans audiovisuals (en Serra nostre) hi té un tant ben gros.

Ino és estrany: t'ofereixen milers de cadenes totes en foraster. Hi pots veure cinema, història, documentals... de tot, però en foraster. Fins i tot han caigut en el parany de fer-nos arribar un parell de *televisions regionales* (d'aquelles que són públiques, o sigui, de tots els que integren la comunitat).

Dic que han caigut en un parany (que ningú se n'estrany) perquè aquesta és una eina que els qui tenim el cap despert podem utilitzar per criticar una de les empreses de l'accionista abans esmentat.

M'acleariré: dins l'oferta llatina (ara ens venen l'ocupació en termes de pertinença a la *llatinitat*) que t'ofereixen, hi ha un canal andalús. I, com és d'esperar, al canal andalús, hi parlen en castellà; però no en andalús regional, empren el foraster estàndard, la mateixa llengua que usen a Televisión Española, a Antena 3, a Tele 5...

Però, què passa amb els nostres Canal 4 i Telenova? (recordem que aquesta darrera empresa és del mateix gestor *baleà* de mitjans). Quin tipus de llengua usen? Quan fan l'informatiu en alemany, usen l'alemany estàndard -ja se'n cuiden que les presentadores tinguin un domini impecable de la segona llengua bàrbara d'aquestes illes-. Però, què passa quan usen el català? Contracten professionals de la llengua perquè tinguin cura de la seva validesa com a estàndard? Tenen correctors de llengua oral per ajudar els presentadors a millorar el seu parlar? Tenen criteris lingüístics a l'hora de triar els locutors? No. Contracten qualsevol individu, i millor si no ha parlat mai en català a ca seva o al carrer! (el criteri més valorat deu ser la família d'on vénen).

Un poc de rigor, per favor! Ω



La presidenta del CIM, Maria Antònia Munar, felicita l'escriptor Miquel López Crespí



La Presidenta
del Consell de Mallorca

Palma, 7 d'octubre de 1999

Sr. Miquel López Crespí
Carrer Antoni Marquès Marquès, 20 - 4rt 1ª
07003 PALMA

Benvolgut amic:

El reportatge que heu escrit a l'Estel, titulat "L'antifranquisme a Mallorca, VI Llibre. (Les lluites dels anys noranta) El final del PP a les Illes. L'esquerra i el nacionalisme al poder polític (II)" que heu tingut l'amabilitat de fer-me arribar, també ho trobo molt instructiu i interessant i estic segura que servirà per aclarir el vertader significat de la tasca de defensar la nostra llengua i la nostra identitat. Enhorabona!!

Rebeu les meves més cordials salutacions,

Maria Antònia Munar



R E C E P T E S D E C U I N A

C a r n s

Empanades de pollastre

Per a obtindre deu o dote empanades, ens caldra preparar

Un quart de quilo de pasta; 250 gr. de farina, 60 gr. de sagí i 60 gr. de mantega de vaca o de margarina, tres cullerades d'aigua freda, mitja cullerada de sal. La farina i la sal les passarem per un sedàs dins d'un atifell de suficient fondària, i amb el sagí i la mantega o la margarina, trossejades, ho barrejarem tot amb els dits fins a obtenir una pasta com de pa.

Sostenint la pasta a la mà, ruixarem amb l'aigua l'atifell, procurant escampar-la tot per igual; tornant a deixar-hi la pasta, seguirem assaonant-la fins que no s'apegue al recipient; després escamparem un poc de farina damunt d'una taula i treballarem de bell nou la pasta fins que es veja consistent i sense cap clevill; llavors l'aplanarem amb un cilindre i la deixarem d'un gruix de mig centímetre. Amb un got anirem tallant els deu o dote discs que necessitem.

Per farcir les empanades ens cal: 150 gr. de pollastre ja cuit, una cullerada de tomaca (ketchup), una cullerada de salsa maonesa, i, si la tenim a mà, un poc de salsa Worcestershire; sal, pebre-negre i oli per a fregir. Picarem el pollastre molt finament, i el barrejarem amb la salsa de tomaca, la maonesa, (amb unes gotes de la salsa Worcestershire), el pebre-negre i la sal al gust. Ho distribuïrem en parts iguals sobre els discs de pasta que doblarem pel mig per formar-ne les empanades; amb les puntes d'una forqueta l'imprimirem les vores de les empanades per tal que s'apeguen i no se'n isca el farcit. En una paella ben fonda les fregirem amb l'oli ben calent, i en estar ben daurades, les deixarem damunt d'un paper absorbent.

Pollastre a la jardinera

Prepararem un pollastre de un quilo i mig de pes, 50 gr. de cansalada mesclada, un parell de cebes grosses, dues varetes d'api, 125 gr. grams de xampinyons, de deu a quinze cullerades d'oli, mig quilo de creïlles i mig de naps, mig quilo de tomaca de conserva, un manollet d'herbes aromàtiques, sal i pebre-negre. Com a guarniment, julivert i corfa de tarona.

Es trosseja el pollastre en quatre o sis parts, i es torca bé amb un torcador; la cansalada es talla a quadrets, es pica finament la ceba; l'api, ben rascat, es talla a trossets, i els xampinyons, després de nets, es tallen a rodanxes. En una paella es posa l'oli i s'ofeguen la cansalada, la ceba, els xampinyons i l'api; després se'n trau tot aqueix sofregit i es posa en una cassolagran. Els trossos de pollastre se sofrigen en la paella, afegint-los oli, si cal, i tot seguit es posen en la cassola, on posarem també les creïlles, els naps, --tot pelat i trossejat--, la tomaca i el manollet d'herbes aromàtiques. Ho salpebrarem i taparem la cassola per tal que no se'n isca el baf. Dins del forn, a no massa alta temperatura, ho deixarem fins que estigui cuit. A l'hora de servir, el julivert i la corfa de taronja, tot picat molt menut, els escamparem per damunt del cuinat per guarnir-ho.

Pollastre rostit

Buidarem un pollastre de budells i menuts, untant-lo per dins amb sagí, sal pebre-negre en pols i un poquet de nou moscada i unes creïlletes molt menudes. Lligarem el pollastre, l'untarem exteriorment amb sagí i el posarem a foc viu dins d'una cassola metàl·lica, girant-lo de tant en tant per a una cocció completa, fins que siga ben daurat. El servirem amb creïlles fregides i enciam molt tallat.

P e i x o s

Calamars reblits de xixina

Per a 6 calamars mitjans (d'uns 60 a 70 gr. cadascu), 300 gr. de xixina de magre de porc, 2 ous durs, una ceba no gran, uns 200 gr. d'oli, una cullerada ben plena de farina, un ramet de julivert, un platet de farina per a arrebossar els calamars, un litre d'aigua i un gotet de vi blanc sec. Ben nets --conservarem les bosses de tinta-- i rentats, farem les bosses amb la pasta següent magre, les altres parts comestibles del calamar i els ous durs, tot molt picat i mesclat i pastat. No reblirem les bosses massa perquè s'encolliran durant la cocció, tancant-les per dalt amb un bastonet de fusta o cosint-les amb fil no prim. En l'oli ben calent d'una paella al foc, anirem sofregint els calamars, prèviament rebolcats en farina, i els passarem a una cassola, remenant sense parar uns quatre minuts; després hi abocarem el vi i l'aigua. Taparem la cassola i a foc fluix no deixarem coure més d'una hora. Quan tot ja siga quasi cuit, tastarem la salsa i tirarem la sal que pensem convenient, i la tinta (optativa), movent de tant en tant la cassola per a que tot es mescle bé i no s'aferrí. Descosirem els calamars i els servirem amb la seua salsa. De manera semblant, poden cuinar-se uns calamars de pareguda grandària, farcint-los amb una xixina diferent. Ben picolada i pastat el següent conjunt (les aletes i cames dels calamars, julivert, all, pebre-negre en pols, un cinquanta grams de pernil, un poc de nou moscada, un ou cru i un pessic discret de sal i un grapat de pa dur ratllat), reblirem les bosses dels calamars sense farcir-les massa; les rebolcarem en ou i farina, fregint-les en paella i oli brut, passant-les a una cassola i cobrint-les d'aigua, per coure-les a foc fluix. Amb el sobrant del farciment, fregint-lo en l'oli dels calamars i afegint-hi una cullerada de farina i un poquet d'aigua, si fora necessari, farem una salsa, que després escamparem ben calenta per damunt dels calamars ja cuits, abans de servir-los.

Pastissets de pasta fullada

Els pastissets de pasta fullada (hojaldre) podem adquirir-los a qualsevol lloc, i preparar-ne nosaltres el farciment, que pot ser de marisc, d'una sola classe o de diverses; a més, li posarem xampinyons del temps o de conserva, nata, conyac, suc de llima, farina, sal, pebre, mantega de vaca i un ou.

Sofregirem els xampinyons en una paella i els afegirem el marisc que hagem escollit, tot ben esmicolat; se'ls afegirà també la farina i, tot seguit, la nata; es remena bé per tal d'obtenir una barreja perfecta i, després de deixar-ho coure vora de cinc minuts, es lleva del foc i se li aboca suc de llima, una copeta de conyac, sal i pebre. Amb aquest farciment reomplirem els pastissets i els servirem.

Sepionets a la planxa

Ja netejats els sepionets, els escamparem per damunt d'una planxa ben calenta, on haurem tirat abans unes gotes d'oli. Posarem un pessiguet de sal, amb discreció, perquè el peix ja porta la sal de la mar. Torrats per una i altra banda, els servirem acompanyats d'all i oli.



Camí de sa veritat

PER CLIMENT GARAU DE LLUÇMAJOR. TLF. 971 665 336

Es meu cap va meditant,
Segons historiadors,
Que el Món fa sis mil milions,
D'anys que va ser creat.
Durant el llarg temps passat,
Hi ha hagudes moltes coses,
De petites i de grosses,
Ha viscut s'aprofitat.

Per enganyar sa pobresa,
Hi hagué deus senyalats,
S'adorà a s'escarabat,
Servit ell de sa noblesa.
Ells empraren sa vilesa,
Així com va convenir,
Se va tallar i cosir,
Com fa sa fina mestressa.

Després de mils anys passar,
De ells no en feren història,
Anaren cap a la glòria,
Sota terra es sepultà.
Encara es poden trobar,
Els çorrals a on vivien,
Ossos de ells trobarien,
D'aquells temps ja molt llunyà.

Un tal Rómulo va regnar,
Segons s'història mos duu
Sis-cents abans de Jesús,
D'això senyal se trobà.
Tretze reis mos senyalà,
Llavors vengué sa república,
Hi hagué molta disputa,
Però de fet triomfà.

Abans que Jesús vengués,
El Món estava creat,
Molta part d'ell habitat,
De molts diferents gents.
Eren mol independents,
Ses distàncies llargues eren,
Nò tenien ells maneres,
Maca de coneixements.

Dos mil anys se compliran,
Que Jesús vengué al Món,
Segons ses lliçons mos són,
Que ell mateix el formàs.
Va crear la grossa mar,
La claror, sol i estrelles,
Els peixos i ses balenes,
I s'aire per respirar.

Sa gent de bon manament,
No pot entendre es traüll,
És molt gros aquest embull,
S'hi troba impediment.
Jesús vengué noblement,
Sa guerra los declarà,
Fariseu i capellà,
Sa lluita va ser corrent.

Després d'haver explorat,
Sa llestesa de Jesús,
Digueren, aquest intrús,
Mos darà mal resultat.
Sa pobresa ha conquistat,
Amb els seus hàbils sermons,
Per resoldre solucions,
Que mòri Ell enclavat.

Es mando estudià,
Forma d'enganyar sa gent,
Tractant-lo de delinqüent,
Aquesta orde se donà.
A una creu s'enclavà,
Amb dos lladres al costat,
Llança al seu cor foradat,
Perquè més pogués penar.

Quan Jesús anava expirant,
Allà a dalt de la creu,
Ell mateix era s'hereu,
Del digna camí deixat.
Amb cara de humilitat,
Mirava als seus contraris,
Vltros sou els emissaris,
Jo a tots he perdonat.

Sa religió seguí,
Ses regles de temps enera,
Va seguir seva quimera,
En cap moment transigí.
En tot, domini tenir,
Carnal i material,
Ha volgut ser es puntal,
Tancant tot altre camí.

Sa persona inclinada,
Amb ses regles de Jesús,
Ha seguit sempre el seu curs,
Cap moment l'ha rebutjada.
Se sent molt aconhortada,
A dins sa pau i s'amor,
Amiga de fer favor,
A sa gent necessitada.

Jesús amb un sac vestia,
Quan anava a predicar,
Si ell no tenia pa,
De moment dejunaria,
Aigua de bassa beuria,
Que trobava pel camí,
Sa vida passava així,
Cap moment se queixaria.

Com viu qui el representa,
Com a digne successor?
Dins palaus de resplendor,
Vestits de seda lluenta.
A l'or i plata fan festa,
Per s'atenció cridar,
A sa persona honesta.

El bisbe ell sortirà,
Per dir ell la santa missa,
Amb una capa molt fina,
Que de fil d'or se brodà.
Per brindar aixecarà,
Una bella copa d'or,
El vi, diu és el tresor,
Que Déu mos encomanà.

Me fa pena el Dijous Sant,
Es veure nostre Jesús,
Amb tros de roba i res pus,
Que lo sagrat va tapant.
La Mare el va acompanyant,
Amb la seva formosura,
Sa seva bella figura,
Que fi escultor va tallar.

Sa corona d'or durà,
Amb robins i diamants,
Unes capes de brillants,
S'atenció ells fan cridar. Ω

Pactes

Enguany hem vist com els partits progressistes i els nacionalistes autòctons arribaven a acords pre-electorals o postelectorals que permetien desplaçar el PP del poder al Govern i als consells.

També hem pogut mostrar satisfacció per l'acord de govern a Mallorca entre UM i el PSM, una entesa que havia obert expectatives d'acord per a les properes eleccions espanyoles entre forces del nacionalisme autòcton.

A hores d'ara, però, això ja gairebé es dona per perdut, perquè la pèrdua d'un diputat i un senador a Madrid sembla irreversible si s'opta per la confrontació electoral en comptes de seguir el camí més segur de la cooperació entre partits amb objectius compatibles.

Esquerra Republicana va aprovar en el seu congrés de 1997 una resolució que tenia el següent primer punt: *Esquerra Republicana es troba disposada a mantenir contactes sobre aspectes programàtics de cara a futurs possibles acords electorals a les properes eleccions autonòmiques i municipals amb aquelles forces que es mouen a l'entorn dels eixos "esquerra" i "nacional"*.

D'aquí en va sortir la nostra par-

ticipació a la coalició electoral civissenca i a nivell autonòmic i municipal es varen elaborar llistes amb una important representació de persones vinculades activament a diferents organitzacions de caràcter cívic.

Al congrés d'enguany, no hi ha cap mena de dubte que revalidarem aquest posicionament i el farem extensiu a les eleccions al congrés i al senat espanyols. Consideram que segueix essent molt més important la consecució de poder a les institucions autòctones o forànies que no pas les estratègies al servei dels interessos d'un partit en concret.

Si no hi ha entesa entre les forces del nacionalisme autòcton, per tant, que no s'inclouï ERC entre els partits que no pretenen arribar a acords unitaris que redundarien exclusivament en benefici del nostre poble. Ω

ERC-Mallorca
Àrea de Comunicació

El sanatori de Caubet a Mallorca

EN VICENÇ
DE SON RAPINYA

Entre La Serra i El Plà
S'alça el jardí del dolor,
tot ell voltat de muntanyes
i també ple de verdor.
Sa façana immaculada
A l'entrada, un brollador,
cada raig és una llàgrima;
fidel esdevenidor,
del que hi ha a l'interior.
Un cop creuat el llindar
D'aquell jardí del dolor,
cada llit és una història
cada cambra un petit món;
què es fan més suportables
gràcies a n'aquell estol,
d'àngels d'albada bata
que vetllen per a tothom. Ω

Apuntant a ferir

Jo som es cavaller Estades
de Montcaire
Sapigueu-ho un cop més,
En que no vos agradi gaire;
Sóc es cavaller Estades de
Montcaire.
Teniu tota sa raó,
Encara que sia per riure,
Això de dir-me cavaller.
Putes, pirates i demés,
És clar que venc de l'avior;
No me dona pas per viure,
Però vesteix d'allò més bé. Ω
Es cavaller Estades
de Montcaire

L'ESTEL

BOLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

Nom.....
.....
Adreça.....
.....C.P.....
Població.....
C.I.F.....Tel.....

M'interessa una subscripció

ANUAL 3.800 PTS (22,84 euros)

Rebut domiciliat a un banc o caixa

Banc/Caixa.....
Adreça.....
Núm. entitat.....Núm. sucursal.....
Compte núm.....

Firma

**Ompliu aquesta tarja i enviau-la al
Apartat de Correus 124
07600 s'Arenal de Mallorca**

L'ESTEL

**EL DIARI DELS
MALLORQUINS**

SUBSCRIVIU-VOS-HI !!

ANUNCIAU-VOS-HI !!

TEL.: 971 26 50 05